

Danes v prilogi Znanje za razvoj: CeBIT Hannover '91 - Človek in klimatske spremembe - TE Šostanj in meritve zraka - Oblikovanje med hotenji in možnostmi

Slovenija odločno proti diktatu JLA

LJUBLJANA, 19. marca - Predsedstvo R Slovenije je na seji, ki jo je vodil Ciril Zlobec, udeležili pa so se tudi predsednik izvršnega sveta Lojze Peterle, podpredsednik republiške skupščine Vane Gošnik in republiški sekretarja Igor Bavčar in Janez Janša, obravnavalo sporočilo štaba vrhovnega poveljstva oboroženih sil SFRJ.

Nepodpisana izjava štaba vrhovnega poveljstva oboroženih sil kot nekakšnega organa, ki je zunaj ustavnega sistema, napoveduje samostojno ukrepanje oboroženih sil brez predhodne odločitve pristojnih organov. Štab s tem ne priznava predsedstva SFRJ za vrhovno poveljstvo in odkrito nastopa zunaj veljavne ustavne ureditve.

Slovensko predsedstvo je ugotovilo, da si v nasprotju z odločitvijo predsedstva SFRJ, ki je na seji 15. 3. 1991 že zavrnilo enake prodajne štaba vrhovnega poveljstva, le-ta niti pravice, ki mu ne grejo. Zahteve štaba glede nabornikov in teritorialne obrambe so v nasprotju s plebiscitarno izraženo voljo slovenskega naroda in prebivalcev Slovenije, da Slovenija postane samostojna in neodvisna država. Sporočilo štaba napoveduje uveljavljanje izrednih ukrepov, ki jih je predsedstvo SFRJ že zavrnilo, na ozemlju Republike Slovenije pa jih brez soglasja slovenske skupščine nihče ne sme uveljavljati.

Del sporočila očitno zadeva neposredno Slovenijo in grozi z nasilnim ukrepanjem proti legalnim odločitvam skupščine Republike Slovenije. Upoštevaje te grožnje bodo organi Republike Slovenije uveljavili vse potrebne ukrepe za zavarovanje suverenosti republike.

Predsedstvo Republike Slovenije tudi ob tej priložnosti zavrača vmešavanje oboroženih sil v razpletanje jugoslovanske krize. K mirnemu in demokratičnemu dogovoru jugoslovanskih republik o njihovih prihodnjih odnosih lahko in mora prispevati tudi JLA s tem, da se popolnoma podredi predsedstvu SFRJ kot svojemu vrhovnemu poveljstvu in da se preneha vmešavati v politično življenje države, sporoča predsedstvo Republike Slovenije.

Štab vrhovnega poveljstva je postavil svoje zahteve

Marković podpira zahteve vojske

Še bolj presenetljivo kot sporočilo generalnega štaba pa je današnje pismo zveznega premiera Anteja Markovića predsedniku slovenskega IS Lojzeta Peterle, v katerem - tako kot generalni štab - od Slovenije zahteva, naj poveljstvo v TO takoj preda v roke jugoslovanskim generalom in predloži moratorij za poklanjanje nabornikov v enote JLA. To je namreč nesvaden znanj v Markovićevi politiki, saj ni nobenega dvoma, da je pisano poslano v ločenišči z vojaškim vodstvom, in potrjuje stari sum, da se v bistvu ljud Marković precej bolj zanaša na zvezo z »vsem sredstvi«.

Marković je svoje zahteve poslal samo Slovencem. Hkrati pa ne, kar si je moglo razlagati samo tako, da JLS (in vojsko) ni bil najbolj skrbni slovenski odločilec pri osamosvajanju.

Slednjič je spregovoril štab vrhovnega poveljstva - Zahteva po vrnitvi TO v okviru sistema vodenja in poveljevanja

LJUBLJANA, 19. marca - Po treh dneh molka in treh dneh sestankovanja za tesno zaprtimi vrati se je danes vendarle oglasil tudi vojaški vrh. Tanjng nam je danes opodnel posredovalno sporočilo štaba vrhovnega poveljstva oboroženih sil SFRJ.

Sporočilo armadnega vrha se glasi: »Predsedstvo SFRJ je kot vrhovni poveljnik oboroženih sil SFRJ na sejah, ki so bile 12., 14. in 15. marca 1991, zavrnilo predlog štaba vrhovnega poveljstva, naj bi sprejeli ustrezne ukrepe, s katerimi naj bi preprečili mednarodne oborožene spopade in državljansko vojno oziroma zagotovili možnosti za miren, demokratičen in na ustavi in zakonih temelječ razplet jugoslovanske krize. Na podlagi z ustavo SFRJ določen odgovornosti oboroženih sil za zagotavljanje neodvisnosti, suverenosti, ozemeljske celovitosti in z ustavo SFRJ uzakonjene družbene ureditve je štab vrhovnega poveljstva kot najvišje strokovno in profesionalno telo na področju vodenja in poveljevanja oboroženih silam vsestransko prehtel nastale razmere in morebitne posledice ter v zvezi s tem sporoča:

prvič, Jugoslovanska ljudska armada bo varovala meje SFRJ pred vsemi nevarnostmi in ne bo dovolila njihovega spreminjanja, dokler ne bo dosežen oziroma dokler ne bo začel veljati moratorij, o tem, usklajen z ustavo SFRJ;

drugič, Jugoslovanska ljudska armada v nobenem primeru ne bo dovolila mednarodnih oboroženih spopadov in državljanske vojne v Jugoslaviji;

tretej, pri reševanju mednarodnih, medprebelskih in medstrankarskih sporov ne bo dovolila nasilje katerekoli strani;

četrtič, treba je zagotoviti nemoteno razmere za življenje in delo oboroženih sil. To pa pomeni predvsem spoštovanje krutnih in drugih oblik vojaških obveznosti v skladu z ustavo

Vlada jemlje s pleč gospodarstva

LJUBLJANA, 19. marca - Slovenska vlada je na svoji sinočnji seji osnutek proračuna za letošnje leto zmanjšala za blizu 6 odstotkov in tako upoštevala manjše večje skupščinskih poslancev, naj bo proračun manjši od 70 milijard dinarjev. Predlog proračuna, ki ga bodo dokončno oblikovali na podlagi pripomb s sinočnje seje, bo zdaj med 37 in 38 odstotki za letošnje predvidene družbenega proizvoda Slovenije.

Vlada je podprla predlog proračuna, ki ga bodo dokončno oblikovali na podlagi pripomb s sinočnje seje, bo zdaj med 37 in 38 odstotki za letošnje predvidene družbenega proizvoda Slovenije.

Toda v vladi kljub podpori podarjanja, da bo usoda tega zakona v bistvu neposredno odvisna od usode proračuna, ki bo kot predlog kmalu spet v skupščinskih klopih.

B. S.

Zakonodaja o privatizaciji šla gladko skozi parlament

Privatizacijski sveženj so načelno podprle vse v slovenskem parlamentu zastopane stranke, k osnutku zakona o denacionalizaciji veliko več pripomb

LJUBLJANA, 19. marca - V slovenskem parlamentu se je začel tretji poslanski delovni teden v tem mesecu. Tudi tokrat so imeli zbori razmeroma kratek dnevi red, zato pa so bile po vsebini obravnavane teme zahtevne, zapletene in bodo imele, ko jih bomo začeli izvajati, tudi zelo resne posledice.

Prva točka dnevnih redov zborov je bil predlog zakona o zakonodaji, ki ga bodo dokončno oblikovali na podlagi pripomb s sinočnje seje, bo zdaj med 37 in 38 odstotki za letošnje predvidene družbenega proizvoda Slovenije.

Vlada je podprla predlog proračuna, ki ga bodo dokončno oblikovali na podlagi pripomb s sinočnje seje, bo zdaj med 37 in 38 odstotki za letošnje predvidene družbenega proizvoda Slovenije.

Toda v vladi kljub podpori podarjanja, da bo usoda tega zakona v bistvu neposredno odvisna od usode proračuna, ki bo kot predlog kmalu spet v skupščinskih klopih.

B. S.

Pravzaprav je bilo pričakovati, da bodo vsi navedeni osnutki zakonov bolj razgledi poslance, čeprav je seveda treba povedati, da je ob njih prišlo do nove polarizacije med parlamentarno večino in manjšino. Sveženj o privatizaciji so načeloma vsi podprli, pri denacionalizaciji pa so zlasti poslanci prenoviteljev zasnovani zakonovi.

Sicer pa so se pri svežnju osnutkov zakonov o privatizaciji razprave vrtlele predvsem o »pragah«, kot so poslanci rekli pogojem za privatizacijo, ki bo,

ce bo previsok, pripeljal do prevelikega podzavljanja v podjetjih, ki pogojev ne bi mogla izpolniti. Veliko besed je bilo tudi o tem, koliko družbenega kapitala naj bi razdelili med zaposlene in kolikšni med vse državljane v obliki delnic.

Razpravo o osnutku zakona o denacionalizaciji so vsi trije zbori strnili v podporo dokumentu, kar pa ne pomeni, da so preprečili vse tiste poslance, ki so o dokumentu izrekli veliko pomislekov in dvomov. Zbor združenega dela in zbor občin sta končala tudi razpravo o predlogu za izdajo zakona o javnih glasilih in ga sprejela. Družbenopolitični zbor pa je razpravo prekinil in jo bo nadaljeval jutri. Več na 4. strani.

JANA TAŠKAR

NA POLOŽAJU

Karikatura: Franco Juri

Priložnost, da sožitje dobi bogatejšo vsebino

Slovenska parlamentarna delegacija pod vodstvom dr. Franceta Bučarja v koroškem deželnem zboru

OD NAŠEGA DOPISNIKA

CELOVEČ, 19. marca - Slovenska parlamentarna delegacija pod vodstvom predsednika skupščine Republike Slovenije dr. Franceta Bučarja je danes vrnila nedavni obisk predsednice koroškega deželnega zbora (parlamenta) Susanne Kovičarje v Ljubljani. Tudi tokrat sta se predsednik in predsednica dogovorila o stopnji prijateljskega sodelovanja med Republiko Slovenijo in avstrijsko zvezno deželo Koroško.

Dobro sodelovanje, o tem smo prepričani, bo v prihodnje še boljše, je izjavila Kovičarjeva.

Dr. FRANCE BUČAR

Tisoč let smo živeli skupaj, zdaj pa nadaljujemo tam, kjer smo pred sedmimi desetletji nehali, je poudaril dr. Bučar in nadaljeval, da je naloga ustvariti ustrezen odnos za reševanje konkretnih vprašanj, kot so varstvo okolja, jedrska energija, mejni prehodi, skupni viri zdrave pitne vode ipd.

Bučar je opozoril, da je pripravljenost večine na Koroškem videti v manjšini koroških Slovencev vez med različnimi narodi odločilna kakovostna za evropskost. Varstvo manjšin ni samo vprašanje tehnike, financ, marveč je odločilno za ustvarjanje nove Evrope kot preseganja ere nacionalnih držav.

Slovenska delegacija se je po polodnevni pogovorni zasedbi v deželnem glavem dr. Jörgom Haiderjem in člani koroške deželne vlade.

Kar zadeva avstrijsko zahtevo po zaprtju JE Krško, je koroška stran opozorila, da je Avstrija pripravljena pomagati s 45 milijoni šilingov. Bučar pa je možnost zaprtja Krškega do 1995. leta povezoval z zagotovitvijo namenske elektrike, kar zahteva naglo gradnjo desetih hidrocentral na Savi na eni in izločitev gospodarsko neučinkovitih in ekološko spornih velikih porabnikov električne energije na drugi strani. Možen korak naprej utegne biti aprilsko srečanje med dr. Bučarjem in Haiderjem v Ljubljani, Hrvaške in Koroške v železniški Kapli.

Predsednica Kovičarjeva je zagotovila prizadevanja za miren

Nemci ponudili pomoč

Milan Kučan v deželi Baden-Württemberg - Veliko zanimanje za Jugoslavijo pa tudi pripravljenost pomagati Sloveniji - Srečanje s Slovenci

OD NAŠEGA DOPISNIKA

STUTTGART, 19. marca - Na povabilo nemškega Društva za zunanjo politiko je predsednik republike Slovenije Milan Kučan danes prisel na dvodnevni obisk v ZRN. Obisk je začel v Baden-Württembergu, jutri pa se bo v Bonnenu med drugim pogovarjal tudi z zunanjim ministrom Genscherjem in častnim predsednikom SPD Willyjem Brandtom. Milana Kučana spremljata republikanski sekretar za mednarodne odnose Dimitrij Rupel in šef kabineta predsednika predsedstva Marjan Šitar.

Milan Kučan se je dopoldne z njegovim zveznim ministrom za gospodarstvo, drobno gospodarstvo in tehnologijo Hermano Schaefferjem, nato pa v deželnem zboru še s predsednikom tega deželnega parlamenta, Erichom Schneiderjem, ki je gostom nato priredil kosilo.

Dežela Baden-Württemberg, ki sodi v razviti zahodni in južni pas ZRN, je v inovativnih tehnologijah med najbolj prodornimi v državi. Vsaj na politični ravni je bil interes za sodelovanje s Slovenijo doslej jasno izražen, o čemer pričča tudi število političnih delegacij, ki so v zadnjih mesecih same prišle iz Slovenije.

Milan Kučan se je popoldne sešel s predstavnikami slovenskega posla v Baden-Württembergu. O tem, da slovenske nastope v mednarodnem prostoru začnemo jemati resno, pa pričča dejstvo, da je del nadregionalnega tiska že davi objavil napovedane članke o obisku. Zvečer so bili člani slovenske delegacije gostje pri večerji, ki jo je priredil predsednik deželne vlade Erwin Teufel.

MARIAN SEDMAK

MILAN KUČAN

nije: novembra je bila v Stuttgartu slovenska skupščina. V začetku decembra pa podpredsednik slovenske vlade Jože Mencinger s sodelavci. Do kratkega zastoja v teh političnih stihih je potem prišlo zaradi krize v samem vrhu deželne vlade, ko se je moral deželni oče Lothar Späth pred poldrugim mesecem umakniti s položaja. Očitno so mu namreč, da je skupaj z družinskimi člani prepogosto užival brezplačne počitnice, ki so mu jih plačevali industriji.

Šibka plat dosežanih stikov so bile slej ko prej konkretne oblike sodelovanja, o tem pa je bil govor tudi danes. Krivice za to so seveda splošne politične razmere v Jugoslaviji. Milan Kučan je moral podrobno pojasnjevati tudi to tematico - pa tudi pomanjkanje konkretnih poudarkov in predlogov iz Slovenije. Za to, da bi presegli ta zastoj, je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

Predstavnik atenske vlade Viron Polidoros je danes popoldne novinarjem dejal, da Grčija reciprociteto v tem primeru ne sprejema, ker je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

ATENE, 19. marca (Tanjug) - Uradni predstavnik grške vlade je danes izjavil, da je Jugoslavija »brez najmanjšega vzroka« izgnala grškega konzularnega uslužbenca v Skopju Vasilosa Liotisa. Kot je znano, je Grčija 11. marca izgnala jugoslovanskega konzularnega uslužbenca v Solunu Saška Todorovskega, vlada SFRJ pa se je po tem odločila za načelo reciprocitete.

Predstavnik atenske vlade Viron Polidoros je danes popoldne novinarjem dejal, da Grčija reciprociteto v tem primeru ne sprejema, ker je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

ATENE, 19. marca (Tanjug) - Uradni predstavnik grške vlade je danes izjavil, da je Jugoslavija »brez najmanjšega vzroka« izgnala grškega konzularnega uslužbenca v Skopju Vasilosa Liotisa. Kot je znano, je Grčija 11. marca izgnala jugoslovanskega konzularnega uslužbenca v Solunu Saška Todorovskega, vlada SFRJ pa se je po tem odločila za načelo reciprocitete.

Predstavnik atenske vlade Viron Polidoros je danes popoldne novinarjem dejal, da Grčija reciprociteto v tem primeru ne sprejema, ker je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

ATENE, 19. marca (Tanjug) - Uradni predstavnik grške vlade je danes izjavil, da je Jugoslavija »brez najmanjšega vzroka« izgnala grškega konzularnega uslužbenca v Skopju Vasilosa Liotisa. Kot je znano, je Grčija 11. marca izgnala jugoslovanskega konzularnega uslužbenca v Solunu Saška Todorovskega, vlada SFRJ pa se je po tem odločila za načelo reciprocitete.

Predstavnik atenske vlade Viron Polidoros je danes popoldne novinarjem dejal, da Grčija reciprociteto v tem primeru ne sprejema, ker je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

ATENE, 19. marca (Tanjug) - Uradni predstavnik grške vlade je danes izjavil, da je Jugoslavija »brez najmanjšega vzroka« izgnala grškega konzularnega uslužbenca v Skopju Vasilosa Liotisa. Kot je znano, je Grčija 11. marca izgnala jugoslovanskega konzularnega uslužbenca v Solunu Saška Todorovskega, vlada SFRJ pa se je po tem odločila za načelo reciprocitete.

Predstavnik atenske vlade Viron Polidoros je danes popoldne novinarjem dejal, da Grčija reciprociteto v tem primeru ne sprejema, ker je bil Todorovski, kot je rekel, izslovan zaradi »propagiranja zgodovinskega in znanstvenega neobstoječega tako imenovanega makedonskega vprašanja«.

**NA SEJMU
CeBit'91**
TEHNOLOGIJA
SVETOVNEGA
RAČUNALNIŠTVA

**Grčija
ne sprejema
reciprocitete**

V mestih pičla večina

Sovjetski referendum je zagotovil večino za »obnovljeno« ZSSR iz zaledja, v mestih pa bi se skoraj zataknilo - Tudi za predsednika Rusije

OD NAŠEGA DOPISNIKA

MOSKVA, 19. marca - Predsednik osrednje komisije za izvedbo referenduma Vladimir Orlov je poslance seznanil s prvimi uradnimi in nepopolnimi rezultati, ki veljajo za 436 volilnih okrožij od skupno 1059. Volilna udeležba je bila 82-odstotna, za obnovljeno federacijo pa je glasovalo 77,3 odstotka volilcev. Gre torej za pozitiven rezultat, in sicer od števila tistih, ki so se glasovanja udeležili, ne pa od onih, ki so vpisani v volilne sezname.

Skladno s to logiko je referendumski moral uspeti, najbrž pa bi bila slika drugačna, če bi kot pozitivne šteli večino od vpisanih volilnih upravičencev. Pred poslanci zveznega parlamenta so govorili predvsem ljudski deputati iz tistih 6 republik, v katerih so parlamenti prepovedali zvezo.

boljkoristi izvedbo zvezo. Poslanec iz Estonske je opozoril na moralno-politiške pritisk na državljane, ki so glasovali za ZSSR, in poudaril, da so prišli na volišča, ko je pade mrak. Ostra razprava se je vnela o referendumu v Moldovi, kjer so pristajali Narodne fronte blokirali malone vsa volišča v Kišinjovu, poslance Krajko pa je to početje označil kot »blokadno«.

Deputat Kozlov je zahteval naj parlament predlaga predsedniku države, da v vseh šestih (neposlušnih) republikah, ki so bojkotirale referendum, uvede izredno stanje. Poslanka Saži Umolotova pa je predsednika vrhovnega sveta Anatolija Lukjanova vprašala, kako bo vodstvo oziroma parlament v prihodnje zadovoljil vse, ki so na referendumu glasovali »za« obnovljeno ZSSR. Anatolij Lukjanov se je izognil neposrednemu odgovoru, dodal pa je, da je potrebno pospešiti sklenitev novega zveznega dogovora, da bo parlament 21. marca, ko bo razpolagal z dokončnimi rezultati, sprejel ustrezne sklepe. Poslanci so zatem sprejeli poročilo osrednjega referendumske komisije.

V Moskvi je samo 50,02 odstotka volilcev podprlo idejo »obnovljene ZSSR«, skoraj 53 odstotkov vseh volilnih upravičencev pa podpira uvedbo instituta predsednika Rusije, kar je 77,84 odstotka vseh, ki so volili. Za neposredne volitve župana mesta je glasovalo 81,09 odstotka volilcev, kar je 54,93 odstotka vseh volilnih upravičencev.

V močnem vojaško-industrijskem Sverdlovsku idejo obnovljenega federacije podpira samo 34,5 odstotka volilcev, institut predsednika Rusije pa kar 89,89 odstotka.

Ti podatki povsem ustrezajo predsedniku vrhovnega sveta Ruske federacije Borisu Jelcinu, ki je tu začel svojo politično kariero. Pomenljivo je, da je Jelcin prav na dan referenduma razglašil novo idejo, ki nemara razkrija konkretnije predloge njegovega štaba za formiranje konfederacije ureditve. Jelcin je 19. februarja sicer že zahteval odstop Mihaila Gorbacova, ki bi po njegovem moral oblast predati svetovni federaciji. V najnovejši izjavi pa gre še korak dlje. Meni namreč, da v obstoječem sistemu ni mogoče izboljšati ničesar.

MIHA LAMPREHT

DANES V DELU

● Potihem tudi
Hrvaška hiti
v osamosvojitvev

Logična posledica
spoznanja, da dogovor
z Miloševićem ni mogoč

● Milošević ni
priznal napake

Srbski vodja je sprejel
predstavnike študentov

stran 2

● Stranke
o vojaški
grožnji

Slovenski politiki ob
sajajo sporočilo štaba
vrhovnega poveljstva

stran 3

● Vse naše
sedmine

Očitno je, da ima
Jugoslavija že kar
verjetne reinkarnacijske
sposobnosti

stran 6

● Umetnik kar
čez noč obrtnik

Izjava in poziv
koordinacijskega odbora
slovenskih kulturno-
umetniških društev

stran 7

● Zasegli igralne
avtomate

V Beli krajini policija
odzvala 24 avtomatov

stran 9

SIMBOL JE V SIMBOLIH - Iz skupščinskega predverja (Foto: Igor Modic)

Nuklearka kot kamen spotike

ZAGREB, 19. marca - Ne slovenska vlada ne republiška skupščina se nista izrekli o stališčih hrvaške vlade, ki odločno nasprotuje predčasni zaprtju JE Krško, je na današnjem sestanku medrepubliške koordinacije za področje jedrske energije Hrvaške in Slovenije povedal vodja slovenske delegacije podpredsednik slovenske vlade dr. Leo Škerko.

Ker je JE Krško na slovenskem ozemlju, je njena usoda predvsem v rokah poslancev slovenske skupščine ali pa državljani Slovenije, je dejal dr. Škerko, ki je tu seznanil hrvaške gostitelje s tem, da bo študija o strukturnih spremembah v energijski porabi oziroma o njeni prilagoditvi energijskim vrom brez JE Krško pripravljena do septembra. Slovenci ne želijo prepričati v Hrvaški pri izrekanju za JE Krško ali proti njej, temveč naj bi vsa prečeta vprašanja obravnavali strpno in ob vsestranskem upoštevanju argumentov.

Na današnjem sestanku v Zagrebu su se gostje in gostitelji sporazumeli o tem, da je za varno obratovanje JE Krško treba skrbeti tako, kot da bi šlo za napravo, ki naj bi obratovala, - dokler ji ne poteče življenjska doba.

P. P.

S TELEPRINTERJA

Ocenjevali bodo resolucijo o razdružitvi

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Ustavno sodišče Jugoslavije je danes sprožilo postopek za oceno ustavnosti resolucije o spoznanju razdružitvi SFRJ, ki jo je nedavno sprejela skupščina Slovenije. Postopek za oceno ustavnosti so sprožili tudi zoper resolucijo, s katero je hrvaški sabor sprejel razdružitve. Oceno ustavnosti teh dveh dokumentov in še petih drugih republikah predpisov, ki zanikajo zvezno pravno ureditev, je predlagal Ustavno sodišče Jugoslavije pa je na lastno pobudo sprožilo postopek za oceno ustavnosti nekega slovenskega zakona in nekega odloka Republike Srbije, ki federaciji odrekata izvirne prihodke. Sprožili so tudi postopek za ugotavljanje mnenja o tem, ali je 12. člen ustave Republike Hrvaške v nasprotju z ustavo SFRJ. Po tem členu je v tej republiki v uradni rabi le hrvaški jezik in latinica pisava, uporaba srbskega jezika in cirilice pisave pa se ureja z zakonom, in sicer le na določenih območjih.

Letala JAT bodo spet letela v Split

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Na splitskem letališču bodo lahko znova pristajala letala Jugoslovanskega aerotransporta. Po 45 dneh bo jutri prvo letalo poletelo iz Beograda v Split. Promet so prekinili zato, ker je JAT splitskemu letališču dolgovljal 3 milijone dinarjev. Predstavniki letališč in Jugoslovanskega aerotransporta so zdaj našli skupno rešitev, tako da bodo letala s tega letališča še jutri zjutraj letela na vseh domačih in mednarodnih linijah.

»Premalo izkoriščamo članstvo Italije v ES«

Ljubljana, 19. marca — Vodstvo Slovenskega deželnega gospodarskega združenja v Italiji je obiskalo Gospodarsko zbornico Slovenije, kjer sta ga sprejela predsednik GZS Tomaž Košir in podpredsednik Franc Horvat. Predstavniki zamejskih podjetij, katerih lastniki so slovenskega rodu, so govorili o težavah, v katerih so se znašli, ker so s Slovenijo poslovili brez bančnih jamstev. Zdjaj pa so zaradi našega plačilnega zastoja »kaznovani« za svoje prizadevanje, da bi obranili gospodarske stike z matično deželo. Predsednik Košir jim je zagotovil, da bo posredoval pri LB, da bi imela izplačila tem podjetjem prednost. Delegacija SDGZ je poudarila pomen pozicije, ki jo ima Italija kot polnopravna članica ES, in opozorila, da bi morala slovenska stran to bolje izrabi v svoj prid in okrepi sodelovanje s tem območjem. Menili so namreč, da smo bili doslej pri iskanju gospodarskih stikov preveč usmerjeni proti Avstriji. (C. R.)

ZIS zahteva, naj vsi pocenijo bencin

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Ker v Hrvaški in Sloveniji ne upoštevajo novega odloka ZIS o znižanju cen naftnih derivatov, je zvezna tržna inspekcija v ti dve republiki poslala inspektorje, da bi ugotovili, kakšno je dejansko stanje. Hrvaška in Slovenija ne upoštevata odlokov ZIS, tako da so v teh dveh republikah naftni derivati za 18 do 25 odstotkov dražji. Kot je sporočil sekretariat ZIS za informacije, naj bi inspektorji svoje delo končali še jutri.

Petiindemdeset let akademika B. Grafenauerja

Ljubljana, 19. marca — Predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan je v svojem imenu in imenu predsedstva voščil akademiku prof. dr. Bogu Grafenauerju za njegovo petindemdesetletnico. V čestitki med drugim pravi: »Z vsem svojim bogatim in ustvarjalnim delom ste dali nepovrnjiv prispevek in pečat slovenskemu zgodovinskiemu, številnim rodovom slovenskih zgodovinarjev pa nepogrešljivo znanje in podlage za njihovo strokovno in raziskovalno delo. Narod in skupnost, ki ne pozna in ne zna vrednotiti svojih korenin in svoje zgodovine, ne more zanesljivo snovati svoje bodočnosti. Z nami, Slovenci, k sreči ni tako. Za to gredu Vam, spoštovani profesor Grafenauer, velike zasluge in naša skupna zahvala.« (C. R.)

Izredni vlaki za informativni dan

Ljubljana, 19. marca — Železniško gospodarstvo Ljubljana bo na informativni dan za osrednje in visoke šole v petek, 22. marca, uvelo izredne vlake, nekatere redne vlake pa bo okrepilo z dodatnimi vagoni. Priporočajo nakup skupinskih ali povratnih vozovnic. Vozovnice lahko kupite že v predprodaji in se tako izognete gneči pred odhodom vlaka. Cena povratne vozovnice za vlak iz Maribora v Ljubljano je 146 dinarjev, iz Kopra v Ljubljano prav tako 146 dinarjev, iz Dobove v Ljubljano 113 dinarjev, iz Jesenice v Ljubljano 82,20 dinarja in iz Novega mesta v Ljubljano 87,40 dinarja. V to ceno je vračunan 20-odstotni popust. Izredni vlaki bodo vozili v Ljubljano iz Maribora, Dobove in Jesenice.

Informativni dan na vojaških šolah

Ljubljana, 19. marca — Informativni dan o šolanju na vojaških šolah in akademijah bo v petek, 22. marca 1991, z začetkom ob 9. uri in s ponovitvijo ob 15. uri. Informativni dan bo potekal: — za vse srednje vojaške šole in akademije na Vojaški gimnaziji »Franc Rozman« — Stane v Ljubljani, za vse vojaške akademije pa na sekretariatu za ljudsko obrambo občine Maribor. (C. R.)

Konec splošne stavke v Mehanu

Izola, 19. marca — Z uresničitvijo večine postavljenih zahtev in po zagotovilih, da bodo preostale zahteve rešili v najkrajšem času, so delavci izolskega Mehana na današnjem zboru delavcev sklenili, da prenehajo splošno stavko, ki je trajala kar štirnajst dni, danes pa tudi niso odšli na protestni pohod od tovarniškega dvorane do sedeža občinske skupščine. Za delavce je najpomembnejša novost, da bodo lahko še jutri dvignili najemne osebnostne dohodke za januar, na zboru pa so postavili pogoje, da do prihodnje srede uredijo tudi izplačilo preostalih plač (mišljeni sta neizplačana plačila za lanski februar in seveda plačila za letošnji februar). Kljub koncu splošne stavke bo večina od 1400 Mehanovih delavcev ostala doma na čakanju, novemu vodstvu podjetja pa so naložili, da čimprej pripravi program, na podlagi katerega bo lahko proizvodnja spet normalno stekla. (I. U.)

HTV ignorira socialiste

SPLIT, 19. marca (Tanjug) — Socialistična stranka Hrvaške v Dalmaciji je danes poslala pismo opozorilo novemu direktorju hrvaške radiotelevizije Antonu Vrdoljaku zaradi različnega odnosa HTV do dogodkov na hrvaškem političnem prizorišču in, kot pravijo, arogantnega neupoštevanja njihove stranke, čeprav je po številu predstavnikov v saboru tretja največja opozicijska stranka v Hrvaški. Zaradi priključanja demokracije in monopola nad informacijami prebivalci Hrvaške prek televizije niso mogli videti niti enega od štirih stečajnih srečanj, ki jih je v zadnjem času na območju Dalmacije organizirala Socialistična stranka Hrvaške, opozorila HTV pa, kot kaže, končajo v košu za odpadke.

Opozicija zahteva vstop v skupščino

NOVI SAD, 19. marca (Tanjug) — Zveza reformskih sil Jugoslavije za Vojvodino je danes od predsednice skupščine SAP Vojvodine Verone Adam Bokros zahtevala, naj predstavnikom opozicijskih strank omogoči udeležbo pri delu skupščine Vojvodine in njenih delovnih teles.

Zlom avtomobilске industrije?

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Na današnjem sestanku v Gospodarski zbornici Jugoslavije, ki so se ga udeležili predstavniki tovarne odkovkov Bratstvo iz Novega Travnika, predstavniki kupcev, dobaviteljev, republikah gospodarskih zbornic in ustreznih zveznih resorjev, je bilo rečeno, da bo v primeru, če ne bodo še danes rešili problema z terjatvami vseh dolgov tovarne, avtomobilska industrija Jugoslavije prekinila proizvodnjo. Na srečanju, ki so ga sklicali na pobudo Gospodarske zbornice Bosne in Hercegovine, so razpravljali o sedanjem položaju in iskali rešitev za nemoteno nadaljevanje dela v tej kovčnici. Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala je omenjena tovarna januarja in februarja delala le 15 dni. V tovarni je zaposlenih 1500 delavcev, letno pa so izdelali do 20.000 ton odkovkov. Kot so povedali, bodo morali v tovarni v kratkem ustaviti proizvodnjo, to pa bo ogrozilo tudi proizvodnjo večjega števila podjetij s področja avtomobilске in motorne industrije ter industrije traktorjev in kmetijskih strojev.

Škoda zaradi zalivske vojne

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Član ZIS Branimir Pajković bo 20. marca vodil prvi delovni sestanek koordinacijskega telesa zvezne vlade, JUBMES, GZJ in predstavnikov zainteresiranih podjetij. Kot je danes sporočil zvezni sekretariat za informacije, je naloga tega novega koordinacijskega telesa, da na meddržavni ravni spremlja, koordinira in ustvarja pogoje za neposredno delovanje jugoslovanskih podjetij v povprečju reviziranih in obnovitvi gospodarskega zdravila, zlasti Kuvajta. Jugoslavija je imela zaradi zalivske vojne za 1,15 milijarde dolarjev neposredne škode, posredne škode pa za okoli tri milijarde dolarjev. Prav zato je razumljivo, da so tako država v celoti kot tudi posamezna podjetja izredno zainteresirana za to, da nastopijo čim bolj organizirano in vsaj delno popravijo narčeno škodo.

Pomlad 21. marca ob 4.02

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Astronomsko društvo Ruder Bosković iz Beograda je sporočilo, da se bo za prebivalce severne zemeljske poloble pomlad začela 21. marca dve minuti po 4. uri zjutraj. Istočasno se bo za prebivalce južne poloble začela jesen.

V zvezni skupščini tuhtajo, kako naj bi zdaj ukrepali

Državno predsedstvo menda še ni dalo uradne pobude za sklic skupne seje obeh zborov — V skupščini pa sta gradivi ustavnega sodišča in ZIS

OD NAŠE DOPISNICE

BEograd, 19. marca — Čeprav je državno predsedstvo že v soboto sporočilo, da bi bilo treba sklicati skupno sejo obeh zborov skupščine SFRJ, take uradne zahteve še ni bilo, so sporočili na današnjem pogovoru novinarjev s predsednikom in podpredsednikom zveznega parlamenta Slobodanom Gligorijevićem in Irfanom Ajanovićem. Slednji je nazadnje izjavil, da bo, če tega ne bodo predlagali v nekaj naslednjih dneh, sklep o tem bržkone sprejel zvezni parlament.

Na vprašanje, koliko je lahko v nastalem položaju v zvezi s kolektivnim predsednikom države in njegovimi sklepi zvezna skupščina samoiniciativna, se najbolje odgovarja njen poslovnik. Ta v 61. členu namreč določa, da lahko predsednik skupščine SFRJ v rednih razmerah skliče sejo obeh skupščinskih zborov ob razglasitvi članov državnega predsedstva, če v skupščini govori predsednik tuje države ali tujevala parlamenta in ko to zahteva predsedstvo SFRJ ali ZIS. Slednja organa tega še nista uradno storila, to pa priča o nezadostnosti sedanjega političnega položaja in o nepredvidljivosti njegovega nadaljnjega razvoja, vsaj na podlagi nekaterih aktov, kakršni je denimo skupščinski poslovnik.

Če bi skupno sejo sklicali na pobudo državnega predsedstva, bi se oba skupščinska zbora sestala, nato pa bi ločeno razpravljala v okviru svojih pristojnosti. Zvezni zbor je denimo že zahteval od državnega predsedstva informacijo o doslej opravljenih pogovorih o prihodnosti države. Na njegov naslov je prispelo tudi pismo ustavnosti sodišča Jugoslavije o ustanovitvi v državi, in sicer v zvezi s kršenjem ustavnih določil in zveznih predpisov, ZIS pa je poslal pisemno informacijo o ustavno-pravnih odno-

sih in enostranskih aktih republik. A o vsem tem pozneje. Gotovo je le, da bo delo na jutrišnji seji zveznega zbora potekalo po vnaprej določenem dnevnem redu, na katerem je več zakonov iz paketa ZIS, ki naj bi omogočili najosnovnejše delovanje federacije v prehodnem obdobju. Uvodno besedo bo imel podpredsednik ZIS Živko Pregl. BOJANA JAGER

Spet podaljšanje proračunskega leta

BEograd, 19. marca (Tanjug) — Sekretariat ZIS za informacije je danes sporočil, da je bil ZIS zaradi izjemno neugodnih finančnih razmer v federaciji, ki trajajo že nekaj časa, prisiljen skupščini SFRJ že tretjič predlagati podaljšanje lanskega proračunskega leta.

Sivi panterji iščejo pravico na sodišču

Stranka upokojencev je prepričana, da obdavčevanje pokojnin ni v skladu z republiko ustavo

MARIBOR, 19. marca — Sivi panterji — Stranka upokojencev Slovenije, so Ustavnemu sodišču Republike Slovenije poslali predlog za uvedbo postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti zakona o dohodnini. Kot je povedal predsednik stranke mag. Dragan Černetič, menijo, da je omejen zakon v nasprotju z veljavno ustavo Republike Slovenije.

Sključuje se na peto poglavje 254. člena slovenske ustave, ki določa, da mora biti republikni zakon v skladu z ustavo, in na 261. členu, ki govori, da predpisi in drugi splošni akti ne morejo imeti učinka za nazaj. V skladu s tem se po njegovem mnenju ne more omejevati pokojnine, ki so upokojence obdavčevali po veljavnih zakonih in ustavi v preteklosti. Dragan Černetič tudi opozarja na drugi odstavek 261. člena, ki pravi, da imajo lahko posamezne določbe zakona učinek za nazaj le, če je tako določeno z zakonom in če to zahteva splošni interes. Zakon o dohodnini pa po njegovem mnenju ne določa učinka za nazaj in tudi drugega ustavnega pogoja ne izpolnjuje. V predlogu Ustavnemu sodišču so tudi zapisali, da ustava Re-

publike Slovenije v tretjem odstavku 261. člena določa, da lahko zakon za storjena kaznivá dejanja velja za nazaj le, če je za storila kaznivá dejanja mitejši. Po njihovem zakonu o dohodnini ni mitejši, predvsem pa slovenski upokojenci niso kriminalci, da bi lahko uporabili za izdajo spornega zakona omejeni odstavek 261. člena. Zato menijo, da ni nobene pravne podlage za obdavčitev upokojencev na podlagi zakona o dohodnini; po njihovem mnenju so vse določbe tistih členov, ki predpisujejo obdavčitev upokojencev, nezakonite oziroma v nasprotju z ustavo Republike Slovenije, saj slovenska ustava v 201. členu pravi, da so »na podlagi dela pridobivale pravice neodtujljive«.

VASJA VENTURINI

Upokojenci se organizirajo na republiški ravni

Ustanoviti nameravajo Demokratsko stranko upokojencev Slovenije

Ljubljana, 19. marca — Danes je bila v Ljubljani prva seja iniciativnega odbora za ustanovitev Demokratske stranke upokojencev na republiški ravni, ki se bo borila za to, da se položaj upokojencev ne bi več slabšal. V stranko se bodo lahko vključevali tudi vsi drugi, ne samo upokojenci, ki bodo sprejeli program in cilje stranke, sodelovali pa bo tudi z vsemi, ki si prizadevajo za reševanje problematike upokojencev.

Poleg Demokratske stranke upokojencev v Mariboru sta takšni stranki že doslej delovali tudi v Celju in Ormožu, v več kot dvajsetih občinah pa so tik pred njihovo ustanovitvijo. Zadnji dogodek v republiki skupščini v zvezi s sprejemom sprememb pokojniškega zakona po hitrem postopku pa so pokazali, da je že čas, da se te stranke čimprej organizirajo in povežejo v enotno, demokratsko in samostojno upokojensko stranko. M. Ž.

Novi telefonski imenik bo naprodaj že konec marca

Izšel bo v dveh knjigah — Del denarja od davka na telefonski impulz bo vlada zadržala zase

Ljubljana, 19. marca — Novi slovenski telefonski imenik, ki bo letos zaradi velikega obsega izšel v dveh knjigah, bo naprodaj 31. marca. Združene pti organizacije Slovenije bodo do tega datuma počakale zato, ker bodo zadnji konec tedna v marcu izvedeni še zadnji prelopi v telefonskih centralah. V telefonski imenik so vnesene vse spremembe, ki so jih sporočili naročniki do 15. januarja, in vse spremembe, ki so nastale zaradi preklapljanja v centralah.

Karlo Kosem, predsednik odbora za izdajo telefonskega imenika, ki ga je tiskala tiskarna Delo, je na današnji tiskovni konferenci povedal, da je v novem imeniku kar 150.000 sprememb, od tega 50.000 novih telefonskih naročnikov.

V letošnjem aprilu bo v Sloveniji že 450.000 telefonskih naročnikov, od tega 82 odstotkov za osebnih in 18 odstotkov poslovnih telefonov. V naši republiki bo tako prišlo na 100 prebivalcev 21 telefonskih priključkov, do leta 1995 pa naj bi vsako gospodinjstvo dobilo svoj telefonski priključek. Na 100 prebivalcev naj bi torej imeli 35 telefonskih priključkov. Kljub intenzivnemu širjenju telefonskega omrežja

pošt namena 235 milijonov dinarjev, zase pa obdržala 108 milijonov dinarjev. Novi imenik bo izšel v nakladi 226.000 izvodov (možen bo ponatis) in bo stal 300 dinarjev, ter vezan pa 400 dinarjev. Imenik bo imel 1970 strani.

MOJCA KAUCIČ

Črnogorski CK še vidi možnost za dogovarjanje

CK ZK Črne gore se zavzema, naj večjo vlogo pri jugoslovanskem dogovarjanju prevzamejo skupščine

TITOGRAD, 19. marca (Tanjug) — Člani centralnega komiteja ZK Črne gore so na današnji seji poudarili, da je kriza v delu predsedstva SFRJ, do katere je prišlo zaradi odstopov in odpoklicev polovice članov tega telesa, dodatno poglabljena zaradi napetosti in poglabila spore, ki je nekaj časa vladalo na političnem prizorišču v Jugoslaviji. Kljub temu pa člani centralnega komiteja ZK Črne gore menijo, da še vedno niso izpraznile vse možnosti za demokratičen in miren razplet jugoslovanske politične in gospodarske krize.

O tem priča tudi uveljavitev vloge skupščine SFRJ, ki je bila do zdaj povsem neutemeljena le ob tem pa ni sporočil razlogov, ki mu to onemogočajo.

Centralni komitej poleg tega meni, da bi v parlamentarnih razpravah na zvezi in republikah ravne javnosti ponudili informacije, ki so nujne za sprejemanje pravih in smotnih sklepov. Razna sporočila, s katerimi tako radodarno oblegajo javnost, pa tudi pogosto zelo nejasne in nasprotujoče si izjave posameznih članov predsedstva ali visokih funkcionarjev, namreč povzročajo le še dodatno zmedo in zbujajo čustvene reakcije.

Člani centralnega komiteja ZK Črne gore se zavzajo za to, da se čimprej skliče skupščina SR Črne gore in ob tem omogoči tovarišu Nenadu Bučinu, da obrazloži, zakaj se je odločil za odstop.

V Sloveniji je pobotanje odslej obvezno

Slovenska vlada je sprejela ustrezen odlok — SDK bo prijave sprejemala do 8. aprila

Ljubljana, 19. marca — Na včerajšnji seji slovenske vlade so sprejeli odlok o obveznem pobotanju obveznosti in terjatev pravnih oseb iz Slovenije. Glede na povprečno mesečno prodajo v lanskem letu (od januarja do septembra) so terjatve na dan mesečno prodajo presegale za 76 odstotkov. Da bi zaustavili nadaljnje gospodarsko nazadovanje, naj bi Služba družbenega knjigovodstva v soboto, 13. aprila, izvedla pobotanje obveznosti in terjatev pravnih oseb, ki imajo sedež v Sloveniji.

Obvezno večstransko pobotanje bo v prvem krogu veljalo samo za pravne osebe s področja gospodarstva, v naslednjih krogih pa se bodo vključile tudi negospodarske dejavnosti, katerih je neprimerno več. SDK bo prijave obveznostno sprejemala do 8. aprila. K. K.

Zavračajo očitke o oderuštvi

Z obrestmi le varujemo kapital delničarjev, pravijo v Stanovanjsko-komunalni banki — Razmišljajo, da bi odplačevanje posojil uredili drugače

Ljubljana, 19. marca — Stanovanjsko-komunalna banka d.d. je imela ob koncu minulega poslovnega leta 5727 milijonov dinarjev (636 milijonov mark) bilancne vloge, in medtem ko so druge banke v Sloveniji svoj kapital revalorizirale v povprečju za 35 odstotkov, so ga v tej banki za 67 odstotkov. Na današnjem zboru banke so brž večje razprave potrdili poslovanje banke v minulem letu in soglasili s številnimi predvidenimi novostmi v njenem poslovanju v tem letu.

Med novostmi, ki jih je napovedal glavni direktor SKB Ivan Nerad, kaže omeniti predvsem bančni odgovor na številne kritike, češ da banka pri stanovanjskih posojilih odira ljudi s prevladujočo inflacijo znašala 120 odstotkov. Prav zato, da bi se otresli takih očitkov in da bi boljše poskrbeli za bančni kapital, v Stanovanjsko-komunalni banki razmišljajo o tem, da bi odplačevanje posojil uredili kako drugače. Ivan Nerad je povedal, da sta praktično dve možnosti, in sicer, da na eni strani zmanjšajo realne obrestne mere, vendar posojila sproti revalorizirajo v skladu z rastjo materialnih cen ali plač. O tem naj bi verjetno kmalu odločil bančni upravni odbor, pri čemer pa se zavedajo neprimernosti, ker praktično le v tej banki poskušajo ohranjati svoje realno premoženje tudi prek te prilagojenega odplačevanja posojil, medtem ko v drugih bankah tega, kot je dejal, še ni.

Banki se že precej dobro obrestuje to, da je prevzela posledice s prebivalstvom od propadla Komercialne in hipotekarne banke Ljubljana, saj je tako po letih številnih njenih bivših varčevalcev obrestni.

Kot odgovarjajo, da očitke ne drži, saj mora banka zavarovati svoj kapital, to je kapital delničarjev. Na očitke odgovarjajo tudi s podatkom, da je lani posojila revalorizirala le s 67-odstotno stopnjo, medtem ko je v Sloveniji

V Metalni začeli stavkati

Delavci Tovarne avtozvočarjev niso več hoteli čakati na pogovore z ministrom Rejcem

MARIBOR, 19. marca — Delavci mariborske Metalne — Tovarne avtozvočarjev in strojev so začeli danes zjutraj, pogajanja sindikata z vodstvom te družbe pa do konca delovnega časa niso dala rezultata. Kakih 300 delavcev bo zato jutri stavko nadaljevali.

Za jutri je sicer napovedan pogovor o usodi Metalne z republikanskim ministrom za industrijo in gradbeništvo izidorjem Rejcem, tako delavci nanj niso hoteli več čakati. Podobno kot prejšnje mesece se torej utegne zgodi, da bodo ti pogovori potekali pod pritiskom ogroženosti socialnega miru v Mariboru in iskanja denarja za plače, medtem pa je usoda podjetja vsak dan bolj negotova. Med drugim tudi zato, ker svetovna konzultantska firma Boz, Allen in Hamilton International, ki sedaj proučuje, ali bi Metalna lahko dobila tudi posojilo mednarodne banke za razvoj, pogojuje svoje nadaljnje delo v Metalni tudi s sodelovanjem republiške vlade. B. V.

Bolj potihem kot na glas tudi Hrvaška hiti v osamosvojitve

Kninska krajina, osamosvajanje, katastrofalne razmere v gospodarstvu in naraščajoča množica brezposelnih priganjajo Hrvaško k odločitvi

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 19. marca — Knin se je že »odecel« in si prisvojil nekatere krajevne skupnosti ibenške, drniške in sinjske občine z večinskim srbskim prebivalstvom. Po nezakonitih zamenjavih voditeljev občin Hrvaška Kostanjica, Glin, Vrginost in skupščinski krizi v Petrinji zdaj vre na Banji in Kordunu, hrvaška oblast s predsednikom dr. Franjom Tuđmanom pa poziva k miru in prebivalstvo opozarja, naj ne naseđa provokacij, ki se na Hrvaškem vrstijo kot po tekočem traku.

Na drugi strani pa je treba priznati, da hrvaška oblast pospešeno išče oporo med Srbi na Hrvaškem, ki tudi na zunaj kažejo večje simpatije do srbske opozicije kot Miloševićevega režima. Predsednik Tuđman tudi pravi, da iz dneva v dan dobiva več pismen hrvaških Srbov, ki podpirajo njegovo mirobiljno politiko. Prav to pa hkrati daje oporo »politiki čakanja« na razplet kninskega sindroma, ki po svoje določa tudi Miloševićev ultimatum, sporočen prek dr. Borisa Jovića, da se bo turnusni predsednik v odstopu vrnil v predsedstvo, če bodo na Hrvaškem razorožili paravojaške

bo odecala tudi Hrvaška«. Prav to pa hrvaški Srbi jemljejo kot grožnjo srbskoslavski politiki. Ob vsem tem pa ne smemo prezreti tudi bližajočih se socialnih nemirov, njihovo žarišče pa je prav gotovo množica 250.000 brezposelnih, ki se bo po napovedih Hrvaške SDK do septembra povečala na 350.000. Se zdaj blizu 400.000 zaposlenih dela v podjetjih z izgubo torej vsak tretji zaposleni. Politična kriza je skoraj povsem otopila prizadevanja za korenite spremembe v gospodarski strukturi in zapletla lastninstvo in spreminjanje večjih kolektivov v državna podjetja. Navsezadnje je obramba domovine prva naloga hrvaške politike, kot pravijo v Zagrebu, socialne napetosti pa tudi po svoje pospešujejo prizadevanja hrvaškega državnega vodstva za uspešna pogajanja na zvezni ravni o hrvaški in jugoslovanski usodi.

PETER POTOČNIK

Prenovitelji so za miren razplet krize

SDP BiH je zoper blokado dela državnega predsedstva in vmešavanje JLA

SARAJEVO, 19. marca — Prvi človek SDP Nijaz Duraković je danes obtožil ZK — Gibanje za Jugoslavijo, da načrtno napada prenovljeno bosansko-hercegovačko partijo. Ta rezervna partija za izredne razmere, kot jo je označil Duraković, si namreč skuša brez pravne osnove prilastiti dediščino nekdanje zvezne komunistov. Duraković je tudi menil, da uvedba vije stopnje pripravljenosti JLA ne bi bila ničesar drugega kot uvedba državnega stanja in se izrekeli proti vsem narodnemu referendumu, ki zagotavlja Srbom prednostni položaj.

Podpredsednik SDP Zlatko Lagumodija je poudaril, da ta stranka v celoti podpira resolucijo evropskega parlamenta iz Strasbourg, še zlasti zato, ker se je najvišji evropski politični vrh zavzel za nespremenljivost jugoslovanskih notranjih meja. Izrekel se je tudi proti blokadi kolektivnega suda države, obsojil je vse protustavne akte v državi, tako tudi razglasitev avtonomije Kninske krajine na Hrvaški in ukinitve kosovskega predsedstva. V. E.

Vrntev srbskih poslancev

PODRAVSKA SLATINA, 19. marca (Tanjug) — Regionalni odbor SDS za Slavonijo in Baranjo je sklenil, da bo vse poslance srbske narodnosti, ki bojkotirajo delo hrvaškega sabora, pozval, naj se prihodnjega zasedanja udeležijo.

Milošević ni priznal napake

Predstavniki študentov Nebojša Mikilić je srbskemu predsedniku očital, da je republiško vodstvo z napadom na demonstrante naredilo napako

BEograd, 19. marca — Današnji pogovor predsednika Srbije Slobodana Miloševića s študenti, za katerega je bilo rečeno, da bo potekal javno, je minil za zaprtimi vrati rektorata beogradske univerze.

Pogovora so se udeležili le predstavniki posameznih fakultet, in sicer skupine, v katerih so bili študenti prorektor, predsednik študentske organizacije in še po trije študentje. Povabljeni so bili tudi njihovi profesorji. Vsa izmed njih je imel v rokah brzojavko, s katero je dokazal, da je bil resnično povabljen. Za študente je v poslojce stopilo večje število specialcev in telesnih stražarjev Slobodana Miloševića, potem pa so se vrata univerze zaprla.

Milošević je prišel na sestanek točno ob dvanajstih. Obkrožalo ga je večje število telesnih stražarjev. Skoraj celo uro po tem je pred rektoratom čakalo precej novinarjev, vendar pa jih strazari niso pustili v poslopje. Sedma sila je tako ostala pred vrati. Srbske vojske, pa tudi vi, predsednik Milošević, ste 9. marca naredili veliko napako. Če boste priznali, da ste naredili napako, boste naredili nekaj pomembnega za Srbijo in njeno

v Jugoslaviji, da pa prav gotovo niso za mir vsi tisti, ki se skrivaj oborožujejo. Članom predsedstva sem jasno povedal, da bom v primeru, če ne bodo odzvali orožja paravojaških skupin v Hrvaški, po zakoniti poti oborožili naše ljudi, saj ne moremo dopustiti, da bi bil golokori narod prepuščen na milost in nemilost oboroženim pripadnikom HDZ.

Milošević je odgovoril, da brez trdnosti države ni demokracije, hkrati pa dodal, da je treba vsa sporna vprašanja reševati v parlamentu. Tudi sam sem se zavzemal za to, da bi bil en program beogradske televizije izvenstrank

Prav nič mehka varianta vrhovnega vojaškega štaba

Sporočilo vojaškega poveljstva zbujalo nelagodnost – Ante Marković zahteva, naj Slovenija teritorialno obrambo in nabornike prepusti JLA

LJUBLJANA, 19. marca – Jugoslovanski generali in admirali so se danes po treh dneh molka končno le oglašali s sporočilom, v katerem so nakazali prihodnje delovanje armade. Sporočilo štaba vrhovne komande se le deloma razlikuje od tako imenovane mehke variante, ki jo je kot možno reakcijo armade v nastalem jugoslovanskem položaju že večer napovedal slovenski obrambni minister Janez Janša.

V zadnjih dneh so se v javnosti, še posebej pa v nekaterih jugoslovanskih časnikih pojavila namigovanja in celo trditve, da je jugoslovanski vrh razdeljen na jastrebe in golobe (če uniformirane ljudi sploh lahko imamo za golobe). Prvo strujo naj bi vodil šef generalštaba OS generalpoveljnik Blagoje Adžić, ki naj bi bil ob asistenci srbskega dela državnega predsedstva najbolj vnet zagovornik uvedbe izrednih razmer v federaciji. Tri struji nasproti naj bi menda stala obrambni minister Veljko Kadijević in njegov namestnik Stane Brovet.

Iz vsebine današnjega sporočila bi lahko sklepali, da so v vojaškem vrhu sklenili kompromis. Vendar pa se nekateri dobri poznavalci razmer v armadi ne strinjajo s to delitvijo. Ocenjujejo, da je delitev na jastrebe in golobe izmišljena, ter da drža vslo zadevo trdno v rokah Veljko Kadijevića. Kot smo že pisali, se ni udeležil ne zadnje seje sicer okrnjenega predsedstva ne seje zvezne vlade, zato nekateri sklepajo, da hoče obrambni minister imeti svojo politiko in je v javnosti zanalazil pustil v negotovosti, ker se hoče pokazati kot človek integritete in edini možni naslednik kolektivnega šefa države.

Ko mu s preglašovanjem v predsedstvu federacije armadi ni uspelo pridobiti urednega statusa političnega dejavnika z uvedbo izrednih razmer, se je zdaj, vsaj tako je mogoče razbrati iz sporočila, vojska užaljena oziroma navidezno umaknila.

Zdaj bodo pri reševanju jugoslovanske krize morali nastopiti politiki, še posebej pa večernim pismu Milana Kučana, ki je Frano Tuđman predsednikom drugih jugoslovanskih republik, v katerem sta jih pozvala na sestanek vseh predsednikov republik. Sestanek najvišjih predstavnikov oblasti suverernih republik

BLAGOJE ADŽIĆ

v Ljubljani in Zagrebu mudil tudi Vasil Tupurkovski, ki je kot smo neuradno zvedeli, utrjeval pobudo za nadaljevanje pogovorov o prihodnosti Jugoslavije. Očitno je, da je vse dogajanje usmerjeno k ohranitvi Jugoslavije. Po nekaterih namigih je ta trenutek prav Slovenija najbolj na udaru, ker je prva odločno povedala, da se bo v primeru državnega udara odcepila. Kar naj bi nekako disciplinirali Slovenijo – ali z grožnjami ali s koncesijami. Grožnja pomeni današnje pismo Anteja Markovića Lojze-

tu Peterletu, v katerem zvezni premijer zahteva, naj Slovenija takoj podredi teritorialno obrambo armadi in naj preklic

● Danes smo tudi zvedeli, seveda neuradno, da se v Srbiji zadeve razpletajo tako, da po nekaterih znakih srbska skupščina jutri ne bo razrešila Borisa Jovića. S tem pa naj bi odpadel tudi scenarij, po katerem bi vojska (Kadijević) nadomestila šefa države. Srbi bodo najverjetneje izvedli samo spretni maneuvre, se rešili neprimerne Rize Sapunhija, namesto njega izvolili drugega člana zveznega predsedstva s Kosova, po možnosti Srba, in tako si povrnilo del starega vpliva v predsedstvu federacije.

moratorij za odhod nabornikov iz Slovenije v JLA. Koncesija Sloveniji pa naj bi bila možnost odstopa Veljko Kadijevića, če bi jo ta poteza pomirila in vrnila nazaj v naročje federacije.

VESO STOJANOV

Štab vrhovnega poveljstva odkriti grozi Sloveniji

Predstavniki slovenskih strank o sporočilu štaba vrhovnega poveljstva – Prav nič prikrita grožnja – Vojska skuša zrežirati konflikte

LJUBLJANA, 19. marca – Predstavniki slovenskih strank obsojajo sporočilo štaba vrhovnega poveljstva, ker ga razumejo kot vmešavanje vojske v politične probleme in tudi kot odkrito grožnjo naši republiki.

Slovenija ne sme odlašati

Dr. JOŽE PUČNIK (SDSS): »Sporočilo štaba, ki je po mojem mnenju dovolj nejasno, da se lahko razlaga tako ali drugače, ne odgovori na bistveno vprašanje – v čigavem imenu štab vrhovne

komande nastopa in nekaj sporočilo jugoslovanski javnosti! Ni jasnega, ali generalštab sploh se priznava zvezno predsedstvo kot vrhovnega komandanta ali pa se je s tem že sam razglasil za vrhovnega komandanta. To pa bi v bistvu pomenilo, da je v državi že prišlo do vojaškega puča. V sporočilu je vrsta protislovij, logičnih nejasnosti, na koncu sporočila štab zagotavlja, da se ne bo vpletal v politično razreševanje razmer v državi, pri tem pa je popolnoma jasno, da se vpleta že s tem sporočilom samim. Po eni strani štab sporoča, da predsedstvo njegovih predlogov ni sprejelo, po drugi pa že napoveduje vrsto ukrepov, ki so po svoji vsebini prav tisti, ki jih je predsedstvo zavrnilo. Kar zadeva Slovenijo, si po tem sporočilu generalštab prevzema kompetence slovenskega parlamenta in slovenske države in se neposredno vpleta v razreševanje političnih problemov Jugoslavije. Slovenija po mojem mnenju kaj čaka in ima samo eno možnost – da čimprej uredi plebsicito voljo slovenskega naroda. Zato mora slovenski parlament takoj uveljaviti samostojnost slovenske države.»

samo o prvih vtisih in ocenah njegovega sporočila. Želbi bi, da bi bilo to sporočilo mogoče razumeti predvsem v miroljubnem tonu, bojim pa se, da je drugače – namreč, da sporočilo nobenih enostranskih odločitev republik, da bo JLA posegla v kakršnokoli dogajanje v Jugoslaviji, ki bi po njeni oceni pomenila kakršnokoli spor med pripadniki posameznih narodov, med različnimi strankami. Da bo torej armada prevzela vlogo političnega razsodnika o tem, kdaj in v katerih primerih je njeno ukrepanje potrebno. Čeprav je legalizem v državi in hip seveda zelo dvomljiva stvar, republike imajo svoje dokumente, na katere se lahko oprejejo – pa se armada zelo legalistično sklicuje na svojo pozicijo, položaj, pristojnosti, kakršne naj bi imela po ustavi. Iz tega izvirajo sklepe in pristojnosti, ki jih objektivno nima več. Če si jih vzame, pa to praktično pomeni uzurpacijo politične moči in oblasti.»

Vojaški vrh neti s pore

MARIAN PODOBNIK (SKZ-LS): »Če gledam na izjavo oziroma sporočilo štaba vrhovne komande v kontekstu dogajanja v zadnjih dneh, potem je to po mojem mnenju ena od trših variant armadnega ukrepanja. Armadi gre torej vse po zastavljenih načrtih, njen namen očitno ni reševanje mednarodnih sporov, ampak njihovo netenje, in to bo razlog za njeno posredovanje. Osebo ocenjujem, da je čas zelo ugoden za to, da Slovenija in slovenska skupščina naredita tisti dokončen korak k samostojnosti. Čas je ugoden tudi zato, ker so tudi izjave nekaterih naših sosedov v zadnjih dneh izrazito konklone temu, da bodo te države upoštevale našo odločitev. Kakršnokoli drugačno reševanje na jugoslovanski ravni in zamikanje nanj je po mojem mnenju nesmiselno.«

Odkritja vojaška grožnja

FRANC ZAGOZEN (SKZ-LS): »Sporočilo seveda kaže, da je armada v veliki zadržki. Namesto da bi se ravnala po legitimnem in edino legalnem sklepu svojega vrhovnega komandanta – to je predsedstva – samostojno nastopa z nekim sporočilom javnosti, s katerim praktično presega svoje pristojnosti. Namesto da bi se ravnala po legitimnem in edino legalnem sklepu svojega vrhovnega komandanta – to je predsedstva – samostojno nastopa z nekim sporočilom javnosti, s katerim praktično presega svoje pristojnosti. Namesto da bi se ravnala po legitimnem in edino legalnem sklepu svojega vrhovnega komandanta – to je predsedstva – samostojno nastopa z nekim sporočilom javnosti, s katerim praktično presega svoje pristojnosti. Namesto da bi se ravnala po legitimnem in edino legalnem sklepu svojega vrhovnega komandanta – to je predsedstva – samostojno nastopa z nekim sporočilom javnosti, s katerim praktično presega svoje pristojnosti.«

Vojski mesto, ki ji gre

FRANCE TOMŠIČ (SDSZ): »Že to, da predsedstvu SFRJ privravlja rešitve armade, se mi zdi nekaj povsem nemogočega. To je popoln absurd in predsedstvo tega ne bi nikdar smelo dovoliti, ampak bi moralo imeti za to svoje strokovnjake. Prav zato, ker ni tako, je seveda mogoče, da armada posreduje ob političnih sporih svoj avtonomni status in nam priporočuje, kako se bo v različnih situacijah obnašala. Armada bo vsekakor morala sledi ko prej spoznanju, da tako ne more ravnati in da mora spoštovati mnenja in predloge demokratično izvoljenih predstavnikov republik. Naloga teh pa je, da armadi povedo, kje je njeno mesto. To napoveduje mednarodnih sporov je armada skušala izbrati za to, da bi pokorila demokracije ne sisteme in oblast zlasti na Hrvaški in v Sloveniji.«

Armada hoče biti razsodnik

MIRAN POTRČ (SDP): »Ker je generalštab zasedal tri dni, je zagotovo vsako besedo večkrat pretehtal, sam pa lahko govorim

Tuđman in Kučan želita pobuditi dogovarjanje

Namen pobude za sestanek predstavnikov suverernih republik je premakniti dogovarjanje z mrtve točke

ZAGREB, 19. marca (Tanjug) – Kabinet predsednika Republike Hrvaške je objavil obrazložitev pisma hrvaškega predsednika dr. Franja Tuđmana in slovenskega predsednika Milana Kučana predsednikom republik. V njej je rečeno, da sta oha predsednika v položaju, ki je nastal z odstopom predsednika predsedstva SFRJ dr. Borisa Jovića in z izjavo predsednika Republike Srbije Slobodana Miloševića, večer predlagala »sestanku najvišjih predstavnikov oblasti suverernih republik zaradi dogovora o demokratičnem izhodu iz politične in državne krize«.

Pobudo sta že sprejela predsednika predsedstva Republike Bosne in Hercegovine Alija Izetbegović in predsednik Socialistične republike Makedonije Kiro Gligorov, po telefonu pa je povabil tudi predsednik Republike Srbije Slobodan Milošević, je rečeno v sporočilu kabineta, ki ga je objavila agencija Hina.

Namen sestanka je nadomestiti sestanek okrnjenega predsedstva SFRJ, na katerem bi relevantni republiški predstavniki na podlagi priznanja suverenosti republik zadevo premaknili z mrtve točke. Najvišji republiški predstavniki naj bi se v prihodnjih pogovorih, sporazumelih o gospodarskih, političnih in obrambnih in zunanjepolitičnih odnosih med suvereni republikami pa tudi o minimumu funkcij prihodnje jugoslovanske skupnosti. Ali si štiri osebnosti političnega življenja države, ki s takim sestankom soglašajo, spodbujajo, je trdna odločitev za miroljubno in demokratično odpravo politične in državne krize v SFRJ.

Oba predsednika s predlogom o pogajanjih na najvišji republiški ravni tudi potrjujejo, da je nujno ohraniti notranjo delo, začeta v predsedstvu SFRJ. »V sedanjih dramatičnih političnih razmerah ni mogoče izpodbijati legitimnosti delovanja vrhovnih predstavnikov oblasti v republikah in članov predsedstva SFRJ za novi sporazum o ureditvi prihodnje skupnosti ali zveze, ki so pripravljeni sodelovati in s pogovori rešiti problem prihodnosti SFRJ.

V novem položaju, v katerem ne moremo pričakovati, da se v predsedstvu SFRJ da sprejeti ali uresničiti kakršnokoli sklep, menimo, da je mogoče nadaljevati samo s pogajanjem med suvereni republikami. Na njih naj sodelujejo člani predsedstva SFRJ ali predstavniki, ki jih bo imenovalo predsedstvo, pa tudi predsednika zvezne skupščine in zveznega izvršnega sveta.«

Novi položaj zahteva spreminjanje načina pogajanj, ki je dosedaj preprečeval odkritja in

Bo pogovor vodil Jović?

Hrvaški predsednik dr. Franjo Tuđman je povedal, da se Milošević strinja s pogovorom, toda le če bi se srečali na sestanku, ki ga je sklical Jović

OD NAŠEGA DOPISNIKA

ZAGREB, 19. marca – Na izredni tiskovni konferenci za tuje časnikarje na Banskih dvorih v Zagrebu je predsednik Republike Hrvaške dr. Franjo Tuđman poudaril, da ne verjame v vojaško posredovanje pri razreševanju jugoslovanske državne in politične krize, kajti po njegovem mnenju sta bili Hrvaška in Jugoslavija v zadnjih mesecih kar trikrat soočeni z nevarnostjo vojaškega puča, nazadnje v času od 12. do 15. marca.

Tridesetim tujim novinarjem je dr. Franjo Tuđman zaupal, da je skupen predlog Hrvaške in Slovenije, njegov in Milana Kučana, o četrtkovem sestanku predsednikov jugoslovanskih republik v Zagrebu ali Ljubljani podprl celo Slobodan Milošević, ki pa je ob tem obvestil hrvaškega predsednika, da je podoben sestanek na isti dan na zvezni ravni sklical dr. Borisav Jović. »Vsi bi morali priti na Jovićeve sestanke,« je menda izjavil Milošević. Ali si je potemtakem Borisav Jović glede svojega odstopa premislil ali ne, to nekačaka nova igra, ki je za zdaj še ni mogoče razvozlati? Na več novinarškim vprašanj je dr. Tuđman odgovoril, da se Hrvaška ne namerava vmešavati v notranje zadeve Srbije, čeprav je res, da je celo SPO Vukobriškovića prosila hrvaško časopis-

no agencijo Hina, da bi prek nje objavljala svoja sporočila za javnost, da ima srbska opozicija po novem drugačen odnos do hrvaške politike kot Miloševićev režim, da je danes kninsko odcepi- tve obdobje tudi Vuk Drašković itd. Vendar pa Hrvaška, pravi dr. Franjo Tuđman, ne bo na silo zlomila srbskega upora v Kninski krajini in drugod po Hrvaški. Rešitev je po njegovem mnenju mogoče doseči s političnim dogovorom na zvezni ravni, s pravnimi sredstvi in šele na koncu – če bi odgovorila prvi dve možnosti – bi prišla v poštev represija.

V primerjavi z Janezom Janšo hrvaški predsednik pri razpletu jugoslovanske krize ne daje takšnega pomena dogodkom v Sovjetski zvezi. »Dogmatske sile v Vzhodni Evropi resda dajejo injekcije podobnim silam

Mnenja strank o jugoslovanski krizi

STUDENTI S SVOJO GLAVO

VO – V današnjem skupnem sporočilu delegacije Srbov in Črnogorcev s Kosova ter Zveze študentov Beograd, ki so ga izdali po sinočnih pogovorih, je rečeno, da interesov srbskega naroda in prebivalcev Srbije ne smejo ogroziti nikakršni strankarski spori, še zlasti pa ne manipulacije različnih posameznikov. Prav zato oboje vse po- skuse strank, ki skušajo manipu- lirati s študentskim mitingom.

V času zasedanja skupščine Srbije je nesprijemljivo kakršno- koli zborovanje političnih organizacij. Tak zunajparlamentarni pritisk na najvišje organe bi še zlasti v sedanjih razmerah Srbiji prizadel strahotno škodo. Cilj študentskega mitinga je bil ohraniti svobodo javne besede in objektivnega obveščanja, ne pa spodbujati legalne institucije države Srbije, je še rečeno v sporočilu.

Dosledno se bomo zavzemali za ohranitev temeljnih načel demokracije in mirnega delovanja zakonitih institucij države Srbije s Slobodanom Miloševićem na čelu.

Zahtevajo prepoved delovanja Socialistične stranke Srbije

BEograd, 19. marca (Tanjug) – Republikemu javnemu tožilstvu Srbije so danes predložili zahtevo generalnega sekretarja Srbskega gibanja za obnovo Milenka Radića, da pri vrhovnem sodišču Srbije sproži hitri postopek za prepoved delovanja Socialistične stranke Srbije.

V obrazložitvi zahteve je rečeno, da »Socialistična stranka Srbije s svojim delovanjem med prebivalci Srbije pa tudi do prebivalcev drugih republik podpira nestrpnost« oziroma da »temelji delovanje te stranke na širjenju sovraštva, finančnih zlorabah, zlorabah javnih glasil, podjetij in organov oblasti«.

V pismu javnemu tožilstvu med drugim poudarjajo, da je Socialistična stranka Srbije v času pred volitvami obljubljala mir, blaginjo, intenzivno investicijsko obdobje in trdnost, jasno pa je, da stranka vseh teh obljub ni sposobna izpolniti.

POZIV DEKANOV

– Dekani srbskih pravnih fakultet so na svojem današnjem rednem se- stanku v Beogradu med drugim ugotovili, da je položaj v državi zapleten in v zvezi s tem poslali pismo skupščini SFRJ. »Menimo, da je naša dolžnost, pozvati skupščino SFRJ kot najvišji organ oblasti v državi, naj odloč- nejše in složenje išče racionalno in demokratično pot za rešitev iz- splošne krize, v katero je zaslja jugoslovanska skupnost.

Kaj se kuha v Armadi? (Foto: Joco Žnidaršič)

Anton Rupnik: BALTİK NA BARIKADAH

(Burna pomlad '91 v Litvi, Latviji in Estoniji)

Pogled na statistične tabele pove, da so sredi 19. stoletja Rusi predstavljali neznatno manjšino podlugevke odstotka, medtem ko je bilo na litovski zemlji več kot desetina Židov, skoraj toliko pa tudi Poljaki. Tudi v medvojni Litovski republiki Rusov ni bilo več kot 2,5 odstotka (Poljakov 15,3, Židov pa 8,3 odstotka).

Vsa razmerja so se obrnila na glavo šele po drugi svetovni vojni. Stalinski režim je najprej nasilno deportiral dober del litovske inteligence, sem pa naseljeval oficirje in prevrženice direktorije vseveznih podjetij. Z njimi so prihajale brigade gradbenikov. Približno je ves čas po vojni veljal za Rus kot približalčič, kjer se da bolj kulturno živeti, boljje zaslužiti. Pod plaščem raznarodovalne ideologije (ustvarjanje sovjetskega naroda) so se priselile nove vrste vedli čisto drugače kot prej: niso se niti malo prilagajali navadam in jeziku, saj je veljala resnica, da so povsod doma, ker je vse to Sovjetska zveza in povsod ruski jezik edini uradni. Najhuje je to, pravi Natalija Kazatkina, ker med priseljenci zadnjih desetletij je bilo veliko ljudi, ki so imeli sovetsko inteligenco. Goni predstavniki humanitarne inteligence. Rusi so prihajali v novo zgrajene stanovanjske bloke ali celotna naselja.

Pravzaprav tole ni nikakršna posebnost Li-

tve, saj so pojavi čisto ruskih satelitskih mest še bolj drastični gloje v Estoniji in ljudje v malih oglaših vnapre povedo, da ta in ta mestna četrta ali soseska ne pride v poštev, ker je pač čisto ruska.

● Ob eni od vpadnic v Vilni- su naletis na večje parkirišče, kjer je vedno vsaj en avtomobil s poljsko registracijo, zraven pa še nekaj osebnih avtomobilov z ene strani litovske meje. Na sami cesti sicer ni opozorila, za kaj gre, vendar vsak Poljak ve, da ni, na robu Vilnusa, leži zakopano srce njihovega medvojnega državnega voditelja Jozefa Piłsudskega, in to skupaj z materjo, kot izvenoma nadgrobnimi ploščami. (Minograde: o Augustinčičevi galeriji v Klančju pa je ostal velikanski kip konjenika Piłsudskega). Noben prospekt litovske prestolnice ne omenja te

Gradbeni tehnik ne čuti nikakršne potrebe, da bi se zanimal za litovsko kulturo, še manj njegov delovodja in delavci – pa vsi skupaj živijo zaprti v svojem krogu, tudi tu seveda brez kulturnega življenja, razlaga viro konfliktov direktorija ruskega centra.

Sistem je porajal mednacionalne konflikte

Konflikti so tako rekoč neogibni. Nomenklatura politika, ki so jo vodili tako v »centru« v Moskvi kot v republiških središčih, se ni nikoli zanimala za usodo narodov in manjšin. Iz Moskve so pošiljali v republike svoje prever-

ga starinskega pokopališča Rasos, je manj pa seveda va- bi na romanje k Piłsudskemu, saj jim je prav ta general odrgal vzhodno Litvo.

Odnosi med Litovci in Poljaki so na moč zapleteni in podvrženi čustveni presoji. Oba naroda sta dve stoletji skupaj nosila veliko mogočno državo, ki je segala tja do Črnega morja. Litovci danes radi ponavljajo ali kar na novo rišejo zemljevid, s katerimi poudarjajo, da so velik zgodovinski narod in da so imeli mogočno državo. Ko pa kje v Varšavi ali Krakovu poslušajo poljske muzejske

jene odposlance, v republikah pa so gojili domačo politično elito. Rusi v Litvi niso nikogar zanimali, prav tako ne Poljaki. Nikakršnih družtev, nikakršnih ukrepov ni bilo, ki bi varovali narodnostno identiteto teh ljudi. Zdjaj so se prebudili ne le Litovci, marveč tudi Poljaki in Rusi in vsi drugi. Vsi pa se čutijo prevarane, zapuščene.

Tako kot v vseh republiških središčih in večjih mestih najdemo tudi v Vilniusu (in Rigi in Tallinnu) rusko dramsko gledališče. Kulturni center se opira pretežno na izobraženec, ki delajo v gledališču.

Pa zastopnost Rusov v politiki, v državni upravi Litve? Natalija Kazatkina ne skriva za skrbljenosti sprico dejstva, da so izredno redka ruska imena v tel službah, to pa zato, ker se je rusko prebivalstvo preveč slabo integriralo v litovsko družbo, pa zdaj ne more ali noče prevzemati svojega deleža odgovornosti. Je pa hkrati res, da z druge strani tudi nihče ne kaže posebnega zanimanja za to, da bi pomagal integrirati potencial, ki ga v sebi skriva ruskojezični del prebivalstva, zlasti v gospodarstvu in tehniki, pravi Kazatkina. »To so pač težave mlade demokracije,« dodaja ne brez skrbi za prihodnji razplet odnosov.

Sovjetski človek je vzgojen tako, da sta mu država in partija določali vlogo in od njega zahtevali, zdaj pa naj bi sam pokazal, kaj hoče in zmore, sam predstavi svojo osebnost. Zlasti pri Rusih bo to še težko šlo.

Litva ima od vseh treh baltških republik najbolj boleče ozeženo vprašanje. Najbolj občutljiva je adute Moskve v bitki s »sajudisti« in Landsbergisom predstavljajo komentator konservativnega dnevnika Sovjetskaja Rossija Aleksandr Gelbah. Če vrhovni sovjet Litve pravi, da je pakt Molotov-Ribbentrop nezakonit in torej ne more priznati posledic, ki so iz njega

OSRAMOČENI PROMOSKOVSKE LIDERJI – Buržoazija in Sved sta voditelja litovske KP, ki je ostala v sklopu vosevotjske in ki je poklicala ruske zanke na pomoč. Po litovski ina priimek Buržoazija v korenin vodo pesu, pa zato kroži po Vilniusu krilatice, če da pridajo dosti svoje, pa ne potrebujejo ravno vložene trdešče rdece pese. Iz naravnosti sovjetskih vojaških uniform je sestavljen ključasti križ, zraven pa je Gorbatov v družbi s Sadomom Husinom. (Foto: A. R.)

sledile – potem naj ve, da je ena neposrednih posledic dogovora med Stalinom in Hitlerjem bila prav v tem, da so Litvi oktobra 1939

predali Vilno in Vilenskoo okrožje, pa z njimi še nekatere beloruske rajone. »Ta tajni sporazum je torej tudi treba po isti logiki razglaziti za nezakonit z vsega zadržanja,« izjavi novo litovsko vodstvo glasilo KP Ruske federacije. Za takšno postavljanje vprašanja pa navaja pravne, zgodovinske in moralne razloge, kot pravi komentator. Vilno (po poljsko Wilno) in vse okrožje so skozi stoletja naseljevali v glavnem Poljaki, Belorusi in Židje. Litovcev je bilo v samem mestu in okolici neznatna manjšina. »Okrožje so osvajali med vojnjo sovjetski vojaški, ob podpori obeh poljskih armad, krajo- ve in ludove, pa tudi beloruskih partizanov. Vilno so iz ruševin dvigovali prvi prvotni prebivalci, pa še tisti, ki so jim prišli na pomoč iz vse Sovjetske zveze kot delavci in strokovnjaki. Šest milijonov ur so postojlovno oddelali za obnovo mesta. Šele konec 50-ih in v začetku 60-ih let pa se je začelo množično priseljevanje v Vilniusu tistih Litovcev, ki so prišli iz mest in vase osrednje Litve. Sem so prišli v udobna stanovanja, ki so jim jih zgradili »migranti«, »mankurti« (pohabljeni, op. A. R.), »okupa- torji« in podobni. Dobivali so šefovske fotele v ministrstvih in uravah, visoke položaje v administraciji in podjetjih.«

Odprta pa ni samo litovska meja na vzhodu, marveč je enako problematična tudi na zahodu, nadaljuje »žgečkanje« komentator Sovjetske Rossije.

Sovjetska armada je bila tista, ki je januarja 1945 osvobodila nemško mesto Memel in sosednje nemške rajone. »Treba je reči, da sta Memel in vse širše območje okoli njega poprej nekaj stoletij pripadala Nemčiji. Le 15 let sta bila v Litvi kot avtonomija. To območje sploh ni bilo predano Litvi, marveč Sovjetski zvezi kot zmagovalki v veliki domovinski vojni v boju proti fašizmu.«

V Afriki čedalje hujša lakota in vedno manj pomoči tujine

Mednarodne humanitarne organizacije trdijo, da lakota ogroža 30 milijonov ljudi – Najhuje v Sudanu – Čedalje manj zanimanja razvitih za afriško dramo

OD NAŠEGA DOPISNIKA
NAIROBI, 19. marca – Potem ko mednarodne humanitarne organizacije že dalj časa opozarjajo, da zaradi dveh zaporednih sušnih let in vse daljšega spiska oboroženih spopadov lakota v Afriki ogroža že 30 milijonov ljudi, so te dni izrazile bojazn, da se katastrofi ne bo več moglo izogniti. Doslej jim je namreč uspelo zbrati manj kot polovico potrebne pomoči, ker je ob zalivski vojni, kot pravijo, povsem usahnilo že tako vse manjše zanimanje za neskončno ponavljanje afriške drame. Tudi zbrano pomoč pa bodo v državah, ki jih pretresajo oboroženi spopadi, spet le z velikimi težavami spravili do ogroženih.

Najbolj kritične so razmere v Sudanu, generalni sekretar Združenih narodov Perez De Cuellar pa jih je konec tedna primerjal s tistimi pred tremi leti, ko je zaradi lakote umrlo četrtr milijona Sudanec. Letos lakota v Sudanu zaradi uničujoče suše in spopadov na jugu ogroža že 9 milijonov ljudi, ki jih takoj potrebujejo milijon ton hrane. De Cuellar je mednarodno skupnost zato pozval, naj pomaga zbrati 700 milijonov dolarjev, da bi jim še lahko pravočasno zagotovili potrebno humanitarno pomoč. Toda v Združenih narodih

Posojilo Madžarski

BUDIMPEŠTA, 19. marca (Reuters) – Mednarodna finančna korporacija IFC, izpostava Svetovne banke, bo Madžarski odobrila posojilo v višini 40 milijonov mark. Denar je namenjen izvedbi projekta, v katerem bo delež zasebnega sektorja večji od 50 odstotkov.

Pomoč v hrani

ŽENEVA, OHRID, 19. marca (AFP, Tanjug) – Norveška vlada je Albaniji odobrila pomoč v obliki 20 ton hrane, ki jo bo jutri popoldne pripeljalat komisar, so sporočili v visokem komisaratu ZN za begunce v Ženevi. V Albanijo bo prišel tudi predstavnik komisarata Sergio Vieira de Mello. Tudi Italija, ki je Albaniji namenila 10 milijard lir, bo to pomoč poslala čimprej.

Pomilostitev v Butanu

NEW DELHI, 19. marca (Tanjug) – Butanski kralj Džigme Singje Vangčuk je pomilostil 17 ljudi, aretiranih med lanskimi jezenskimi nemiri. Hindustan Times v današnji številki piše, da v okrožjih južnega dela države, kjer so bili neredi, odpirajo šole. Toda časopis Kuensal (Jasnost), ki izhaja v angleščini, sporoča, da položaj še zdaleč ni normalen, ker »protinaradni teroristi, oblečeni v vojaške uniforme, še vedno napadajo kmete in ropajo po vaseh«.

Podpora predsedstvu in Markoviću

State Department podpira zvezne intervencije, ki so za miren dialog

WASHINGTON, 19. marca – State Department, ki je v petek zvečer izdal prvo izjavo o stanju v Jugoslaviji po odstopu Borisa Jovića, je čez konec tedna izdala še dopolnilo, v katerem pravi, da je »kolektivno predsedstvo edini zakoniti državni poglavar v Jugoslaviji, zvezni izvršni svet in zvezna skupščina pa tvorita legitimno oblast Jugoslavije«.

»Podpiramo prizadevanja vseh teh institucij, s katerimi naj bi zagotovili, da so odločitve o prihodnosti Jugoslavije sprejete s pomočjo mirnega, demokratičnega dialoga, ne pa z uporabo sile ali ustrahovanja,« je rečeno v dopolnjeni izjavi State Departmenta.

»Podpiramo stališče zveznega izvršnega sveta, ki ga vodi premier Marković, ki 16. marca ponovno izjavlja, da je problem Jugoslavije moč rešiti edino z reformami in demokracijo, ne pa s silo... Vseskozi je pozivalo jugoslovanske voditelje na zvezni in republiški ravni, naj se vzdržijo prenapetih in enostranskih ukrepov, ki bi izključevali dialog. Obžalujemo kakršnokoli akcijo na kakršnikoli ravni v Jugoslaviji, ki bi služila rušenju procesa mirnega, demokratičnega dialoga.«

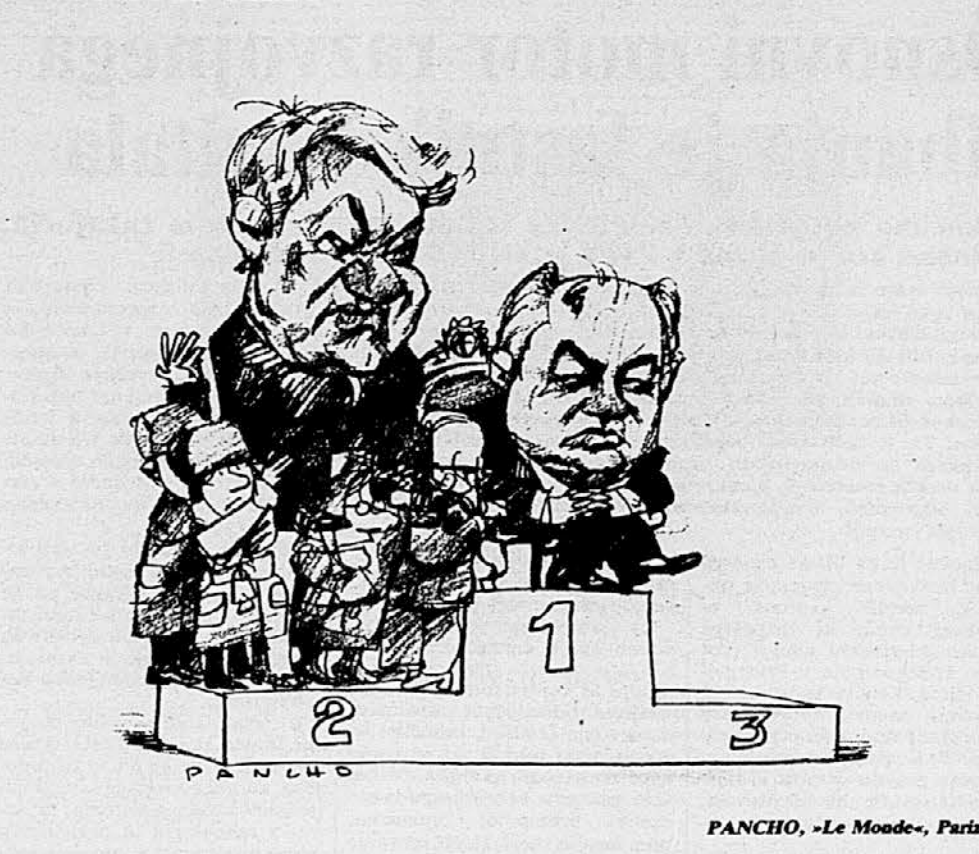
New York Times pa se sprašuje, ali se je jugoslovanska armada pripravljena boriti, in če se je, za koga. »Vojska odraža razdore v Jugoslaviji,« pravi časopis in dodaja, da »številni analitičarji pravijo, da bi vojska razpadla, če bi se od nje zahtevalo, naj uvede izredno stanje po vsej državi. Vojski bi raje ostali v vojašnicah kot pa da bi tvegali spopad z lastnimi ljudmi v svojih republikah. Toda drugi pa spet dokazujejo, da bi armada ostala enotna in da lahko predstavi močno silo, četudi bi v njej ostali le srbski vojski in oficirji.«

New York Times navaja tudi besede namistnika slovenskega obrambnega ministra Jelka Kacina: »Če bo vojska spodbujala na Hrvaškem, bo zapletla z vso Jugoslavijo. Mi smo se že odločili: če bo armada intervenirala na Hrvaškem, bomo storili, kar je treba storiti. Prepričan sem, da ne bomo stali ob strani. In če pride do kakršnekoli intervencije, bo to konec Jugoslavije, hkrati pa tudi konec jugoslovanske armade.«

MITJA MERŠOL

DELO plus

GNEČA NA VRHU

PANCHE, «Le Monde», Pariz

VOJKO PLEVELI

Salvadorski večno začarani krog

V Salvadorju je očitno tudi po parlamentarnih in lokalnih volitvah ostalo vse po starem, čeprav je obstajalo upanje, da bo volilni razplet ugodno vplival na umirjanje tega srednjeameriškega kriznega žarišča. Še preden je volilna komisija objavila uradne rezultate volitev, je bilo v San Salvadorju slišati oboje: o prevarah, zaradi česar je prišlo do demonstracij, dobre tri dni po volitvah pa do novih spopadov med vladini enotami in opornimi gibanjem Fronte Farabundo Martí za narodno osvoboditev (FMLN).

Prvič v enajstletni državljanski vojni se je zgodilo, da so oporniki za volitve razglasili tridenesno premirje, čeprav ga po besedah obrambnega ministrstva niso povsem spoštovali. Najbrž bo držalo, da je FMLN hotela s to potezo povečati volilne možnosti tistim levosrednim in levčarskim strankam (ali celo sredinski Krščanski demokratični stranki), s katerimi bi se bilo po njenem mnenju lažje sporazumeti o politični rešitvi krize in o končanju dolge in za vse strani izčrpujoče državljanske vojne.

Neuradni volilni rezultati so pokazali, da se to ni zgodilo, kajti na prvo mesto se je z 41 poslanskimi mesti v 84-članskem parlamentu vrnula vladajoča Narodna republikanska zveza (ARENA), ki označujejo kot skrajno desnico, krščanski demokrati so osvojili 25, levo usmerjeni stranki Demokratiške konvergence in Stranka narodne pomiritve pa osem oziroma sedem mest, medtem ko je Nacionalistična demokratična zveza (markisti) osvojila dva in Avtentično krščansko gibanje eno poslansko mesto.

Narodna republikanska zveza predsednika Alfreda Cristianija je imela v prejšnjem parlamentu, v katerem je bilo samo 60 poslancev (približno 2,2 milijona volilcev je sedaj prvič volilo 84 poslancev, pri čemer so poročali o manj kot polovični volilni udeležbi), absolutno večino z 32 poslanci, česar si sedaj ni zagotovila. Ne glede na to »republikanec«, ki jih je kdo pred nekaj leti vodil z glasno skrajno desničarski major Roberto D'Abuisson, ne bo težko odbržati oblasti, saj jim za večino v parlamentu zadostuje koalicia s katero od manjših strank. Rezultati lokalnih volitev, na katerih so volili 262 županov in mestna ter krajevna svetovstva, za sedaj še niso znani.

Številni mednarodni opazovalci

ci, ki so spremljali »prelomne« salvadorske volitve, niso mogli potrditi obojih strank Demokratiške konvergence in opornikov, da so rezultate pretvarjali, vsaj v tolikšnem obsegu ne, da bi moglo to vplivati na končne rezultate. Fronta Farabundo Martí za narodno osvoboditev pa je pred volitvami objavila, da bo zmaga vladajočih desničarskih sil označila nadaljevanje državljanskega spopada, kar se že dogaja, čeprav razmere v Salvadorju gotovo niso tako črno-bele, kakor jih skuša prikazati oporniško gibanje, ki je dolga leta dobivalo denarno, politično in vojaško pomoč od nikaragovskih sandinistov (po lanskem volilnem porazu sandinistov pomoči ni več) in s Kube, kjer so razmere z utapljanjem Castrove revolucije in njegovega internacionalizma (izvažanje kubanske revolucije v tujino) spreminjajo, kajti iz države, ki je na robu gospodarskega zloma, je vedno težje pošiljati pomoč oporniškim gibanjem.

Z zatonom revolucionarnih režimov v tem delu sveta je tudi salvadorsko oporniško gibanje ostalo osamljeno, iz česar so v San Salvadorju sklepali, da je napočil čas za politično reševanje krize in za marginalizacijo

opornikov, kar se vsaj doslej ni zgodilo. Opozicija očita Cristianijevi vladi, da je opustila politiko krščanskih demokratov Napoleona Daurteja (nacionalizacija bank in zemljiška reforma) in da se zastrujejo gospodarsko-socialni problemi (30 odstotkov brezposelnih, druginja in rast inflacije, ki je lani dosegla 20-24 odstotkov), zaradi česar tudi državljanskega spopada ne more rešiti za pogajalsko mizo. Vlada in oporniško gibanje sta sicer skušala najti kompromisno rešitev s posredovanjem OZN oziroma njenega generalnega sekretarja De Cuellarja. Pogajanja so prekinili lani, ko je oporniško gibanje terjalo postopno in hkratno demilitarizacijo na obeh straneh (vladni in oporniški), kar so v San Salvadorju zavrnili. S tem seveda ni rečeno, da pogajanje ne bo več, saj jih potrebuje oboji, najbrž je le vprašanje časa, kdaj se bodo v salvadorskem glavnem mestu (ali oporniki) odločili za nove poteze.

AVGUST PUDGAR

DELO plus Od zibelke do groba nas je pripeljal Sloba!

Albanci so narod, ki mu je begunstvo od nekdanj usojeno

Množično so se izseljevali že v štirinajstem in petnajstem stoletju – Danes bežijo pred revščino in strahom, da tudi po volitvah ne bo dosti boljše

Dvanesje decembra leta 1985 se je v italijansko ambasado v Tirani zateklo šest članov družine Popa, štirje bratje in dve sestra, stari od 44 do 60 let, ter prosilo za politično zatočišče. Informacija o tem je obšla svet šele dobrih deset dni po dogodku, saj so uradni krogi »zaradi izredne kočljivosti dogodka« takali, če se stvar morda le ne bi dala urediti brez vmešavanja medijev. Sedemnajstega maja leta 1990, torej kar štiri leta in pol po incidentu, so člane omenjene albanske družine z italijanskim vojaškim letalom odpeljali v Rim.

Usoda šestih članov družine Popa je le skromna napoved begunskega vala, ki je enega vrhov doživel lani poleti z »naskokom« na tuja veleposlanstva v Tirani, drugega pa letos z množičnimi prebegi v Italijo. »Begunstvo je stalnica albanske zgodovine,« opozarja Drago Košmrlj.

»Prva masovna izseljevanja Albancev segajo že v štirinajsto in petnajsto stoletje,« piše v enem redkih poskusov celovite obravnave albanskega vprašanja Branko Horvat (Kosovsko pitanje, Globus Zagreb). »Albanci so se izseljevali v Grčijo, Italijo, Dalmacijo (na te priseljence še danes spominjajo nekateri toponimi, kot na primer naselje Arbanaši pri Zadru), pozneje pa tudi v Turčijo, Romunijo, Bolgarijo, Sirijo, Egipt in še nekatere dežele.« V novemšemu času predvsem v Zahodno Evropo in ZDA. »Izseljevanje se ljudje, ki so nekaj veljali,« piše dalje Branko Horvat, »in tako ostaja dežela – če uporabimo sodobno socialistično terminologijo – brez kadrov.« In tudi poročila o najnovjšem valu izseljevanja govorijo o tem, da so med begunci tako inženirji kot neviseni delavci. In kar je za državo še največja izguba, gre predvsem za mlade ljudi. »Seveda je ljudi, ki so živel v materialnem pomikanju in pod budnim očesom Sigurimija, mogoče razumeti,« pravi Drago Košmrlj, »naveličali so se tega in zdaj, ko imajo možnost, da odidejo, so to tudi storili. Toda za državo, se posebej za opozicijo, bo tolikšna izguba mladih, sposobnih in za spremembe pripravljenih ljudi pomenila težak udarec.« Koliko ljudi je od lanskega četrtega julija, ko so prvi Albanci preskočili ograjo zahodnonemškega veleposlanstva v Tirani, pa do danes zapustilo Albanijo, je težko reči. Zlasti o grških oblasteh gre namreč časa, da vse begunce, ki niso dokazano grškega porekla, pošilja jo nazaj. Tudi jugoslovanske oblasti se jim v tem pogledu pridružujejo – nismo še pozabili televizijških posnetkov obupanih beguncov, ki jih niso obmejni organi dobesedno vlečijo iz avtobusov, da bi jih predali alban-

skim oblastem. Nedvomno jih ni manj kot nekaj deset tisoč.

Toda naj bo število tistih, ki so zgrabili prvo priložnost in pobegnili v negotovo prihodnost – vsaj mi bi morali vedeti, da zahodni »raje« ni čisto tak, kot si ga večkrat radi slikamo v domišljiji – je tako veliko, večina bo ostala doma. Zato je vprašanje, kaj temu prebivalstvu ponujajo »nove« oblasti, povsem upravičeno. Ramiz Alia, ki je po smrti »očeta naroda« Envera Hoxhe zasedel njegov prestol, je sicer dal že veliko lepih obljub in ne-

● Ramiz Alia, ki se je šele po obračunu Envera Hoxhe s svojim dolgoletnim soborcom Mehmedom Shehujem in po smrti »velikega vodje« povzpел za krmilo Albanije, se je rodil v muslimanski družini v Skadru leta 1925. Proti koncu tridesetih let se je v Tirani vključil v protifašistično gibanje in postal član komunističnega gibanja ob njegovi ustanovitvi. Že leto po sprejemu v partijo (1944), ko je imel komaj devetnajst let, je bil v sedmi udarni partizanski brigadi, v kateri so se kalili vsi kasnejši albanski politični funkcionarji, vodja mladincev in član političnega oddelka brigade. Konec vojne je dočkal kot politični komisar brigade s činom polkovnika. Po ne povsem zanesljivih zgodnjih virih je bila Ramizova prva žena Hoxheva sestra.

Po vojni je bil Alia najprej predsednik mladinske organizacije, na drugem kongresu albanske partije (1952) pa so ga sprejeli v centralni komite. Kot člana centralnega komiteja so ga postavljali na trinajsto mesto: na dvanajstem je bila takrat Hoxheva žena Nexhmija, na štirinajstem pa Shehujeva žena Filketa. Leta šestdeset se je povzpел še višje, v polibiro. Od leta 1958 je bil partijski ideolog. Pravi vzpon njegovi ustanovitvi. Že leto po sprejemu v partijo (1944), ko je imel komaj devetnajst let, je bil v sedmi udarni partizanski brigadi, v kateri so se kalili vsi kasnejši albanski politični funkcionarji, vodja mladincev in član političnega oddelka brigade. Konec vojne je dočkal kot politični komisar brigade s činom polkovnika. Po ne povsem zanesljivih zgodnjih virih je bila Ramizova prva žena Hoxheva sestra.

katere med njimi celo uresničil (izpustitev političnih zapornikov, obljuba, da povratnikov ne bodo kaznovali ipd., če omenimo samo na novejši). Toda vse to so izsilili nenadzorovani izbruhi ljudskega nezadovoljstva ali pritiski iz tujine. In marsikdaj je dano besedo tudi prav na hitro snedel. Ko so demonstranti podirali sedemdesetletni spomenik Envera Hoxhe v Tirani, policija ni posredovala. Ko pa so se v naslednjih dneh kar vrstile »spontane« demonstracije, ki so takemu ravnanju nasprotovale, je albanski vodja pohitel s televizjsko izjavo o pomembnosti »velikega vodje« za Albanijo in »vandalstvom« množic, ki ga je treba tako ali drugače zaustaviti. Alia je po burnih demonstracijah 19. in 20. februarja letos si-

ko jih bo dejansko izpolnjevala, pa je drugo vprašanje.

Težnje velikih sil so vedno krojile usodo malih narodov, kot je albanski. In kljub velikim spremembam tehnologije se strateški interesi ne spreminjajo mnogo. Tisto, zaradi česar so si albanska ozemlja nekdanj lastili Turki, Benečani ali Srbi, zaradi česar so pojvne jugoslovanske oblasti hotele iz Albanije narediti svojo sedmo republiko, ni danes nič manj pomembno ameriški ali sovjetski strategom Albanija (kot tudi Jugoslavija) ostaja prej ko slej na prepihu različnih interesov in to bo tudi v prihodnje močno vplivalo na njeno usodo.

MILOŠ EKAR

INTERVJU MILANA KUČANA ZA DUNAJSKI »KURIER«

»Slovenija zasluži naklonjenost«

Dunajski dnevnik »Kurier« (naklada 600.000 izvodov) je 14. marca čez celo stran, kot temo dneva, objavil intervju s predsednikom predsedstva Republike Slovenije Milanom Kučanom pod naslovom »Slovenija zasluži naklonjenost«. V uvodu k pogovoru med Kučanom in obiskom na Dunaju pravi sogovornik Hans Rauscher, namestnik glavnega urednika, da je bil Milan Kučan, »predsednik Slovenije, sprejet na Dunaju skoraj kot državni glavar samostojne države. Bivši voditelj slovenske KP in zdaj »pravi socialist« ima velik delež pri poti Slovenije v neodvisnost, morda celo v državno samostojnost. Predsednik Kučan si je na Dunaju prizadeval za podporo bodoči novi sosedu Avstrije.« Intervju objavljamo v celoti.

KURIER: Gospod predsednik, Jugoslavija se je komaj ogleda odliku vojaške uprave. Toda kako mirno je stanje po nemirih v Beogradu, kaj hoče zvezna armada?

KUČAN: Zelo avtoritarno urejeno državo. Na ta način bi bila vojska znova postavljena v ospredje kot dejavnik jugoslovanske enotnosti.

KURIER: Ali se je bati »počasne« vojaškega udara?

KUČAN: Da, tendenca je zelo jasna. Vojska bi očitno želela dobiti legalno krije od vrhovne komandanta (predsednika zveznega predsedstva Jovića, op. ur.).

KURIER: Kaj naj naredi Evropa? Kaj naj naredi Evropa?

KUČAN: Evropa mora pretehtati, ali njeno stališče do Jugoslavije, namreč opozicija ohranitve Jugoslavije, še drži. Ravno ta opcija ima namreč najmanj demokratične podpore v Jugoslaviji. Čemu bi si morali Evropeji oziroma Avstrijci bolj želeli Jugoslavijo kot Jugoslovani sami?

KURIER: Ali ste opustili zadnje upanje na enotno Jugoslavijo?

KUČAN: Na sedanjo Jugoslavijo že. Ne pa na Jugoslavijo, v kateri bi narodi formirali novo skupnost, potem ko bi dosegli svojo samostojnost in suverenost. Recimo po zgledu Evropske skupnosti s skupnim trgovim kot temeljnimi integrativnim faktorjem.

KURIER: Toda ključ k rešitvi je vendar Srbija. Ali mislite, da bo v Srbiji prišlo do spremembe, da bo nacionalistično-komunistični režim Slobodana Miloševića zamenjan? Ali bi se z njegovim nasprotikom, nacionalno-demokratskim vojskovanjem Draskovićem laže pogovarjali?

KUČAN: V tem trenutku Drasković nima še nobene odgovornosti. Mislim pa, da kaže vsaj pripravljenost na pogovore, medtem ko postavlja Milošević same ultimete.

O Srbiji pa tole: problem Srbije je položaj Srbije v Jugoslaviji. A žal je pač tako, da živijo Srbi iz zgodovinskih razlogov tudi v drugih republikah. To pa pomeni za Srbe bodisi centralistično Jugoslavijo, ki se uklanja srbski politiki ali pa državo »Veliko Srbijo«. Za nas se zastavlja ta

možnost. Zato je treba voditi zelo subtilno politiko, vztrajati pri političnem dialogu in zahtevati izločitev vojske iz političnega življenja. Za to pa potrebujemo tudi pomoč sosednjih držav, kajti to ni samo notranja zadeva Jugoslavije, to bi lahko zelo naložilo imelo posledice za celo Evropo.

KURIER: Evropa in Zahod nista ob Baltiku naredila nič, kaj bi potem lahko storila, če zvezna armada zasede Ljubljano ali če na Hrvaškem prevzame oblast in če pride do spopadov?

KUČAN: Stališče Evropske Skupnosti do Jugoslavije mora biti zelo jasno. Zelo jasno tudi do uporabe armade. Zelo jasno pa mora tudi biti, da spreminjanje notranjih jugoslovanskih mej ne sprejemljivo. Jasno mora biti, da so vrata za evropsko integracijo zaprta, če bodoča rešitev ne bo rezultat sporazumov med obstoječimi republikami.

KURIER: Če pa ne pride do rešitve s pogajanjem, se bo Slovenija dokončno konstituirala kot lastna država.

KUČAN: Da. Ali skupaj z drugimi, v kakršnikoli obliki že ali pa kot samostojna država.

KURIER: Ali bi bila Slovenija kot neodvisna država gospodarsko sposobna za življenje?

KUČAN: Vprašanje je treba zastaviti drugače. Namreč, ali Slovenija lahko preživi, če ostane v Jugoslaviji? Moj odgovor bi bil, da ne, kajti ob sedanji gospodarski politiki smo udeleženi v docela nerealistični vsejugoslovanski gospodarski politiki. Navsezadnje smo mi le največji izvoznik.

Sprva bomo seveda imeli težave. Posebno, če pride do neodvisnosti z enostranskim aktom, torej brez sporazumov ali dogovorov z drugimi republikami. To bi nas namreč za določen čas odrinilo z mednarodnih tržnih kapitala in iz mednarodnih finančnih institucij, kot je na primer Svetovna banka. V tem primeru bi zares potrebovali konkretno pomoč, da bi lahko preživeli.

V Salvadorju spet boji

SAN SALVADOR, 19. marca (AFP) – V ponedeljek so se v salvadorskih vaseh spet začeli boji, v glavnem mestu pa delavski nemiri, in to kljub nedavnim volitvam, ki jih opazovalci opisujejo kot velik korak k miru in demokraciji. V zadnjih štirih dneh je po poročilu predstavniku armade v bojih med oboroženimi silami in pripadniki gverilske oporniške organizacije Farabundo Martí na obeh straneh padlo 60 ljudi.

LASERSKI TISKALNIKI HEWLETT-PACKARD

HP LaserJet III	56.990
HP LaserJet IIP	32.990
HP LaserJet IID	80.890

razširitev, YU znaki, PostScript, tonerji, druga HP oprema

SHIFT d.o.o., Ljubljana, (061)301-981

Koliko je (bila) ura, ko ste utegnili v miru vzeti ta časopis v roke?

Prehitite čas, berite časopis takrat, ko utegnate in ko je tudi najbolj svež – danes zvečer za jutrišnji dan.

Ljubljancani, ki stanujete v Novih Jaršah, Bratovševi ploščadi, Dravljah, Šiški – zahodno od Celovške c., Brinje-Posavje, Novih Fužinah, Štepanjskem naselju, ob Tržaški cesti do obvoznice, v BS 1/5, Trnovem, Savskem naselju in BS-3, se lahko na večerno DELO naročite ali prenaročite (če ste že naročniki jutranjega DELA) takoj – če bomo dobili vaše naročilo do 14. ure, vam bomo prinesli prvo večerno DELO domov že isti večer!

Naročam VEČERNO DELO:

IME IN PRIMEK:

NASLOV:

ROJSTNI PODATKI:

ZAPOSLEN:

OPOMBE:

NA DELO SEM ŽE NAROČEN IN SE ŽELIM PRENAROČITI NA VEČERNO DOSTAVO

DA NE

NA NOVO SE ŽELIM NAROČITI NA DELO-VEČERNA

DOSTAVA

DA NE

(Ustrezno označite!)

Natisnili smo ga že včeraj zvečer!

Večerno DELO, časopis jutrišnjega dne, tiskamo že ob sedmih zvečer in ga dostavimo naročnikom najkasneje do 21. ure.

Vsi drugi Ljubljancani, za katere večerna dostava še ni organizirana, si lahko privilegij jutrišnjega časnika zagotovite vnaprej. Izpolnite in odpošljite spodnje prednaročilo. Večerno dostavo bomo prej organizirali tam, kjer bo zanj večji interes.

Jutro ne bo pametnejše – izpolnite in odpošljite takoj:

DELO – Stik Ljubljana, Tivola 35

Ker sem na Delo z jutranjo dostavo že naročen, mi ga jutraj prenehajte dostavljati.

DA NE
Cena naročnice DELA v večerni dostavi je 313,00 din na mesec.

Če na vašem področju dostava VEČERNEGA DELA še ni organizirana, vam bomo pisno sporočili, kdaj vam ga bomo lahko prvič prinesli.

POKLICATE, POVPRAŠATE, PRENAROČITE, NAROČITE, PROTESTIRATE lahko tudi po telefonu 321-551 int. 27-79 vsak delovni dan od 9. do 14. ure.

VEČERNO DELO, časopis jutrišnjega dne!

V ljubljanskih Križankah razstava »Opojnost tobaka«

Tobačna iz Ljubljane jo bo odprla v četrtek, 21. marca, govrnik po bo Milan Kučan

LJUBLJANA, 19. marca – V sodelovanju z Mestnim muzejem bo Tobačna iz Ljubljane ob svoji 120-letnici v četrtek, 21. marca, v Kulturno-informacijskem centru Križanke odprla razstavo z naslovom »Opojnost tobaka«. Slavnostni govrnik na otvoritvi, ki bo ob 12. uri, bo predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan.

Na današnji tiskovni konferenci, ki so jo v ta namen pripravili v Tobačni, je ravnatelj Mestnega muzeja Gregor Moder dejal, da bo razstava, ki jo bodo kasneje preselili v Tobačno, velik prispevek k ohranjanju tehnične dediščine Slovenije. Razstava bo odprta do 17. aprila, in sicer vsak delavnik od 10. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure, ob nedeljah pa bo zaprta. Organizatorji bodo tudi vodstvo po razstavi (vsak torek in četrtek od 11. do 12. ure), predavanje o ljubljanskem delavstvu pri sto letih in okroglo mizo z naslovom »Cigareta prihodnosti«. Vsa torek in četrtek pa bo od 11. do 12. ure in od 16. do 17. ure prikaz ročne izdelave cigar. J. B.

Mestni IS proti monopolom javnih podjetij

Na trg je dal dimnikarske storitve, denar za razširjeno reprodukcijo pa na poseben račun

LJUBLJANA, 19. marca – Mestni minister za komunala Janez Lesar je danes objavil nekaj zadev, ki naj bi po njegovih besedah pripomogle k postopnemu odpravljanju monopolov javnih podjetij v Ljubljani.

Mestni IS je namreč sprejel sklep, da lahko dimnikarsko dejavnost na območju ljubljanskih občin poleg Dimnikarskega podjetja Ljubljana opravlja jo tudi drugi izvajalci. Izvajalce bodo izbrali na podlagi javnega natečaja. Člani so sprejeli tudi sklep o tem, da morajo javna podjetja denar za razširjeno reprodukcijo oddelji zbirati na posebnih računih. Tak način naj bi preprečil, da bi se zbrani denar spreminjal v plače in zagotavljal, da bo v prihodnosti porabljen strogo namensko. Ljubljana na področju in mesto naj bi pri Stanovanjsko komunalni banki odprli skupen račun, podjetja pa bodo denar lahko porabljala le s soglasjem mestnih organov. J. M.

Sivi panterji dobili svoje prostore

LJUBLJANA, 19. marca – Območna organizacija Sivi panterjev iz Ljubljane se je te dni preselila na Gregorčičevo ulico 15, kjer bodo po besedah njenega predsednika Miklavža Mušiča imeli normalne možnosti za delo. Imajo organizirane tudi komisije (stanovanjsko, premoženjsko ipd.), ki se ukvarjajo s problemi članov. Teh je v Ljubljani prek 500. Sicer pa po besedah Miklavža Mušiča pripravljajo lastno različico pokojninskega zakona, ki ga bodo predstavili republikli skupščini. J. B.

Predavanje za vrtničarje

LJUBLJANA, 19. marca – Vrtničarska univerza iz Ljubljane bo v četrtek, 21. marca, ob 17. uri v dvorani KS Prule organizirala predavanje o biološki zaščiti vinske trte, sadnega drevja in jagodičevja brez uporabe kemičnih zaščitnih sredstev. Vrtničarjem bo predaval znani strokovnjak Darko Znaor, pred predavanjem pa bodo lahko obiskovalci kupili obrezovalno orodje, cepiline nože, gnoj delavnikov in vrtničarsko literaturo. J. B.

V mestnem proračunu bo letos za vse manj denarja

Po odločitvi republike je obseg sredstev za javno porabo namreč zmanjšan za deset odstotkov – Družbene dejavnosti bodo v težavah

LJUBLJANA, 19. marca – Člani mestnega izvršnega sveta so danes sprejeli z občini usklajen predlog dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev javne porabe v občinah in mestu, predlog odloka o proračunu mesta ter predlog programa razvojnih nalog Ljubljane za letošnje leto. Vsi trije dokumenti so v znamenju za deset odstotkov zmanjšanja obsega denarja za javno porabo, kar je v skladu z odločitvijo Republiškega sekretariata za finance.

Do hudih zapletov in nasprotovanj je prišlo že pri pripravi osnutka dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev za finančiranje javne porabe, nanašali pa so se predvsem na različna tolmačenja zakona o javni porabi in različnih pojmovanih delitve pristojnosti in funkcij med mestom in občinami.

V predlogu dogovora so povsem na novo opredeljena sredstva za razvoj drobnega gospodarstva, kmetijstva in geodetske uprave, občutno so nižja sredstva za stanovanjsko gospodarstvo, sredstva za priznavalnim bojem so ostala na lanskni ravni, povečala pa so se sredstva iz prispevka za zdravstveno varstvo. Za vse občinske programe, ki se bodo financirali iz mestnega proračuna, rabe, znižal iz prvotnih 4.126.457.380 na 3.672.422.900 dinarjev, od tega je nekaj več kot tri milijarde dinarjev predvidenih za uresničevanje programov družbenih dejavnosti. Proti takemu obsegu in predvideni razdelitvi denarja za družbene

dejavnosti je protestirala mestna sekretarka za izobraževanje, kulturo in šport Branka Lovrečič. Poudarila je, da je denarja občutno premalo, posledica tega pa bo, da bo zavrt vsaj razvojni del družbenih dejavnosti, ponekod pa bo močeno zati dosega v Ljubljani že dosežene ravni v družbenih dejavnostih.

V predlogu mestnega proračuna so znižana sredstva za mestni odbor Zveze rezervnih vojaških starešin, za sanacijo ljubljanskega gradu, za delo mestnih upravnih organov, za delo sodnika za prekrške in delo javnega pravobranilca. Za Zvezo prijateljev mladine, Medvojni aktiv OF, domoljubne vojaške enote in po hod po poteh svobodne Ljubljane pa v proračunu denarja sploh ni predvidenega. Program razvojnih nalog je usklajen s proračunom in predstavlja poleg začrtane smeri razvoja ljubljane tudi nekakšen program mestnega izvršnega sveta.

MARKO JAKOPEC

Danes Pozdrav pomladi

LJUBLJANA, 19. marca – Jutri, v sredo, bo ob 16. uri pred Magistratom prireditev Pozdrav pomladi. Prireditelj pripravljajo Zveza kulturnih organizacij Ljubljana v sodelovanju z Radiom Glas Ljubljana, Turistično zvezo Ljubljana in drugimi. Na prireditvi bo več kot 400 nastopajočih. Najprej bo ljubljanski župan Jože Strgar pozdravil vse nastopajoče in vse ljubitelje glasbe in plesa. Nastopili bodo: pevka Romana Kranjčan, Partizanski pevski zbor, Komorni zbor Glasbene matice, folklorna skupina Tine Rožanc, Primorski akademski zbor V. Vodopivec, prvi oster Akademski folklorna skupina F. Marolt, Komorni zbor Gaudeamus, Komorni zbor Foerster, Pihalni orkester Litostroj, Društvo likovni samostaniki in aktiv kmečkih žena iz Dobrunj.

Nastopajoči se bodo predstavili z belokranjskimi, rezijskimi in še nekaterimi drugimi pesmimi in plesi. Društvo likovnih samostanikov pa bo razstavljalo svoja dela. Na stojnicah bo možno kupiti kasete in plošče nastopajočih, aktiv kmečkih žena iz Dobrunj pa bo poskrbel za dobro hrano. Na prireditvi bo tudi pokušina sladkarij Kolinske. Prireditelj bo trajala predvidoma do 21. ure. T. K.

PO SLOVENIJI

Parkiranje skoraj v križišču

LJUBLJANA, 19. marca – Na križišču Linhartove ceste s Titovo cesto pri Plavi laguni za Bežigradom nekateri parkirajo že skoraj v križišču, to pa močno ovira predvsem tiste voznike, ki z Linhartovo zavijajo desno na Titovo. Tako je bilo ob obilni praznični zabavi, ki se utapljajo v izgubah, bi ob pomoči prometne milice mogoče lahko izboljšali svoje poslovanje z rednim odvozom tako parkiranih vozil. (Besedilo in slika: Zdenko Matoz)

Pogrebi

LJUBLJANA: V sredo, 20. marca, se bodo na Žalah-Navju svoji posloveli od 45-letnega uslužbenca Janeza Erjavca (ob 10. uri); 58-letne upokojenke Julijane Čufurčevič (ob 11. uri); 67-letnega upokojenca Franca Woharja (ob 12. uri); 69-letne upokojenke Milice Šibenik (ob 14. uri); 92-letne upokojenke Olge Pogorelec (ob 15. uri) in 67-letnega upokojenca Dragana Stefanoviča (ob 16. uri).

POLJE: Na pokopališču v Polju bodo v sredo ob 13. uri pokopali 79-letno upokojenko Marijo Jurvevec. (R. D.)

Na kratko

Javna tribuna z Janezom Janšo

● GROSUPLE, 19. marca – Grosupeljski odbor Slovenske demokratične zveze bo v četrtek, 21. marca, ob 19. uri, v grosupeljskem Družbenem domu na Taborski 3 pripravil javno tribuno s slovenskim obrambnim ministrom Janezom Janšo. Udeleženci javne tribune se bodo z ministrom pogovarjali o aktualnih političnih razmerah v Jugoslaviji in Sloveniji. K. M.

Tečaj tehnike ozavešanja

● LJUBLJANA, 19. marca – Center za duhovno kulturo bo v četrtek, 21. marca, ob 18. uri na Srednji šoli za strojništvo organiziral tečaj tehnike ozavešanja, ki je sestavljen iz treh delov: moč ozavešanja, pot do notranjega jaza in umetnost življenja. Udeleženci se bodo pri tem seznanili z refleksivno meditacijo za boljše razumevanje lastnega življenja in spodbujanja kritičnih notranjih moči v človeku. Z njeno pomočjo naj bi človek vzpostavil notranji mir. J. B.

Vrhnjski konec na starih razglednicah

● VRHNIKA, 19. marca – Vrhnjani so te dni dobili novo knjigo, ki je posvečena Vrhniki in okoliškim krajem. Skupščina

občine Vrhnika je izdala knjigo starih razglednic z naslovom »Vrhnika, prečuden kraj«. Knjigo je uredil Janez Šumrada, besedilo pa sta napisala z Milanom Škrabcem. Ob sta knjigo, ki je izšla v 3500 izvodih, tudi založila. Razglednice za knjigo »Vrhnika, prečuden kraj« so prispevali Janez Žitko, Mitja Brezovšček, Marko Korenčan, Iko Kraševac, Franc Korašček in Franc Zupet. Knjiga stane 450 dinarjev.

V knjigi je objavljenih sto starih razglednic krajev, ki spadajo v sedanjo vrhnjsko občino. Skoraj polovica razglednic obravnava Vrhniko, druge pa Močilnik, Verd, Zaplano, Podlipo, Smrčec, Bevke, Breg pri Borovnici, Pikel pri Borovnici, Borovnico, nekot slavn Borovniški železniški viadukt in Bistvo, ter še nekaj manjših krajev v vrhnjski občini. Z. M.

● LJUBLJANA, 19. marca – V vrhniški občini so na Emonski 20 bo jutri, v sredo, 20. marca, ob 17. uri, že 14. srečanje mladitv literatov viske občine. Dan pozicije, torej v četrtek, 21. marca, prav tako ob 17. uri, pa bo v likovnem salonu na Tržaški 47a, v prostorih viske knjižnice Prežihovega Voranca Prežihove Kulturne prireditve z naslovom Glasba in mlada poezija. Sodelovali bodo skladatelji in pianisti Brina Jež Brezavšček, violonist Branko Brezavšček, igralca Mojca Partljič in Mare Mlačnik ter mladi pesniki. K. M.

Smledničani grozijo z zaporo regionalke Valburga – Zapoge

Ceste najbrž tudi letos ne bodo obnovili – Vse ostaja pri obljubah republike – Cestariji imajo premalo denarja

SMLEDNIK, 19. marca – Krajani Smlednika in Hraša so se dni zelo razburjeni oziroma, boljce rečeno, prekipeli jim je, povedli so, da republika uprva za ceste tudi letos ne bo obnovila regionalne ceste od Zapog do Valburga, ki je v izredno slabem stanju.

Svet KS Smlednik je zato na svoji nedavni izredni seji sklenil, da bodo prizadeti krajin v soboto, 23. marca, protestno zaprli ceste za ves promet, in sicer od Hraša do križišča v Valburgi. Če seveda pristojni republiški in občinski organi ne bodo do četrta, 21. marca, našli vsaj kratkoročne rešitve za obnovo te ceste.

»Nočem izsiljevati, toda dolgo časa smo bili strpni in smo razumeli težave cestarjev«, je dejal Roman Gantar, predsednik sveta KS Smlednik. Po njegovih besedah se obnova te regionalne ceste vleče že osem let. Ko so gradili gorenski avtocesto, so po sporni cesti vozili težki tovornjaki in jo uničevali. »Takrat so nam vsi obljubljali, da bodo ceste popravili«, je nadaljeval Roman Gantar in dodal, da je bila obnova načrtovana že za minulo leto, vendar je vse ostalo le pri obljubah. Če

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže«, čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna.

JOŽE BIŠČAK

Šišenska vlada podprla predlog financiranja javne porabe mesta

Šiskarji so menili, da je spremenjen predlog mestnega proračuna sprejemljiv – Kam je šel denar za Podutik?

LJUBLJANA, 19. marca – Po hudih obožbah Šiskarjev v minulnem mesecu na račun osnutka dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev za finančiranje javne porabe v občinah in mestu za letošnje leto, ki ga je pripravil mestni sekretariat za finance, so Šiskarji zdaj zadovoljni s predlogom omenjenega dogovora. Člani šišenske vlade so namreč na današnji seji ugotovili, da je mestna vlada upoštevala njihove pripombe k osnutku dogovora.

Predsednik šišenske vlade Peter Zule je dejal, da se iz spremenjenega dogovora oziroma mestnega proračuna zdaj »vsa vidja, za kaj bo porabljen denar«. Kljub nekaterim napakom je zato po njegovem mnenju proračun za Šiskarje sprejemljiv. Občinski finančni Dušan Krajnc je članom vlade povedal, da bo občina na ravni mesta združevala manj sredstev, kot je bilo predlagano v osnutku dogovora. Šiskarji pa so doslej tudi to, da je mesto iz skupnih nalog in obveznosti črtilo finančiranje nakupov opreme za mestno javno pravobranilstvo, denar za storitve v prenovljenem delu ljubljanskega gradu, po hod po poteh svobodne Ljubljane, mestno geodetsko upravo in družbenega pravobranilca samoupravljanja.

Zaradi slednjega pa je bil na današnji seji navzoč tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja Franc Škinder. Menil je, da njihove

Kje so podnajemniki?

V uradnih statistikah in programih jih ni – Davčne olajšave za lastnike stanovanj – Drugačni načini reševanja tega problema

LJUBLJANA, 19. marca – Podnajemništvo in težave, ki jih ta status prinaša ljudem, so se vedno potiskali na stran. Tako stara kot nova oblast se s tem problemom doslej nista bili sposobni spoprijeti, zato sta odobravali, kaj si s podnajemništvom vsaj del prebivalstva (v glavnem mladih) rešuje stanovanjski problem. S tem področjem se namreč mesto že vrsto let neuspešno spopada.

Koliko podnajemnikov je v Ljubljani, ne ve nihče. V petih ljubljanskih občinah imajo registriranih 2803 davčnih zavezanec, ki oddajajo stanovanja in za to tudi plačujejo davek na prihodni dohodek. V Ljubljani, ki ima največ podnajemnikov, je bilo leta 1989 19516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih domovih in nastanitvenih centrih. Po drugi strani pa je med podnajemniki tudi veliko ljubljancov, ki imajo v mestu stalno prebivališče. Kljub zatikanju oči pa se nekateri le zavedajo stanovanjske stiske. Novi predlog socialne politike ljubljanskega prebivalstva obljublja lastnikom, ki bodo oddali svoja stanovanja, davčne olajšave. Kot pa se je iz

sklepa problema v Ljubljani sploh ne bi bilo. Kako pomanjljiv je omenjeni podatek, pove tudi to, da je 2428 študentov ljubljanske univerze podnajemnikov. Kar 42 odstotkov ali 9516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih domovih in nastanitvenih centrih. Po drugi strani pa je med podnajemniki tudi veliko ljubljancov, ki imajo v mestu stalno prebivališče. Kljub zatikanju oči pa se nekateri le zavedajo stanovanjske stiske. Novi predlog socialne politike ljubljanskega prebivalstva obljublja lastnikom, ki bodo oddali svoja stanovanja, davčne olajšave. Kot pa se je iz

sklepa problema v Ljubljani sploh ne bi bilo. Kako pomanjljiv je omenjeni podatek, pove tudi to, da je 2428 študentov ljubljanske univerze podnajemnikov. Kar 42 odstotkov ali 9516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih domovih in nastanitvenih centrih. Po drugi strani pa je med podnajemniki tudi veliko ljubljancov, ki imajo v mestu stalno prebivališče. Kljub zatikanju oči pa se nekateri le zavedajo stanovanjske stiske. Novi predlog socialne politike ljubljanskega prebivalstva obljublja lastnikom, ki bodo oddali svoja stanovanja, davčne olajšave. Kot pa se je iz

sklepa problema v Ljubljani sploh ne bi bilo. Kako pomanjljiv je omenjeni podatek, pove tudi to, da je 2428 študentov ljubljanske univerze podnajemnikov. Kar 42 odstotkov ali 9516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih domovih in nastanitvenih centrih. Po drugi strani pa je med podnajemniki tudi veliko ljubljancov, ki imajo v mestu stalno prebivališče. Kljub zatikanju oči pa se nekateri le zavedajo stanovanjske stiske. Novi predlog socialne politike ljubljanskega prebivalstva obljublja lastnikom, ki bodo oddali svoja stanovanja, davčne olajšave. Kot pa se je iz

sklepa problema v Ljubljani sploh ne bi bilo. Kako pomanjljiv je omenjeni podatek, pove tudi to, da je 2428 študentov ljubljanske univerze podnajemnikov. Kar 42 odstotkov ali 9516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih domovih in nastanitvenih centrih. Po drugi strani pa je med podnajemniki tudi veliko ljubljancov, ki imajo v mestu stalno prebivališče. Kljub zatikanju oči pa se nekateri le zavedajo stanovanjske stiske. Novi predlog socialne politike ljubljanskega prebivalstva obljublja lastnikom, ki bodo oddali svoja stanovanja, davčne olajšave. Kot pa se je iz

sklepa problema v Ljubljani sploh ne bi bilo. Kako pomanjljiv je omenjeni podatek, pove tudi to, da je 2428 študentov ljubljanske univerze podnajemnikov. Kar 42 odstotkov ali 9516 študentov živi pri svojih starših, iz česar lahko sklepamo, da je študij postal privilegij ljubljancov – tudi zaradi cen podnajemniških stanovanj.

Morda se lahko številu podnajemnikov bolj približamo s številom začasnih bivalčev, ki jih je v Ljubljani 20.000, vendar pa številka upošteva tudi dijake in študente po domovih ter tiste v samskih

Če ne bi bilo plazov, bi bil Vršič prevozen

VRŠIČ, marca – Minuli konec tedna smo si s predstavniki Republiške uprave za ceste, Hidrometeorološkega zavoda Slovenije in Cestnega podjetja iz Kranja ogledali spomladanske snežne razmere na Vršiču, in sicer v zvezi z možnostmi celotne povezave zgornje Soške in zgornje Savske doline. Ker cesta zaradi obilice snega ni bila očiščena, smo se na pot odpravili kar s kranjskogorskim snežnim teptalnikom.

Asfaltna cesta je bila do prelaza in še naprej na soško stran globoko pod snegom in nevezdrževana. Cestarje smo vprašali, zakaj je pozimi ne pljužejo. »Če stariji bi ceste čez prelaz Vršič sicer lahko očistili snega,« je dejal Andrej Berčič, vodja oddelka za študije in tehnično planiranje pri RUC, »vendar bi avtomobilom grozili spomladanski snežni plazovi, predvsem, z Mojstrove in Prisnjaka tik pod Vrščem. Po njegovih besedah bi bilo za varovanje cestišča pred plazovi tehnično zelo zahtevno in ekološko nesprejemljivo, saj bi morali zaradi sistema protiplaznih pregrad in predorov, hkrati pa na nekaterih odsekih ceste »preločiti« oziroma rekonstruirati serpentine. Toda še takrat bi bili avtomobilisti zaradi nenapovedljivosti in nepredvidljivosti plazov v nevarnosti, stroški vzdrževanja pa bi bili glede na majhen tranzitni promet čez Vršič preveliki.

toviti tudi zimsko prometno povezavo med Gorenjsko in dolino Soče. »Seveda, toda samo s predori.« je odgovoril Andrej Berčič. Glede gradnje predora pa je več možnosti. Prva možnost je predor pod prelazom Predel (dolga bi bil 4,4 kilometra), druga je predor med dolinama Koritnice in Tamarjem (dolžina 4,1 kilometra), tretja možnost so tri različne predorov pod Vrščem (dolžine 2,7, 1,6 in 0,9 kilometra), četrta pa sta dve različni predorovi med Zadnjico in Vratu. Vsi ti predori pa so po besedah Andreja Berčiča povezani s č. o. obnovitve obstoječih in gradnjo novih cest, investicije pa gredo v nekaj deset milijonov ameriških dolarjev.

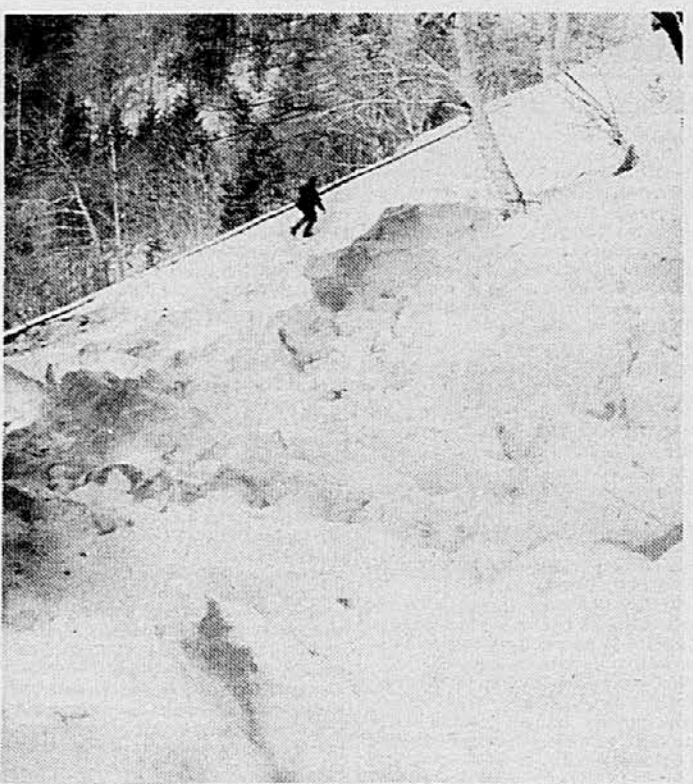
Dolina Soče in Gorenjska najbrž še nekaj let ne bosta tudi pozimi neposredno povezani. Je že tako, da se vsaka stvar zatakne pri denarju. Tega imajo letos cestarji presajati, kot so načrtovali. Pa tudi v prihodnje ne kaže nič boljše. Besedilo in slike: JOŽE BIŠČAK

GORENJSKA STRAN – Plaz z Mojstrove je med prvo svetovno vojno pokopal okoli 400 ruskih vojnih ujetnikov.

● Po študiji »Analiza možnosti celotne povezave zgornje Soške in zgornje Savske doline z oceno soškega koridorja« bi stroški zagotavljanja celotne prevoznosti ceste čez prelaz Vršič znašali 40 tisoč ameriških dolarjev na kilometer ceste (cesta čez Vršič je dolga nekaj manj kot 22 kilometrov). Za primerjavo znaša zimsko vzdrževanje cest na Gorenjskem 1.772 ameriških dolarjev na kilometer ceste.

Na poti od hotela Erike do Vršiča smo lahko na cesti, ki smo jo glasilu pod sabo (ponekod je sneg povsem zametel tudi palice, ki označujejo rob ceste), našli na desetih zametov in plazov. Tudi v Vrhovcu iz Hidrometeorološkega zavoda Slovenije pa nam je spričeval, od kje se lahko vsak trenutek sproži nov plaz. Teh krajev pa ni bilo ravno malo. Kljub nevarnosti pa smo na Vršiču lahko srečali precej navdušenih turistov smučarjev. Zanimalo nas je, ali ne bi mogli na kakšen drugačen način zago-

PRIMORSKA STRAN – Snežni plaz pri Šupci, star tri dni

ZLOČIN NA CVETNO NEDELJO (2)

Partizan izbira, kdo bo ustreljen in kdo ne bo

Radosav Isaković, ki je bil tedaj načelnik štaba Kosovelove brigade, je opisal šolski primer malomarnosti. Bori, ki so bili v zasedi med sedlom Medene in vrhom Porezna, so pred zoro silili tope udarce. Zaseda je pravilno sklepala, da gre pod njo dolga kolona. O tem so obvestili komandanta bataljona Franca Zorna, ki je dremal na nekakšnih snetih vrstih. Zorn je podvomil, da bi to bila sovražna kolona in ko je o tem obvestil še komandanta brigade, je tudi on menil, da gre spodaj po poti kaka partizanska kolona proti Baški grapi. Bili pa so cesovci, ki jih zaseda zaradi megle ni videla, le slušala jih je. Tako so se vrstile usodne napake.

Smrt iz megle

Zjutraj se je Porezen lesketal od sončnih žarkov. Bila je sobota, 24. marca 1945. leta, dan pred cvetno nedeljo. Na najvišjem vrhu Porezna in na pobočju od strmine pri vojašnici je bil na prostem le okoli petdeset borcev in komandirjev, vsi drugi so bili v zasedi. Na drugi strani pa so bili sovražniki. Tako so se vrstile usodne napake.

jašnicah. Ob osmih zjutraj so opazovali opazili, sovražna kolona, ki je šla kakih petdeset metrov na približno deset natojenih mul in konj. K vsem enotam so poslali ukaz o strogi pripravljenosti in da ne bi s tem odkrili svojih položajev. Očitno je bilo, da je omenjena kolona nosila hrano in strelivo za udarno esesovsko skupino.

Čez petnajst minut je vrh Porezna pokrila gosta megla. Vse kosovelove so poklicali iz bunkerjev in vojašnic na že prej določene položaje. Čas je bil izredno kratek, da se je na drugi strani pojavila hrana, zvečer (bila je cvetna nedelja, 25. marca), ko so se pripravljali za odhod v Staro Fužino, je za njimi prišla kolona kosovelovcev (s Krtinom so bili namreč predvsem pripadniki Gorenjskega vojnega področja).

Zadnja večja sovražnikova skupina, ki je vodila 146 ujetih borcev, se je spustila s Porezna okrog dveh popoldne pri vasi Jesenica. Vendar je za zaščito do večera na vrhu Porezna ostalo še dvajset esesovcev.

Ob štirih popoldne je zadnja skupina borcev zapustila Koč in po isti poti odšla v Bohinj. V koloni je bilo 260 borcev in bork, od tega 130 kosovelovcev. Od 23 ranjenih so jih devet morali nositi in od teh so jih podel trije umrli. Vsi ti nesrečni kosovci so se zbrali na Uškovnici, kjer pa je vasa ni bilo prostora, zato je večja skupina odšla na Rudno polje na Pokljuki.

V naslednjih dneh so v Bohinj preko Petrovke brda ali goriških vasic Ruti in Grant v Baški grapi (znanih po organizaciji TIGR, ki so ji pripadali domači vsi vaščani), prihajali posamezniki, večje in manjše skupine.

Nazaj na Porezen

Z Uškovnice je štab Kosovelove brigade poslal šest telesno, psihično in politično močnih najstarejših nazaj na Porezen z nalogo, da pregledajo položaj, preostleje mrtve, pošljejo komandanta brigade (ki je bil medtem sicer ranjen že na poti v Bohinj), zberejo v kolono razhajajoče in pripeljejo v Bohinj. Na vrhu so našli dve mladinki iz

MUZEALSTVO NA NOVIH POTEH

Kam s starimi hlačami, listki, posodo, ki ni častitljive, muzejske starosti?

V soboškem gradu je odprta zanimiva vseslovenska razstava »Življenje na listkih« – Kmečka in delavska družina – Prijetna in manj prijetna pričevanja ne tako davnih časov

MURSKA SOBOTA, marca – Ste že kdaj pomislili, da je naše življenje pravzaprav v mnogem zapisano na različnih listkih, da si z njimi pomagamo v vsakdanjih opravkih in do določenih civilizacijskih operacij sploh ne bi mogli opravljati brez njih? V muzeju murskosobotskega gradu so slovenski muzejski delavci postavili izredno zanimivo razstavo z naslovom »Življenje na listkih« in z njo predstavili poseben način družbenega komuniciranja v času od neposrednega konca druge svetovne vojne do danes.

Tega prikaza pa niso gradili zgolj na abstraktni teoriji, ampak po posebno zamišljenem scenariju, in to tako, da so z omenjenimi listki spremljali usodo ene kmečke in ene delavske družine, natančneje rečeno, od življenja starih staršev do vnukov. Tako so stari časovno obdobje treh generacij na deželi in v mestu, to je tistih dveh tipičnih predstavnikov povojne družbene strukture, ki sta najbolj neposredno občutila vse oblike vzpostavljanja postulatov nove družbe.

Zamisel za postavitev takšne razstave je pred tremi leti podal kustos Mestnega muzeja Ljubljana Janez Kos in Prvi slovenski kustosov, ki se ukvarjajo z novejšo zgodovino

Vehovar-Kenda.

Proučevanje novejšo zgodovino oziroma življenja po drugi svetovni vojni je v naših muzejih še mlada dejavnost. Čeprav naj bi v muzejih zbirali osnovno muzejsko gradivo, ki ga jugoslovanska muzeološka terminologija imenuje tridimenzionalni predmeti, ga vedno bolj dopolnjujejo tudi dokumentarne fotografije, filmi, drobni tisk, magnetofonski zapisi, gramofonske plošče, brošure, časopisi, knjige in drugo. V Sloveniji je že bilo več obsebnih razstav na omenjeno temo (v Kranju, v Celju je stalna, sestavljena v treh delih) in vsaka zase so prinašale nove izkušnje. Tega se je dobro zavedala tudi skupina kustosov, saj se njeni člani v svojih muzejih ukvarjajo s to problematiko, kjer so ustanovili tudi ustrezne oddelke.

Kaj je pravo gradivo?

Omenjena razstava ima več sporočil. Eno od njih gotovo opozarja na posebno vrednost tega gradiva,

Piše: JOŽE VIDIC

Prvo zajema prva povojna leta, drugo se veže na petdeseta leta, tretje na šestdeseta in četrto na konec sedemdesetih in začetek osemdesetih let. Kmečka družina je že med vojno veljalo preprosto; od zbir domačije in gospodarskih poslopj do uničenja plodne zemlje, gozdov, živine – da človeških življenj sploh ne omenjamo. V povojnem času pa se je znašla v priležju nove oblasti s prisilno oddajo in industrializacijo, ki je tudi nasilno preselila veliko kmečkajsko prebivalstvo z dežele v mesto. Delavske družine pa so se tisti čas ubadale z udnarstvom ter oskrbo z življenjskimi potrebščinami.

Druga generacija, torej mladina, je že bila v mladinskih delovnih akcijah in na športnih tekmovalnih priredbah vske vrste. Mlad pa se je znašel pred težkim vprašanjem, kje stanovati, a pojavilo se je že prve potrebne dobrine: radioaparati, kolese, šivalni stroji... Najpopolnejša zabava mladim je bil kino. Sola je bila vsa prežeta z ideologijo. V šestdesetih letih se je občutno znižal strošek za hrano, povečal pa za ajneje dobrine, 1960. so se odprle meje in Slovenijo smo ponovno »zavzeli« Trst. Prišlo je tudi do ekspanzije srednjega in visokega šolstva. Prav gotovo je bil poseben sedemdesetih let delegatski sistem, ki nas je okupiral do nedavnega... Vedno večje je bilo povpraševanje po avtomobilih, pošljila ni bilo teko dobiti. Potem so prišli samopispeki in trimakcije...

JAKA SLIVNIK

Stepančič in Majerle. Prepričan sem tudi, da je marsikateri oskrbiti ranjenec umrl med begom, skrit v kakšni skalnati votlini.

Mnogi govorijo, da Nemci na Poreznu sploh niso imeli žrtev. V Isakovčevih knjigi je zapisano, da so esesovski ujetnikom na Poreznu zvali roke na hrbtni in nato še po deset in deset skupaj za vratove. Andrej Čufer iz Zakojce, tedaj star 39 let, mi je 28. januarja 1991. leta na Jesenjskih hribih povedal, da so bili mnogi niso bili zvezani. Za vrta je bila zvezana le ena skupina in to so morali zaradi hude po strmem pobočju kmalu odvezati.

Vasici Jesenica in Orehek sta ob vznožju hriba Kojece in Porezna, z zaskeli Nemci in Orehovska grapa. Nekdo je bila v Orehku sola, v kateri je pisatelj France Bevk iz bližnje Zakojce prvi nastopil službo učitelja. Ob začetku napada Italije in Nemčije na Jugoslavijo aprila 1941. leta so prebivalci teh vasi evakuirali. Ki so po, v Montecini. V Jesenici je bilo tedaj 32 domov s 185 prebivalci. V to vas so esesovski pozno popoldne, na soboto, 24. marca 1945. leta, pripeljali 147 ujetnikov. Vse so zaprli v Sovrčevem hlevu.

Jutri: REŠITEV V GNOJU

DRAGO MEDVED

20. marec

V začetku 11. stoletja je v Tuniziji razpadel Fatimidski kalifat in začelo se je obdobje beduinskih napadov iz severnega Egipta, deželo so pustošili Normani iz Sicilije in povrh še križarji. Sele v 15. stoletju si je Tunizija opogajala in napredovala. Imela je dobre trgovske zveze z italijanskimi mesti, cvetela je kulturna in gradbena dejavnost. V 16. stoletju so ta razvoj pretrgali Turki, ki so si deželo podjarmili. Dve stoletji je bila Tunizija turška provinca, toda zaradi oddaljenosti precej samostojna. Ta samostojnost ji je omogočala tudi razcvet gospodarstva (Tuniziji so gosarje nazadje imenovali »svete vojne« proti nevernikom, saj so žele zopet sprejeti islam), gospodarstvo pa ji je omogočalo boljše življenje. Ob koncu 18. stoletja sta Britanija in Francija, ki sta si »dodatno« tunizisko dejavnostjo doživljali največ nevšečnosti, udarili, onemogočili gosarje, kot nagrado pa sta si izsilili določene privilegije. To je bil začetek kolonialnega prodiranja Evropejcev. Čedalje tesnejši trgovski stiki so v deželo pripeljali evropski način življenja in povzročili propad domačega, posvečena tega pa so bile številne vstaje in nemiri v notranjosti. Da bi zadušili te nemire, se je tunizijski bej zadal pri evropskih bankah, Velika Britanija, Francija in Italija so leta 1868 dobile celo pravico, da nadzorujejo tunizijske finance. Ko pa je Berlinški kongres leta 1878 dal Franciji proste roke, je iz Alžirije prodrla v Tunizijo in jo aaredila za svoj protektorat. Kmalu je vodstvo prevzel francoski kapital, razvijala se se mesta in ustanovljale tovarne in plantaže. Rojevala pa se je tudi sicer malotrušna inteligenca, ki je začela boji za neodvisnost. Tunizijsko stranko, ki je boji vodila, je Francija prepovedala že pred prvo svetovno vojno, po vojni pa so nastali sindikati in stranka Destur, ki so boji za neodvisnost nadaljevali. Med drugo svetovno vojno je bila Tunizija plen Nemcev, osvobodena je bila leta 1943, po vojni pa se je osvobodilno gibanje ob podpori vsega sveta tako okrepilo, da je bila Francija prisiljena dati junija 1955 avtonomijo. 20. marca 1956 pa neodvisnost.

Dogodki na današnji dan

43 pr. n. št. V Sulmoni se je rodil rimski pesnik Publius Ovidius Naso (umrl leta 17 ali 18). Njegovo pesništvo obsega tri zbirke ljubezenskih elegij, v izgnanstvu pa je napisal še znamenite Žalostinke in Pontska pisma.

1815 Dvajset pooblaščenec dunajskega kongresa je podpisalo izjavo, s katero je bila Švic priznana neavtonomnost.

1828 Rodil se je norveški dramatik Henrik Ibsen (umrl leta 1906), ki velja za enega največjih dramatikov v svetovni literaturi.

1900 Rodil se je hrvaški politični delavec Josip Kraš (ubit leta 1941).

KOZERJA

Testiranje hrbtenice v demokraciji

Seditel! Na smo sedli. Na stole z naslonjali. Človek mora imeti vsaj na šestih hrbtenicah v pravi položaji. Sicer je hrbtenica tako ali tako majno potrebna. Vsi iz zdravstvenih razlogov. Slatine na mizi se v začetku ni nihče dotaknil. Za osvežitve govorbo bo potrebna.

Še trenutek ali dva in začelo se je. Mikrofon ni bil polnoštevno zasledil. Jasno, saj so bili povsem novi. Ploskanja smo se vzdržali. Mikrofonov ni z ena, dva, tri, nič testiral. Drugače se sploh nismo kaj prida poznali, in to je dajalo tudi močan ton razpravi.

Dva sta govorila o pomankanju ustreznih kadrov nasploh in tudi sicer ter pri tem pridno pritiskala na testaturo malo večjih prenosnih računalnikov. Ni potrebno posebej poudarjati, da sta pomembno bila v tatek računalniške crkane. Neka prosvetna delavka pa je brez pomoči osebnega računalnika na pamet združila vse tebe našega šolstva, predstavnik gledaliških delavcev je menil, da je situacija tak zavežena, da niti pravega zakusnega življenja ni več. Razpravljalec mnogi niso bili namigali verjeti.

V ralo helagodni tihini je prišla do izraza slatina. Kako lepo sumi. Maraton se lahko nadaljuje.

Besedo na zaključno življenje je takoj navezal novopečen delničar velike kompanije »KLOROFIL and FLANCANJE« ter zago-

toval, da točno ve, da v višinah ni nekaj v redu. Vse te čudne zime v zadnjih letih vplivajo tudi na našo pomladansko počutje. Enotno smo vsi po vrsti pogledali v žepne koledarčke, prva dva govornika sta nekaj odkrivala v računalnik in se zamislili v poletje.

Šumeča slatina. Polni in prazni kozarci. Med njimi nekateri lepo okracjani s čudovitimi odtisi ženskih ustnic. Tihotitje. In ne mi povsem novi. Ploskanja smo se vzdržali. Mikrofonov ni z ena, dva, tri, nič testiral. Drugače se sploh nismo kaj prida poznali, in to je dajalo tudi močan ton razpravi.

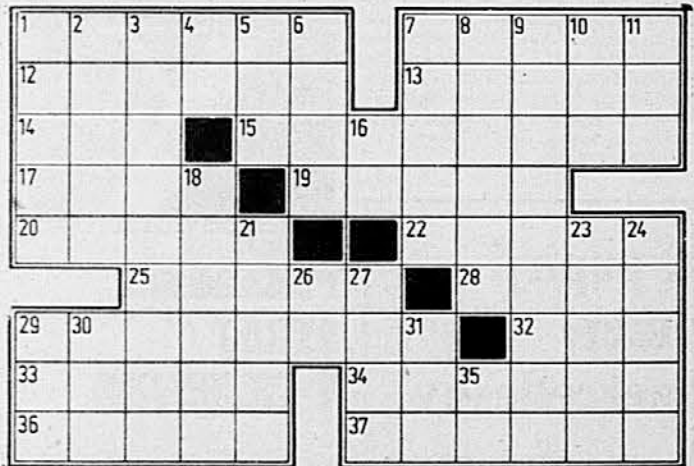
Dva sta govorila o pomankanju ustreznih kadrov nasploh in tudi sicer ter pri tem pridno pritiskala na testaturo malo večjih prenosnih računalnikov. Ni potrebno posebej poudarjati, da sta pomembno bila v tatek računalniške crkane. Neka prosvetna delavka pa je brez pomoči osebnega računalnika na pamet združila vse tebe našega šolstva, predstavnik gledaliških delavcev je menil, da je situacija tak zavežena, da niti pravega zakusnega življenja ni več. Razpravljalec mnogi niso bili namigali verjeti.

V ralo helagodni tihini je prišla do izraza slatina. Kako lepo sumi. Maraton se lahko nadaljuje.

Besedo na zaključno življenje je takoj navezal novopečen delničar velike kompanije »KLOROFIL and FLANCANJE« ter zago-

Razprava je bila demokratska in bohotila se je v povsem nepredvidljivih zaključkih. Vendar smo navidezno, kar razpravo je zaključil predsedujoči, ki je šel na koncu priznal svojo funkcijo ter obrnil nekaj mikrofonov sebi v prid: »Gospo in gospodje, demokracija prodira v vse pore našega bivanja. Zahvaljujem se vam za vse, kar ste storili v teh nekaj urah, in poudarjam, da ste storili veliko. V resnici sploh ne veste in se ne zavedate. Testirali ste naše izdelke, izdelke naše poštvene industrije, testirali ste naše stole, ob tem pa omogočili, da se tudi naša poštvena industrija vključi v tok demokracije. Hočem reči, skratka, da ste z dolgo in obširno razpravo dokazali, da smo pravilno oblikovali naše stole, ki so mehki in udobni, zato vsi sicer v resnici sploh ne vedo, kaj rekel bi, da prej koristijo, saj je hrbtenica v naših demokratskih oblikovanih stoli vedno pravilno naravnana. In končno smo se uspeli s temi anonimnim, anonimnost pa je pogoj uspešne demokracije, uspešnim testiranjem dokazati, da se skrbimo za položaje lete in hrbtenice vseh tistih, ki so obsojeni na demokratske sestanke. Demokracija se je potrdila, namen testiranja je dosežen. Hvala in lepo pozdravljeni.«

Počasi in previdno smo vstali, pregledali stole, pretili svoje hrbtenice in polagoma tih otoli. Hrbtenice se res niso bolj ukivale. Doma sedaj testiraj prisko. In to na njih bolj demokratski način. MATIJA LOGAR

VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS – VRTIMO GLOBUS

Umetnost na zidarskih odrih

Trompe-l'oeil, umetnost, ki vara oči, imenujejo Francozi slikarj, ki na stenah hiše ustvari iluzijo okna, čeprav ga v resnici ni, ali pa cvetočih vrtnic, ki se vzpenjajo po zidovih. Sestintirali desletna Catherine Feff, nekdanja modna kreatorka, pa je varljiv vizez spremenila v novo obliko umetnosti – tako imenovano umetnost na zidarskih odrih. Gradbišča, bodisi zasebna ali javna, ovija v plastične ponjave, na katere s svojimi pomočniki slika zgodovinske ali drugačne prizore. V Rue Saint-Honoré je restavratska dela skrla za bidermajersko pročelje iz 18. stoletja. V Rue de Faubourg je neko fasado okrasila s pregrinjalom, velikim 150 kvadratnih metrov, na katerega je prekopolirala prizor. Odhod prostovoljcev, ki ga je zasnoval kipar Francois Rude. Na ponjave pod nekim drugim gradbiščem je naslikala galopirajoče konje. Svetopisemski prizor

ni, dela impresionistov ali pa le preprosto slike iz pinasnega sveta prikrivajo torej neprijeten pogled na razvaline, izkopane temelje, nedograjene hiše, divigala, jerzave, zidarske odre ali mešalce za beton.

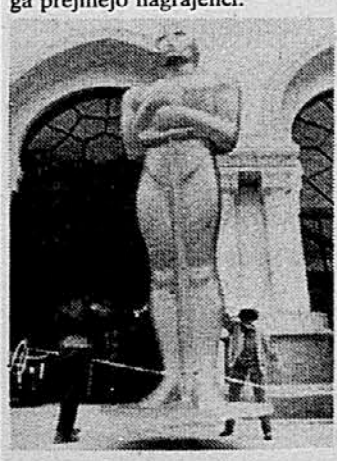
Leta 1988 je umetnica poslikala 8000 kvadratnih metrov veliko ponjavo in z njo prekrila Slavolok zmage, ki so ga obnavljali. Seveda je bila slikarja v patriotičnih barvah: modri, beli, rdeči. Po naročilu pariške mestne uprave je lani na Place de la Concorde izobesila 2500 kvadratnih metrov veliko sliko radejskega sprejemnika iz leta 1940 v počastitev zgodovinskega radijskega razglašatelja Charlesa de Gaulle 18. junija 1940. Za božič in za novo leto je umetnica po naročilu občinske uprave pariškega predmestja Colombes mestno hišo prekrila s slikarjami figur iz stropov. Za okrasitev zidarskih odrov na Avenue de l'Opéra pa si je umetnica izbrala prizor iz revolucije: prisrge ljudskih zastopnikov, ki so 20. junija leta 1789 v Jeu de Paumu pri Versailles zahtevali ustavo in sklenili, da jih lahko prečeno samo bajoueti.

Pol duetata poslovnicev je umetnica plačalo milijonov frankov, da je s 1400 kvadratnih metrov veliko arhitektonsko skico iz 18. stoletja prekrila cerkev na Place de la Madeleine, ki jo obnavljajo. Hoteli, draguljarne, muzeji pa tudi gledališča z njenimi umetninami prekrivajo svoje pogosto žalostne fasade. Za kvadratni meter slikarje morajo plačati 500 do 1000 frankov. Lani je imela specializirana za prikrivanje gradnih fasad za osem milijonov frankov naročilo, ta pa še kar naprej dežuje, med drugim tudi iz New

Yorka. Vendar pa tudi njej ne priznana konkurenca. Absolutno akademije lepih umetnosti Anne le Breton in Genevieve Beuchon sta začeli spreminjati pločevine v umetnine, gradbišča pa v umetniške galerije.

Oskar prihaja

V Los Angelesu je že skoraj vse nared za letošnji podelitev filmskih nagrad oskarjev, ki bo 25. marca. Letošnja podelitev bo za trinidesetsto po vrsti, nam pa pred dvorano ameriške filmske akademije že opozarja tudi šestmestna povečava kipca, ki ga prejmejo nagradjenici.

Delo pred zasloni za nosečnice ni nevarno?

Če naj verjamemo raziskavi, ki jo je naročila ameriška vlada, iz

vedel pa državni inštitut za populacijske bolezni in varnost, potem redno delo pred računalniškim zaslonom ali video terminalom nosečnicam ne škodi in niso izpostavljene večjemu tveganju za spontani splav. Znanstveniki so opazovali 730 žensk, ki so bile med letoma 1983 in 1986 zaposlene pri telefonskih informacijah in so bile v tem času vsaj enkrat noseče. Polovica jih je vsak dan po sedem ur sedela pred zasloni, druga polovica pa na svojih delovnih mestih ni imela videoterminala.

Primerjava števila otrok, rojenih, mrtvrojenih otrok, predčasnih porodov in spontanij splavov ni pokazala nobene pomembnejše razlike med obema skupinama. Strokovnjaki poudarjajo, da je veliko večja nevarnost za spontani splav pri tistih nosečnicah, ki pijejo žgane pijače, ki pokadajo pogosto kate cigarete na dan ali pa imajo motnje v delovanju žlez ščitnice.

Anekdote za danes

Na današnji dan leta 1826 se je rodil norveški pesnik in dramatik Henrik Ibsen, pomemben avtor naturalističnih družbenokritičnih dram (umrl 1906).

Ibsen ni posebno cenil žensk. Ko je bil še lekarnar, je prišel v njegovo prodajalno neki kmec po zdravila za bolno revmatično ženo in za kravo, ki mu je tudi zbolela. Ibsen je bil kmalu dvoje zdravil in ga opomnil:

»Pazite, očka, da jih ne zamenjate! Ne bi rad videl, da bi vašo ubogo kravico doletelo kaj neprijetnega!«

•

Ko Ibsen ni bil še svetovno znan, je prejel od založnika za rojstni dan in dar lepo uru. Čez nekaj dni je pisatelj srečal založnika in mu potožil, da ura ne gre.

»Ali mislite, da vaše stvari gredo?« se je branil založnik.

● Mnenje

Manjka širša strategija

Republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo (RSRDT) je dodelil in dal v parlamentarno razpravo projekt razvoja RR dejavnosti v naši državi z željo, da oblikuje celovit in objektivni dokument, ki naj bi pomenil, dolgoročno podlago za oblikovanje, delovanje in usmerjen razvoj te, vsekakor zelo pomembne sestavine gospodarskega, pa tudi družbenega razvoja. Menim, da gre Sekretariatu najprej priznati, da se je naloge lotil in jo v nekem obsegu pripeljal do točke, ko se bo o njej izrekala Skupščina. Res pa je, da lahko v »modri knjigi« vsak zainteresiran najde še vedno nekatere načelne pripombe, ki celo niso vedno enake, ker vsako išče v dokumentu predvsem svoj položaj in so torej izhodišča bistveno različna.

Pa vendar! »Modra« knjiga bi bila bolj zaokrožena, če bi jo dodelali na (vsaj) naslednjih sestavinah:

- Kljub nesporu, »voluciji dokumenta« – od »bele« do »modre« knjige – je po mojem mnenju še vedno premalo izpostavljen osnovni cilj ali zaveza RR dejavnosti, da z znanjem in rezultati, povezanim z gospodarstvom, pomaga večati konkurenčno sposobnost oziroma dobiček na trgu. Meja med čisto znanostjo in »obrtjo« raziskav je še preveč izražena.

- Povezovanje slovenske pameti s tujino je obdelano skoraj izključno v podrejenem položaju. Celotno v prehodnem obdobju vraščanja v svetovno RR družino bi morali najti vsebino in področja, kjer bi lahko z agresivnejšim in morda od republikanskih organov podprtim nastopom začeli uveljavljati tudi enakopravno vlogo. Če ne drugje, pa v nekaterih državah Vzhodne Evrope.

- »Modra« knjiga obdeluje načine in poti delovanja RR ustanov, skoraj nič pa ne opredeljuje vsebine RR dela. Menim, da bi pri javno opredeljenih vsebinah ali globalnih vsebinskih ciljih po najboljši usodni strokah lažje oblikovali celotno organizacijsko verigo, od bučnih raziskav do razvoja. Sama (ali pretežno sama) organizacija še ni porok za pravilno vsebinsko naravnost.

- Glede na usodne razlike med staro prakso in novimi usmeritvami bi pričakoval še zaključno poglavje o ukrepih in potezih v prehodnem obdobju, v katerem bo zaradi začetkov v raziskovalni politiki in splošne gospodarske katastrofe še kako potrebno učinkovito, racionalno in selektivno preusmeriti RR sfero, kjer-koli že deluje, v novo strugo.

Kljub vsem pripombam, ki so nastajale in se bodo pojavljale tudi v parlamentarnih razpravah pa sem prepričan, da je »modra« knjiga pomemben dokument, ki z nekaj obdelavami in z jasno podporo lahko postane hrbenica delovanja in povezovanja RR dejavnosti med seboj, z gospodarstvom in tujino.

Bojim pa se, da se ob »modri« knjigi srečujemo vsi, posebej pa še RSRDT, s problemi, ki so v pristojnosti Republike Slovenije in jih RSRDT ne more izvesti sam namesto države.

Gle vsaj za naslednje robne pogoje:

- Strategija gospodarskega razvoja kot najširši okvir, v katerem naj se oblikuje, razvija in uveljavlja RR dejavnost, je gotovo interdisciplinarni projekt vlade in pristojnih resorjev, med katerimi RSRDT igra sicer pomembno, ne pa edino vlogo. Brez izdelane in sprejete državne strategije ostaja dokument RSRDT v bistvu osamljen in učinki njegovega uveljavljanja slabši, kot bi lahko bili.

- Popolnoma jasno je, da gospodarska situacija ne omogoča (in verjetno še nekaj časa ne bo) enakomernega in enakopravnega dela vseh segmentov, pač pa (vsaj v tej fazi) terja diferenciacijo in selekcijo dejavnosti in programov, da bi sredstva, ki jih obubožano gospodarstvo vendarle še izloča, usmerili predvsem tja, kjer bodo dala najhitreje najboljše morebitne rezultate.

- Odpiranje RR dejavnosti v svet je sicer stvar tudi RSRDT, ne pa samo njegova. Ob splošni deklaraciji, naj se gospodarstvo ob pogojih mednarodne tržne konkurence uveljavi kjer koli mu to pač uspe, vendarle potrebujemo okvirno podporo in usmeritev vlade. Ob konceptu postopnega uveljavljanja političnega položaja republike Slovenije v svetu je treba tudi dodati tudi segment strategije »vključevanja v svetovne gospodarske tokove«. Na RSRDT, ki sicer igra pomembno vlogo, ne smemo prenesti odgovornosti, da opredeljuje, kaj lahko ponudimo Evropi in svetu, na vladnim posebej na RS za mednarodno sodelovanje pa ostaja naloga, kako in komu to predstaviti in tako odpirati kanale za samostojen nastop gospodarstva in posebej RR dejavnosti.

MARKO VRANIČAR

● CeBIT Hannover '91

Rekordna ponudba najsodobnejše komunikacijske tehnologije

Tradicionalni, letos že 26. CeBIT (Svetovna razstava pisarniške, informacijske in elektronske tehnologije), ki poteka vsako leto v marcu na velikanskem sejemšču (23 hal) nemške spodnjeseške prestolnice (Hannover), je bil s skupno 4568 razstavljavci iz 41 držav (iz Nemčije jih je bilo 2838, iz Slovenije pa štirje) »a rekordno 283.800 m² in s skoraj 600.000 obiskovalci eden od največjih sejmov »elektronike« v svetu do sedaj. Novosti, predstavljene v Hannoveru, pa že po tradiciji določajo trende razvoja predvsem na področju računalniške in telekomunikacijske tehnologije v razvitem svetu.

Struktura razstavljavcev na CeBIT je bila vselej najboljša slika trenutnega stanja na področju razvoja informacijske in komunikacijske tehnologije v svetu: če je bilo se pred dvema letoma na področju računalništva enako število ponudnikov strojne in hardvera, je letos prvi skoraj dvakrat več. V ospredje je se definitivno priložilo znanje, ki sedaj razlikuje ponudnika od ponudnika, oprema, na kateri se to znanje ponuja, pa postaja standardna (oziroma se standardizira). Po več letih neuspešnih beganj predvsem na področju operacijskih sistemov, pa tudi hardvera, je na tem področju čedalje manj razlik, te pa v veliko večji meri nastopajo pri stroju. Uveljavila sta se torej operacijska sistema MS/DOS (pa tudi OS/2) in UNIX, pri čemer je slednji perspektivnejši zaradi svoje večdimenzionalnosti, po drugi strani pa pridobiva software, podprt z relacijskimi bazami (pri čemer izstopa baza SQL). To je poleg hardvera, ki temelji na čedalje hitrejših osnovnih ploščah (brez 33 megaherzskih plošč že na naslednjem CeBIT ne bo šlo več) in sposobnosti osnovnih komunikacijskih, tista standardizacija, o kateri smo govorili. Vse ostalo je različnost softvera, pri katerem se je težko znanju na sami izkustveni ravni.

Skrivnost je v mreži

Tisto, kar je odločujoče bistvenega, pa je skrito v besedi »mreža« (network): se pred dvema letoma je računalništvo v svetu delovalo na ravni en človek-en računalnik in takrat je beseda »mreža« pomenila tudi revolucijo v dojemanju te tehnologije. Na CeBIT 91 ni bilo več ni poudarjal prednosti mrežnih povezav; danes je to samo po sebi umerno in sodobno računalništvo posledično deluje na ravni en računalnik-del mreže. Temu ni prirejen samo »čisti« hardver, čeprav tudi v precejšnji meri skozi popolno uveljavitev mrežnih sistemov

ethernet v primerjavi z že zastarelim konceptom mreže arnet, ki je bila revolucija zadnjega obdobja osemdesetih let, in s podarom na popolni odprtosti mreže, ki so posledic kompatibilne ne samo na ravni obstoja mreže-zunanji računalniki, ampak predvsem na ravni mreže-mreža. Omenjenemu sodobnemu računalništvu, ki deluje na relaciji računalnik-del mreže, je prirejeno predvsem software, od najnižjih ravni (denimo Ventura Publisher, posledice prireje na sisteme MS/DOS, Apple in Windows) pa do najbolj zahtevnih čistih industrijskih procesov kot popolna izdelava časopisov ali revij oziroma vodenje in nadziranje proizvodnega procesa. Število ponudnikov mrež na letošnjem CeBIT dokazuje omenjeno spremembo: leta 1989 je bilo tovrstnih ponudnikov trikrat manj kot letos. Ob tem je treba dodati še silovit prodor na področju mrežnih sistemov CAD, CAM in CAE (Computer-aided Design, Manufacturing oziroma Engineering, torej računalniško podprt dizajn, proizvodnja in inženiring), kjer se je število ponudnikov tehnologije povečalo za polovico glede na leto 1989; brez tovrstnih mrež si je sodobno proizvodnjo nemogoče predstavljati. Zaenkrat mrežne povezave obstajajo predvsem znotraj takomenovanih LAN (local area network), čeprav je perspektiva gotovo v mreža WAN (wide area network) kot povezavi tipa mreža-mreža. V bistvu je bil najmanjši napredek viden na področju računalniške tehnologije (in mreže) na področju bančnih in finančnih storitev, kjer so mrežni sistemi sicer najdlje uveljavljeni.

Očitne spremembe tudi v pisarniški opremljenosti

Na področju pisarniške opreme in telekomunikacij so spremembe tudi očitne, čeprav samo število ponudnikov te tehnologije na CeBIT 91 tega ne dokazuje, saj se je v nekaterih segmentih zmanjšalo. Uveljavil se je koncept ISDN (integriran sistem podatkovnih mrež), ki omogoča hkratni prenos po eni strani množičnih baz podatkov na ravni računalnikov (ta je mogoče ne samo na tej modernski ravni, ampak tudi preko satelitov) in na drugi strani hkratni prenos slike in tona na ravni telefonskih komunikacij (videokonferenca). Na področju telekomunikacij prehajajo mobilne telekomunikacije centralne z nekdanjih skorajda neprenosljivih škatel na povsem uporabniški (user-friendly) princip, kar bo mogoče podoben prehod kot pred leti – prehod z velikih računalniških centralnih terminalskih sistemov na osebne računalnike s kasnejšo integracijo v mreže. Na področju pisarniške opreme je svojevrstno presenečenje letošnjega sejma v Hannoveru

● Po Eureka seminarju v Beogradu

Bo splahnelo navdušenje vendarle znova oživel?

Sredi leta 1985 (kako odmaknjeno se zdi iz današnje evropske perspektive to obdobje) je bila na ministrski konferenci 17 evropskih držav in članov komisije evropske skupnosti ustanovljena Eureka, namenjena izvajanju skupnih evropskih projektov na strateških znanstveno-tehnoloških področjih (to naj bi bil tudi odgovor združene Evrope na ameriško in japonsko tehnološko prehitenevanje). Pred koncem tega leta so na ministrskem srečanju v Hannoveru, kjer je sodelovalo že 18 zahodnoevropskih držav, s tako imenovano Hannoverško deklaracijo določili pravila Eureka in jih naslednje leto dopolnili na londonski konferenci.

Prav slednje zasedanje je zadalo Jugoslaviji hladen udarec, ker je zavrnilo naš poskus vstopa v Eureka – dovolilo so nam le sodelovanje preko posameznih firm oziroma institutov. Znano je, da sta se zlasti tedanja zahodnoevropska in francoska vlada zavzemali, da naj Eureka ostane v zahodnoevropskih okvirjih in da naj bo omejena na države z enako ekonomsko in družbeno ureditvijo. Hkrati so v Londonu za Jugoslavijo rekli, »da nikoli ni zaprosila za polnopravno članstvo, prav tako pa nima tržnega gospodarstva, ki ga projekti Eureka zahtevajo«.

Resnica je, da se je naša država tedaj precej sprenevedno obnašala. Po eni strani je navdušeno sprejela polnopravno članstvo v vzhodnoevropski enačici Eureka, v tako imenovano kompleksnem programu, po drugi strani je hotela biti brez kakršnihkoli »popuščanj Zahodu«, delčati tudi vseh prednosti članstva v Eureka. Razen tega političnega ozadja pa je šlo pri naši zavrnitvi tudi za, kot so tedaj opozarjali naši strokovnjaki, našo premajhno sposobnost. Pri kompleksnem programu so nas sprejeli z odprtimi rokami in že v prvem krogu se je prijavilo okrog 50 jugoslovanskih podjetij, od tega približno 15 slovenskih. V teh gospodarskih firmah, institutih in fakultetah so si obetali prodor na vzhod – žal ni podatkov o tem, koliko so bili ali niso bili razočarani.

Tudi za Eureka je bilo pri nas sprva izredno zanimanje in prvi dve leti je kazalo, da bomo sodelovali v mnogih Eureka-kih projektih. Predsednik republiškega komiteja za raziskovanje dejavnosti in tehnologijo dr. Erik Vrenko je v začetku 1987. leta izjavil: »V zadnjem času si zelo intenzivno prizadevamo povečati našo dejavnost s tujimi, ki sodelujejo v programih Eureka in tu imamo pozitiven odziv. Zlasti velja to za ZRN, tu je potekajo konkretne priprave skupin naših podjetij s točno določenimi programi.«

Tudi za Eureka je bilo pri nas sprva izredno zanimanje in prvi dve leti je kazalo, da bomo sodelovali v mnogih Eureka-kih projektih. Predsednik republiškega komiteja za raziskovanje dejavnosti in tehnologijo dr. Erik Vrenko je v začetku 1987. leta izjavil: »V zadnjem času si zelo intenzivno prizadevamo povečati našo dejavnost s tujimi, ki sodelujejo v programih Eureka in tu imamo pozitiven odziv. Zlasti velja to za ZRN, tu je potekajo konkretne priprave skupin naših podjetij s točno določenimi programi.«

Jugoslavija je bila prva in doslej ob Sovjetski zvezi (ta sodeluje v vseh projektih) in Madžarski (z enim projektom) edina med ne zahodnimi državami, ki je bila vključena v Eureka. Ali nam s sedanjim naglim odpiranjem vzhoda ne preti, da bomo zapravili to prednost?

»Ne strinjam se s tem. Mislim, da je madžarska, češkoslovaška in še kakšna prodornost tudi v našo korist. Navsezadnje ni važno, ali bomo prav mi tudi uradno prvi član iz vzhodnega kroga, ki ga bodo sprejeli v Eureka.«

Pred nekaj leti smo Eureka in kompleksni program sprejeli z navdušenjem in velikimi načrti. Kaj od tega je še ostalo?

Trume obiskovalcev iz Vzhodne Evrope

S čisto politično-ekonomsko vidika je CeBIT 91 na tehnološki ravni poskrbel za nadaljnje združevanje vzhodne in Zahodne Evrope. Med pol milijona obiskovalci sejma v letu 1989 jih je bilo 2000 iz držav SEV (Vzhodne Evrope), lani jih je bilo že 40.000 in letos še za polovico več. Vzhodna Evropa je namreč lahka informacijskih sistemov in telekomunikacijske opreme: kot je bilo slišati na otvoritvi sejma, bo samo bivša Vzhodna Nemčija v letošnjem letu (gre torej za kratkoročna naročila) potrebovala za milijardo dolarjev tovrstne tehnologije. Odtod že v začetku sejma tolikšno poudarjanje odnosa Vzhod-Zahod kot enega temeljnih politično-ekonomskih dejavnikov iz ozadja same razstave. Med drugimi bivšimi vzhodnoevropskimi državami po povezavi izstopa Češkoslovaška, ki je storila precej na ravni konkretnih poslovnih povezav z nekaterimi pomembnimi zahodnimi družbami (na razstavih panojih je Praga že vršana kot točka širitve na Vzhod), zahodni prodajalci opreme pa si na tem trgu obetajo veliko prodajo. Jugoslavija žal ne sodi v ta koncept: na sejmu se je predstavila edino Slovenija s tremi razstavljavci (ljubljanska Mikrohiti in Stung na področju računalništva, pri čemer je prvi pustil še najboljši vtis, in mariborski Primat z registrirskimi blagajnami, medtem ko si je Aero v zadnjem času premislil glede udeležbe na sejmu), odziv pa je bil temu primerno skromen. Na drugi strani je opaziti silen razmah držav jugovzhodne Azije, ki že nekaj časa veljajo za »predelovalce« informacijske in telekomunikacijske tehnologije (oziroma izdelovalce »iz druge roke«); od leta 1986 do letos, ko je bil Tajvan za Nemčijo in ZDA celo drugi številčno najmočnejši udeleženec, Hong Kong pa delala-partner, se je številna zastopanost tega sveta povečala za osemkrat.

DARJAN KOŠIR

Žal lahko po preteku štirih let izjavo »prvega moža« tedanje slovenske znanstvene politike demantira podatek, da je edini slovenski izvajalec kakšnega Eureka projekta Institut Jožef Stefan. To je sili skromno za Slovenijo, a tudi celotni Jugoslaviji se ne dogaja bolje: dva projekta ima Institut Rudjer Bošković v Zagrebu, enega pa Institut Vinča pri Beogradu.

Od seminarja si ne smemo preveč obetati

Ta sprehod po Eureka zgodovini in našem delu v njej naj bo okvir za pogovor, vezan na prvi jugoslovanski seminar o programu Eureka, ki je bil konec minulega tedna v Beogradu. Pripravilo ga je italijansko Ministrstvo za univerze in znanstveno raziskovanje (Italija je v obdobju 1989-1992 ena od treh vodilnih držav v organizaciji Eureka, omenjeni seminar pa je pripravila v okviru Pentagonalnega povezovanja srednjeevropskih držav – pred Beogradom je bil seminar že v Pragi, naslednji bo v Budimpešti). Z naše strani je bil soorganizator Zvezni zavod za mednarodno znanstveno, posredno-kulturno in tehnično sodelovanje. Pomočnik

• Eureka je sistem, ki deluje z minimalno pomočjo administracije. Skupni sekretariat v Bruslju je skromen, ob tem so se nacionalni koordinatori in ista, ki pomagajo pripraviti vsakoletne ministrske konference. Do leta 1987 je bilo prek sto razvojnih projektov po zadnjih podatkih pa jih je že 383 (pri vsakem sodelujočem vsaj dve evropski državi). Največ projektov (81) je s področja robotike, biomaterialov (64) in zaščite življenjskega okolja (71). Skupno sodeluje 1848 raziskovalnih organizacij, od tega 1249 (70 odstotkov) iz industrije. Med posameznimi državami imajo največ projektov Francija (168), Nemčija in Italija (132). Samo simbolično sta udeležena Turčija s petimi projekti in Luksemburg s šestimi.

direktorja tega zavoda, mag. Blaž Krstaj, ki je odprl seminar, je takole pojalil namen seminarja:

Eureka je vedno združuje le najbolj razvite evropske države in čeprav je Jugoslavija tudi v zadnjih letih večkrat poskušala, da se na uradni način vključi, ji to ni najbolj uspelo. Tudi od tega, da so zdaj vodilni italijanski strokovnjaki prišli predstavljati Eureka k nam, si še ne moremo obetati sprejema. Gotovo pa nam to daje lepe možnosti za razširitev našega deleža v projektih Eureka in prav z Italije je tu veliko možnosti.

V katerih Eureka-kih programih sploh ne moremo sodelovati?

»Načelno je Eureka namenjena le raziskovalnim projektom za civilno uporabo. Gotovo pa obstajajo določena strateška področja, kjer nas še nekaj časa ne bodo želeli zvržati. Od vsega začetka je bilo najbolj odprto področje raziskav v zvezi z varstvom življenjskega okolja in sem sodita tudi dva naša projekta. Pričakujem pa, da bodo v naslednjih letih vse obstoječe ovire odpravile in to v korist takomenovanih »tretjih držav«.

Jugoslavija je bila prva in doslej ob Sovjetski zvezi (ta sodeluje v vseh projektih) in Madžarski (z enim projektom) edina med ne zahodnimi državami, ki je bila vključena v Eureka. Ali nam s sedanjim naglim odpiranjem vzhoda ne preti, da bomo zapravili to prednost?

»Ne strinjam se s tem. Mislim, da je madžarska, češkoslovaška in še kakšna prodornost tudi v našo korist. Navsezadnje ni važno, ali bomo prav mi tudi uradno prvi član iz vzhodnega kroga, ki ga bodo sprejeli v Eureka.«

Pred nekaj leti smo Eureka in kompleksni program sprejeli z navdušenjem in velikimi načrti. Kaj od tega je še ostalo?

Kako v svet informacij brez denarne podpore?

Projekt Eureka – 8 je večnacionalen in panevropski, ker v njem sodelujejo vse države Evropske skupnosti, države EFTA, Jugoslavija in Turčija. Poteka že četrto leto, v prvem letu so bile izdelane specifikacije panevropske računalniške mreže, v nadaljevanju pa poteka faza implementacije oziroma uresničitev načrtovane komunikacijske infrastrukture.

Tehnični izvajalec projekta COSINE na evropski ravni je RARE, Evropsko združenje akademskih in raziskovalnih centrov, ki je za izvajanje del v fazi implementacije oziroma realizacije projekta podpisal pogodbo s Komisijo Evropske skupnosti. Pri nas doma je to akademska mreža YUNAC d.o.o., ki ima sedež na Institutu Jožef Stefan. Trenutno je v YUNAC včlanjenih 9 ustanov iz vse Jugoslavije, največ, 4 iz Slovenije. Jugoslavija, ki ni članica programa EUREKA plačuje sama skupne stroške udeležek projekta (kotizacija) za razliko od držav ES, kjer to krije Komisija ES. Dosled je to pri nas kril Zvezni sekretariat za razvoj.

Po treh letih sodelovanja v projektu smo poleg raziskovalnega dela sodelavcev uspeli instalirati in povezati preko za storitev elektronska pošta po standardu X.400 na naslednjih lokacijah:

- a) V RC Univerze v Ljubljani, v RCUM v Mariboru, v SRC v Zagrebu, na Institutu Rudjer Bošković v Zagrebu, na Fakulteti za elektrotehniko v Beogradu, ter na centralnem vozlišču YUNAC, na Institutu Jožef Stefan.
- b) Centralno vozlišče YUNAC poleg servisa za elektronsko pošto po standardu X.400 še vodi in vzdržuje mrežo, in hkrati zagotavlja storitve pretvornika za vstop v računalniške mreže z nestandardno tehnologijo kot je BITNET/EARN, APPANET in EUNET. To vozlišče je povezano z 200.000 računalniki po vsem svetu.
- c) Mreža YUNAC je edina računalniška mreža iz Jugoslavije registrirana v ZDA (v mreži Internet, ki je nekakšen dežnik ostalim mrežam ZDA). To pomeni, da za uporabnike iz akademskih ustanov opravlja nalogo administratorja mreže in dodeljevanja naslovov X.400.
- d) Vzpostavljeno so temelji za izdelavo Elektronskega imenika mreže po standardu X.525 in vključitev tega v centralni evropski elektronski imenik, ki se gradi v Bruslju v okviru COSINE.
- e) Vozlišče YUNAC je povezano z mednarodno mrežo X.25, ki je bila zgrajena na udeležence projekta COSINE. Vstopno vozlišče te mreže (IXI – International X.25 Infrastructure) je locirano v ljubljanski pošti in je hkrati povezano z domačo javno mrežo za prenos podatkov JUPAK.

Delo na implementaciji mreže COSINE je pospešeno, ker gre projekt h koncu, doma pa zaradi neurejenega finansiranja (Slovenija ni prispevala skoraj nič za delo na projektu v zadnjih dveh letih) še postaja vprašljivo, prav tako pa tudi vzdrževanje dosežene ravni storitev, na primer elektronske pošte in upravljanje mreže ter vse nadaljnje delo na projektu. Doslej je bil denar za to zagotovljen v Zveznem skladu za tehnološki razvoj Jugoslavije (Matičev fond), v letu 1991 pa ni zagotovljen nobenih virov.

»Z naše strani je po začetnih napovedih, kje vse bomo sodelovali, ostalo bolj malo... Tako je kljub trudu, ki smo ga vložili v našem zavodu in pa kolegi v republikah, ki delajo na področju mednarodnega sodelovanja. Za kompleksni program pa kljub njegovemu bližajočemu formalnemu koncu sodim, da je bil koristen za jugoslovansko tehnologijo in gospodarstvo, ter da se bodo projekti nadaljevali z bilateralnimi dogovori.«

JASNA KONTLER-VENTURINI

● Predstavljamo varčne hiše

Po tipski projekt za solarno hišo je treba v Beograd

Ker v naši republiki ni takorekoč nobene projektantske organizacije, ki bi kupcem lahko ponudila tipске projekte solarnih, ekosolarnih in drugih varčnih hiš, je moral tudi Janez Končan iz Vrhpolja pri Kamniku, ki ga je komisija za izbor najbolj varčne hiše v Sloveniji uvrstila v ožji izbor prvega kroga naše akcije, podobno kot številni drugi lastniki takih hiš v naši republiki projekt za svojo hišo kupiti od beograjske projektantske organizacije Naš stan.

Osnovnemu projektu je naš sogovornik dodal še klet, naklon strehe je spremenil tako, da je tudi podstrešne prostore v celoti izkoristil za bivanje.

Osnovni prostor, ki je v bistvu hkrati tudi zbiralni sončne energije, je steklenjak. Hiša je z bivalnim delom (spalnica dnevna soba) v celoti usmerjena proti jugu, tako da toplota iz steklenjaka predvsem v sončnih zimskih dneh ogreva bivalne prostore. Zanimivo je, da se temperatura v steklenjaku ob jasnih zimskih dneh povzgne celo do 30 stopinj Celzija, ob sončnem zahodu pa je v steklenjaku temperatura še vedno 18 stopinj Celzija. Toplota se čez dan akumulira v temno obarvanih stenah bivalnih prostorov, ko sonce zaide pa toplota s faznim zamikom še vedno prehaja v bivalne prostore. Kljub temu, da v steklenjaku lastnik nima vgrajenih radiatorjev, temperatura tudi najhladnejših zimskih noči ne pade pod plus tri stopinje Celzija. Čeprav nekateri izražajo bojazan, da je v steklenjaku v poletnem času neznošna vročina, Janez Končan zagotavlja, da v njem ni nikakršne pretirane vročine, saj z odpiranjem oken v samem steklenjaku in z odpiranjem vrat in

predalov je Eureka namenjena le raziskovalnim projektom za civilno uporabo. Gotovo pa obstajajo določena strateška področja, kjer nas še nekaj časa ne bodo želeli zvržati. Od vsega začetka je bilo najbolj odprto področje raziskav v zvezi z varstvom življenjskega okolja in sem sodita tudi dva naša projekta. Pričakujem pa, da bodo v naslednjih letih vse obstoječe ovire odpravile in to v korist takomenovanih »tretjih držav«.

Jugoslavija je bila prva in doslej ob Sovjetski zvezi (ta sodeluje v vseh projektih) in Madžarski (z enim projektom) edina med ne zahodnimi državami, ki je bila vključena v Eureka. Ali nam s sedanjim naglim odpiranjem vzhoda ne preti, da bomo zapravili to prednost?

»Ne strinjam se s tem. Mislim, da je madžarska, češkoslovaška in še kakšna prodornost tudi v našo korist. Navsezadnje ni važno, ali bomo prav mi tudi uradno prvi član iz vzhodnega kroga, ki ga bodo sprejeli v Eureka.«

Pred nekaj leti smo Eureka in kompleksni program sprejeli z navdušenjem in velikimi načrti. Kaj od tega je še ostalo?

Kako v svet informacij brez denarne podpore?

Projekt Eureka – 8 je večnacionalen in panevropski, ker v njem sodelujejo vse države Evropske skupnosti, države EFTA, Jugoslavija in Turčija. Poteka že četrto leto, v prvem letu so bile izdelane specifikacije panevropske računalniške mreže, v nadaljevanju pa poteka faza implementacije oziroma uresničitev načrtovane komunikacijske infrastrukture.

Tehnični izvajalec projekta COSINE na evropski ravni je RARE, Evropsko združenje akademskih in raziskovalnih centrov, ki je za izvajanje del v fazi implementacije oziroma realizacije projekta podpisal pogodbo s Komisijo Evropske skupnosti. Pri nas doma je to akademska mreža YUNAC d.o.o., ki ima sedež na Institutu Jožef Stefan. Trenutno je v YUNAC včlanjenih 9 ustanov iz vse Jugoslavije, največ, 4 iz Slovenije. Jugoslavija, ki ni članica programa EUREKA plačuje sama skupne stroške udeležek projekta (kotizacija) za razliko od držav ES, kjer to krije Komisija ES. Dosled je to pri nas kril Zvezni sekretariat za razvoj.

Po treh letih sodelovanja v projektu smo poleg raziskovalnega dela sodelavcev uspeli instalirati in povezati preko za storitev elektronska pošta po standardu X.400 na naslednjih lokacijah:

- a) V RC Univerze v Ljubljani, v RCUM v Mariboru, v SRC v Zagrebu, na Institutu Rudjer Bošković v Zagrebu, na Fakulteti za elektrotehniko v Beogradu, ter na centralnem vozlišču YUNAC, na Institutu Jožef Stefan.
- b) Centralno vozlišče YUNAC poleg servisa za elektronsko pošto po standardu X.400 še vodi in vzdržuje mrežo, in hkrati zagotavlja storitve pretvornika za vstop v računalniške mreže z nestandardno tehnologijo kot je BITNET/EARN, APPANET in EUNET. To vozlišče je povezano z 200.000 računalniki po vsem svetu.
- c) Mreža YUNAC je edina računalniška mreža iz Jugoslavije registrirana v ZDA (v mreži Internet, ki je nekakšen dežnik ostalim mrežam ZDA). To pomeni, da za uporabnike iz akademskih ustanov opravlja nalogo administratorja mreže in dodeljevanja naslovov X.400.
- d) Vzpostavljeno so temelji za izdelavo Elektronskega imenika mreže po standardu X.525 in vključitev tega v centralni evropski elektronski imenik, ki se gradi v Bruslju v okviru COSINE.
- e) Vozlišče YUNAC je povezano z mednarodno mrežo X.25, ki je bila zgrajena na udeležence projekta COSINE. Vstopno vozlišče te mreže (IXI – International X.25 Infrastructure) je locirano v ljubljanski pošti in je hkrati povezano z domačo javno mrežo za prenos podatkov JUPAK.

Delo na implementaciji mreže COSINE je pospešeno, ker gre projekt h koncu, doma pa zaradi neurejenega finansiranja (Slovenija ni prispevala skoraj nič za delo na projektu v zadnjih dveh letih) še postaja vprašljivo, prav tako pa tudi vzdrževanje dosežene ravni storitev, na primer elektronske pošte in upravljanje mreže ter vse nadaljnje delo na projektu. Doslej je bil denar za to zagotovljen v Zveznem skladu za tehnološki razvoj Jugoslavije (Matičev fond), v letu 1991 pa ni zagotovljen nobenih virov.

BORKA JERMAN-BLAŽIČ

Republiški sekretariat za raziskovalno dejavnost in tehnologijo

bo odslej enkrat mesečno organiziral javno tribuno o stanju, razvoju, spremembah, problemih in pobudah na področju raziskovalne dejavnosti na Slovenskem. Tribune bodo priložnost za javno soodločanje odgovornega republiškega sekretariata z zainteresirano strokovno in drugo javnostjo o pomembnejših postavljanih raziskovalnih in razvojnih politikah ter o spremembah sistema na teh področjih. Sekretariat želi, da vsebino soodločanja postavljajo udeleženci srečanj s svojimi vprašanji, tezami in kritiki.

Prva javna tribuna bo v četrtek 28. 3. 1991 ob 14. uri v dvorani Kulturnega doma Španki borci, Zaloška 61, Ljubljana.

Vodstvo sekretariata bo na tej tribuni prisotno informiralo o pripravah zakona o raziskovalni dejavnosti, o pristopu k reorganiziranju raziskovalnih organizacij, o izboru raziskovalnih in razvojnih projektov za leto 1991, o proračunskih sredstvih in drugih aktualnih zadevah. Predvsem pa se bo odzvalo na vprašanja, ki jih bodo postavili zainteresirani.

Sekretariat prosi, da vprašanja in zahteve pisno vnaprej dostavite na naslov Republiškega sekretariata, Cankarjeva 5/III, ge. Aleksi Kocijan. Vprašanja naj bodo zapisana vsako posamično na listu v formatu A5, z navedbo imena postavljalca vprašanja in ustanove, na kateri dela. To bo vodstvu sekretariata omogočilo dobro pripravo odgovorov in pojasnil.

oken v bivalnih prostorih doseže idealne pogoje za bivanje tudi poleti. V prihodnje pa bo pravilno regulacijo temperature v steklenjaku dosegel tudi z ozelenitvijo z drevmi (brezami) pred steklenjakom.

Končanova hiša je z zunanje strani izolirana s 7,5 centimetrov debelimi kombi ploščami na katere je nanesena fasada (teranova). Notranje predele stene so zgrajene iz 10 centimetrov debelih opek sipceksa. St

Klimatske spremembe – Klimatske spremembe – Klimatske spremembe – Klimatske spremembe – Klimatske spremembe

● Klimatske spremembe – vzroki zanje in ocene njihovih vplivov na živi svet v prihodnje

Klima se je spreminjala tudi v preteklosti, človek vpliva le na intenzivnost teh sprememb

O vremenu in klimatskih razmerah govorimo pogosto. O teh pojmi smo slišali v času solanja precej, vendar jih nekateri le nejasno in megljeno ločijo. Dandanes govorimo tudi o klimatskih spremembah, vzrokih, zaradi katerih nastajajo, in zlasti o vplivih na življenje človeštva, ki jih bodo povzročale. V geološki zgodovini Zemlje so klimatske spremembe povzročali naravni pojavi, v novem času pa pri tem sodeluje tudi človek s svojimi gospodarskimi aktivnostmi. Če želimo objektivno razpravljati o klimatskih spremembah in njihovih vplivih, moramo poprejš podrobneje odgovoriti še na nekaj drugih vprašanj: Kaj razumemo pod pojmom klima, katere so fizikalne osnove, ki vplivajo na njeno oblikovanje in kaj vpliva na spremembe teh osnov in s tem povzroča klimatske spremembe?

Spremembe klimatskih razmer planeta Zemlje v širšem smislu so posledica spremenjene energetske bilance med vesoljem in Zemljo. Ta je lahko posledica astronomskih dejavnikov, ki vplivajo na moč sončnega obsevanja, gorenje meje atmosfere (Milankovič 1941) in transmissijske lastnosti atmosfere za sončno in dolgovalovno sevanje ter spremembe ledenih in snežnih, kopnih in vodnih površin, kar ima za posledico spremenjeni cirkulacijski odtok in atmosfere. Vse skupaj pa se odraža na spremenjenih temperaturnih razmerah, na spremeničen padavinskih režimu, na drugi morske gladine in na se marširanjem dvigu.

Klimatski modeli, ki naj bi služili razlagi klimatskih sprememb oziroma njenih nihanj in napovedim klime v bodočnosti, so glede kompleksnosti in prostorskih dimenzij zelo zamotani in obsejni (Slika 1). Vsebujejo številne parametre in številne podсистeme z zelo različnimi karakterističnimi časi, med katerimi vsi odnosi še niso do podrobnosti znani. Pa tudi njihove rezultate je zaradi velike časovne in prostorske variabilnosti težko preveriti z opazovanji.

Klimatske razmere kot tudi klimatske spremembe imajo velik vpliv na vse človekove dejavnosti, ki se odvijajo na prostem, kot sta to zlasti kmetijstvo in gozdarstvo pa tudi na tiste, ki se odvijajo v zaprtih prostorih, saj je klima v njih odvisna od klime na prostem. Zato je poznavanje klimatskih razmer in klimatskih sprememb izredno pomembno za vse gospodarske dejavnosti sveta v celoti.

Pojem klime

Pod pojmom klima razumemo »značilnosti vremena nad kakim območjem v daljšem časovnem obdobju (praviloma 30 let)«, kot preberemo v Meteorološkem terminološkem slovarju, ki je izšel v preteklem letu v Sloveniji kot skupna publikacija Slovenske akademije znanosti in umetnosti in Društva meteorologov Slovenije. Definicij klime pa v literaturi lahko najdemo še celo vrsto. Iz vseh pa razberemo, da so v njih vključene prostorske in časovne dimenzije kot neodvisne in meteorološki ali vremenski elementi kot odvisne spremenljivke.

Pregled povezav prostorske in časovne skale z raznimi meteorološkimi pojavi v atmosferi, kot so: turbulenca, oblaki, nevihte, lokalni vetrovi in antikloni, nam nazorno prikazuje shema Smagorinskega (1974): mikro-, lokalno, mezo- in makro-vreme, povezuje z velikostjo prostorske skale 100 m, 1000 m do 100 km in 1000 km in časovno skalo od sekunde do leta. Glede na zahtevo po obravnavi vremena v daljšem časovnem obdobju, ki jo postavlja klima, moramo to shemo nekoliko do-

polniti. Kot zelo primeren se izkaže prikaz, ki so ga izdelali Delcourt in sod. (1983). Ti avtorji povezujejo nekoliko večji prostorsko in znatno daljšo časovno skalo vplivov motenj v okolju kot so tektonski premiki, ledene dobe, nihanja klime, človeško aktivnost, in podobno z biološkimi reakcijami, živega sveta kot so: evolucija življenja, spremembe ekosistemov, tektonizacija raznih ekosistemov in njihovo produkcijo in drugimi manj obsejnimi.

Klimatski dejavniki

Dejavnik, ki oblikujejo klimo posameznih območij na Zemlji lahko razvrstimo v pet skupin: sončno obsevanje, transmissijske lastnosti atmosfere, lastnosti zemeljske površine, cirkulacija oceanov in atmosfere ter relief. Za klimatske razmere Zemlje kot celote so seveda odločilne njene sevalne značilnosti, ki odločajo o njeni energijski bilanci glede na vesolje oziroma Sonce. V dolgi obdobji zgodovine Zemlje se je med klimo, tlemi in vegetacijo izoblikovalo nekakšno kvazi ravnovesno stanje, v značilnih klimatskih pasovih najdemo značilne tipe tal in značilno rastlinstvo.

Časovna dimenzija klime, ki sledi iz definicije, je vprašljiva, pa čeprav jo je postavila Svetovna meteorološka organizacija. Iz opazovanj vemo, da je značilnost obdobja 1931–1960, da je bilo relativno toplo. Daljša nihanja klime povezujejo s potjo Zemlje okoli Sonca in njegovo aktivnostjo ter z navadno nepravilnimi spremembami na Zemlji. Nihanja temperature Zemlje v geoloških dobah kažejo, da ta ni nikdar bila konstantna in je zato malo verjetno pričakovati, da bo konstantna sedaj (Slika 2).

Energijska bilanca sistema atmosfera – Zemlja

Energijska bilanca Zemlje je odvisna od sončnega sevanja in od dolgovalovnega sevanja Zemlje in atmosfere, ki odhaja v vesolje. Gostoto toka sončnega sevanja na vrhu atmosfere, ki predstavlja input energije v naš sistem atmosfera – Zemlja, preprosto opišemo s solarno konstanto, ki znaša 1353 Watov na kvadratni meter, popis dolgovalovnega sevanja Zemlje in atmosfere, ki predstavlja output energije iz sistema pa ni tako preprost. Le del dolgovalovnega sevanja zemeljske površine odhaja skozi okno v atmosferi v vesolje. V drugih valovnih dolžinah je popisovanje tega toka zelo zapleteno. Njegov učinek pa je tak, da vlada v prizemni plasti zraka temperatura okrog 15°. Če atmosfera in njena bližnjina ne bi bila, bi bila temperatura na Zemlji okrog -18°C!

Transmissijske lastnosti atmosfere

Nazoren pregled absorpcijskega spektra atmosfere, ki odloča o tem, je prikazan po Fleglu in Busingerju (1963) (Slika 3). Naj pri tem opozorimo, da so za absorpcijo tako sončnega kot dolgovalovnega sevanja pomembni le tri in več atomni plini, ki jih je v atmosferi razmeroma zelo malo: še največ je vodne pare – do 4 odstotke, CO₂ je okoli 350 ppmv, metana 1,7, dušikov oksidov 0,31 ozona 0,06 ppmv, klorofluoroglogliji (CFC) in drugih pa še znatno manj.

Ti plini stopajo s sončnim in dolgovalovnim sevanjem v energijsko izmenjavo s svojimi rotacijskimi spektri ali pa delujejo kot katalizatorji in posledica tega je tako imenovani učinek tople grede. Ta je posledica dejstva, da prihaja sončno sevanje razmeroma neovirano do zemeljske površine in jo segreva. Dolgovalovno sevanje zemeljske površine in atmosfere sa-

gi zgodovini Zemlje povzročali velike in pogoste klimatske spremembe. Ločimo jih v dve veliki skupini: ekstraterestrične in terestrične.

Ekstraterestrični:

1. Pot Zemlje (Rotacija, revolucija, nagib osi, nihanje polov)
2. Solarna konstanta
3. Nemirno Sonce (pege, perturbatione)
4. Rotacija Sonca
5. Pulzacija Sonca
6. Sevanje Lune in drugih nebesnih teles
7. Kozmično sevanje
8. Meteoriji, meteoidi
9. Sile, ki dodatno občasno vplivajo na Sončni sistem

Terestrični:

1. Prepustnost atmosfere (Aerosol, plinaste primese, vulkanski izbruh, požari)
2. Oblačnost
3. Cirkulacija v atmosferi
4. Orografija, gibanje kontinentov
5. Oceanska cirkulacija
6. Spremembe slanosti morja
7. Tip in stanje zemeljske površine
8. Zaloga ledu
9. ANTROPOGENI VPLIVI
10. Stohastični procesi

V prve spada spreminjanje solarne konstante, ki je posledica aktivnosti na Soncu in razdalje Sonce – Zemlja, v drugo pa poleg geološkega spreminjanja površin, in topografije Zemlje zlasti erupcije vulkanov, ki brunjevo velike količine aerosola raznih velikosti in sestava ter velike količine raznih plinov v atmosfero. Tam se zlasti aerosol majhnih dimenzij lahko zadržuje tudi nekaj desetletij in zajame zaradi atmosfere cirkulacije velik del hemisfere. Z znano povezavo vulkanskih izbruhov s temperaturnimi spremembami in napredovanjem oziroma nazadovanjem ledenikov v Evropi. Erupcija Krakatoa v letu 1883 naj bi po oceni Budika in sod. (1988) povzročila padec temperature severne hemisfere za 0,5°C. Podobno vendar prostorsko manj obsežne učinke imajo gozdni požari in peščeni viharji v puščavah.

Modeliranje klime

Modeliranje klime je zelo zapleteno in težavno. Gre za povezovanje podsystemov, ki jih sestavljajo stratosfera, troposfera, kopno, led na kopnem, led na morju, gornja in spodnja plast morja ter snežna odeja. Vsak od teh podsystemov ima svoj karakteristični čas, njihov interval pa se razteza od nekaj dni do nekaj sto let. (Slika 4). Če eden zanj in je povezan z vsemi drugimi je vprašanje, kdaj se celotni sistem uravnoteži. Pri tem je potrebno upoštevati še dejstvo, da se v delovanje vmešajo povratni vplivi, ki nekatere klimatske spremembe krepijo in druge zmanjšujejo.

Tako začetne površine pospešujejo nadaljnje ohlajitve prek povečanja albede zemeljske površine za faktor pet do deset. Otopljuje pa prek povečane evapotranspiracije povečajo stopnjo oblaka, ki večino sončnega obsevanja odbije v vesolje in prepreči njegov dostop do zemeljske površine ter s tem vpliva na zmanjšanje otoplitve.

Prognose dejavnikov

Kvantitativne prognoze človeških dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje klime, predstavljajo jih predvsem emisije tro- in večatomskih plinov, kot so CO₂, metan, NO_x, CFC in drugi ter spremembe zemeljske površine in njene rabe, so za prihodnje stoletje v precejšnji meri znane.

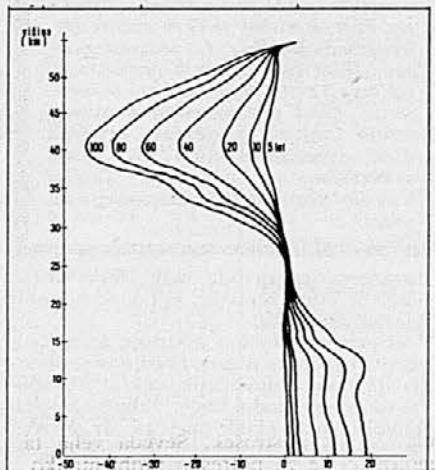
Koncentracija CO₂ je sedaj 350 ppmv, v nekaj prihodnjih desetletjih naj bi eksponentno

porast CO₂ v njej, ostalih 44 odstotkov pa porabita morskina in kopna biosfera. Goudrian (1990) ocenjuje, da so verjetno površine oceanov največji ponor CO₂, čeprav njihove globlje plasti tega plina kot tudi karbonatov in bikarbonatov vsebuje znatno več. Tudi kopna biosfera predstavlja neto ponor ogljika do 1 Gt na leto. Njegova koncentracija v atmosferi pa kot rezultat virov in ponorov raste eksponentno.

Z razumno že danes dosegljivo tehnologijo bi razviti svet lahko izboljšal učinkovitost izrabe energije za 3,5 odstotka letno v naslednjih 20 do 40 letih. Če bo nacionalni produkt v razvitih deželah raste le 2,5 odstotka letno bo tako pri izboljšani učinkovitosti zmanjšana poraba fosilnih goriv za 1 odstotek. To bo morda pogojevalo zmanjšani porast koncentracije CO₂, ki naj bi znašal le 1 odstotek letno.

Metan je plin, katerega koncentracija v atmosferi prispeva k učinku tople grede. Strokovnjaki ocenjujejo, da prihaja v atmosfero več kot 500 milijonov ton metana letno. Vire predstavljajo močvirja, smetišča in gnojiska, riževa polja, izdih prežvekovalcev ter prebela termot. Trenutna koncentracija je 1,65 ppmv, v zadnji dekadi pa linearno raste za 1 odstotek letno. Podatki dobjeni s paleoklimatskimi raziskovalnimi metodami dokazujejo, da koncentracija tega plina stalno narašča že nekaj sto let. Eden od vzrokov je morda porast površin riževih polj na svetu. Ker nastaja metan tudi v vampih prežvekovalcev, ena krava odda dnevno 120 l metana v atmosfero, število živali pa raste, je porast koncentracije metana v atmosferi vsaj do neke mere razumljiv.

Dušikovi oksidi prav tako prispevajo k učinku tople grede. V atmosfero prihajajo iz tal kot posledica nitrifikacije gnojil pod aerobnimi pogoji in denitrifikacije iz tal nasičenih z vodo. S porastom porabe gnojil po drugi svetovni vojni raste koncentracija NO_x v atmosferi za 0,2 odstotka letno. K temu prispeva tudi vedno večja poraba fosilnih goriv v veliko vsebnosti dušika.

Slika 5

Klorofluoroglogliji (CFC) prihajajo v atmosfero pri proizvodnji plastičnih mas in iz raznih razpršilnih doz in hladilnih naprav. K klimatskim spremembam prispevajo neposredno in posredno. Neposredno vplivajo na temperaturne spremembe, posredno pa na spremembe koncentracije ozona v atmosferi in na njegovo razporeditve v njej. Značilnost CFC plinov je, da delujejo kot katalizatorji na razpad ozona v stratosferi. Pri tem se koncentracija ozona v stratosferi zmanjšuje, v troposferi pri tleh pa povečuje (Slika 5).

Neprijetna lastnost CFC plinov je, da imajo dolgo življenjsko dobo – okrog 100 let. Tudi če bi jih takoj prenehali uporabljati bi učinek tistih, ki so že v atmosferi, še dolgo pretrpel. Ker jih v praksi ni mogoče nehati uporabljati v trenutku, so se številne države sporazumele, da zmanjšajo njihovo proizvodnjo tako, da bo njen letni porast le 1,5 odstoten.

K skupnemu učinku tople grede na temperaturne spremembe Zemlje prispeva še posameznih plini tako kot kaže slika: polovico (1,5°C) prispeva CO₂, drugo polovico pa vsi drugi plini skupaj (Slika 6).

Na spremembo energijske bilance Zemlje vpliva tudi spremenjena raba tal. Z njeno spremembo se spreminja njen albedo in zaradi njega tudi temperatura zemeljske površine. Zmanjševanje gozdnih površin v tropih in druge prispeva 20 do 30 odstotkov emisij CO₂. Tip vegetacije vpliva prek svoje evapotranspiracije na različno delitev energijskih tokov. Poprečna temperatura gozda opoldne je lahko 25°C v primerjavi z vrednostjo 35°C nad travo ob enakih vremenskih razmerah. Vse se se raba tal na leto spreminja. V velikih razmerah se zmanjšujejo površine, ki jih pokriva gozd, zlasti v tropih predelih južne Azije, bazenu Amazonke in centralni Afriki. Leta 2000 jih bo za 40 odstotkov manj kot leta 1980. Spremembe rabe tal so zaznane tudi v Evropi, kjer smo samo v Sloveniji izgubili okrog 7 odstotkov kmetijskih zemljišč v petnajstih letih (Sunčič 1983).

Spremenjena raba tal je lahko posledica človeških posegov ali pa tudi posledica naravnih procesov. Erozijski tal in zaporedje rastlinskih združb spreminjajo lastnosti zemeljske površine. Te procese pa lahko sprožijo razni geološki pojavi ali pa tudi klimatske spremembe same. Višje temperature, spremenjen padavinski režim, regionalno pomanjkanje vode povezano s sušo lahko spremeni sedanja kmetijska območja v puščavo.

Dvdimensionalne klimatske spremembe

Do sedaj smo govorili o Zemlji kot celoti. Sevalna bilanca pa je različna po posameznih geografskih širinah. Od ekvatorja do nekako 35° severno in južno se pojavlja deficit, od teh geografskih širin dalje pa deficit. Za izravnavo skrbita cirkulacija atmosfere in oceanov. Pri zvišanju temperature Zemlje kot celote se tudi ti dve spreminjata.

Cirkulacija atmosfere se odraža v valovanju polarne fronte. Na severni hemisferi se ta počasi pomika proti severu in kaže večje amplitude. Opazovane višje temperature zraka pri tleh in nižje na višinah spodnje stratosfere kažejo na povečano labilnost atmosfere. Rezultat tega so spremenjene padavinske razmere ter vremenske ujme, vetrovi, nalivi, poplave. Britanski znanstveniki so ugotovili, da je bilo na svetu v zadnjih tridesetih letih za 30 odstotkov več hudih neurij, za 50 odstotkov poplav in za 300 odstotkov več hudih suš kot poprej. Podobne pojave opazimo tudi pri nas v zadnjih desetletjih, čeprav jih ne moremo dokazati kot statistično značilne. Indikacijo spremenjene oceanske cirkula-

cije na svetu pa lahko najdemo v izostanku morskega toka EL Nino ob perujski obali.

Opazovanje klimatske spremembe

Analiza temperaturnih podatkov sveta za obdobje 1880 do 1985 kaže zelo zanimiv trend (Slika 7). Prvi porast na celim planetu je izrazil od leta 1920 do leta 1960, drugi pa od leta 1965 naprej. Ta porast je bolj izrazit na severni polobli kot na južni. Posebej so prikazani podatki za vse mesta, je in za tiste pri katerih so mesta izvežeta. Dokazano je tudi, da so bila najtoplejša leta v celotni opazovalni dobi v osemdesetih letih.

Tudi analize temperaturnih opazovanj v Sloveniji, ki jih je opravila Kajfež-Bogatajeva (1991), kažejo trend k otoplitvam. Meritve temperature zraka tečejo v Sloveniji že od leta 1850. Povprečne letne temperature zraka izračunane na podlagi teh podatkov sicer močno nražjo iz leta v leto, vendar naraščajo za 0,73°C na 100 let. Posebej bi morali to vrednost zmanjšati vpliv mesta, ki je gotovo tudi zaznaven, toda trend je jaseen: kažejo ga tudi prikazi dreskih poprečij za 11 letno in 69 letno obdobje. Zlasti zadnje zelo nazorni govori o dvigu poprečnih letnih temperatur zraka v zadnjih letih.

Znani so še nekateri drugi podatki. Tako se zaradi dviga temperature že dviguje gladina oceanov, v zadnjih sto letih za 10 cm in zaradi spremenjenih ekoloških razmer se zmanjšuje število rastlinskih vrst na svetu.

Pričakovane klimatske spremembe v naslednjem stoletju

Študij klime v dolgi dobi zgodovine Zemlje, ki jo omogočajo razne raziskovalne metode, uporaba rezultatov tega študija in v sodobnih računalniških modelih, ki poskušajo kvantitativno zajeti vse dejavnike, ki klimo oblikujejo, nam omogoča oceniti nekatere klimatske spremembe v prihodnjem stoletju. (Eden takih modelov je tudi Globalni Klimatski Model Svetovne Meteorološke Organizacije).

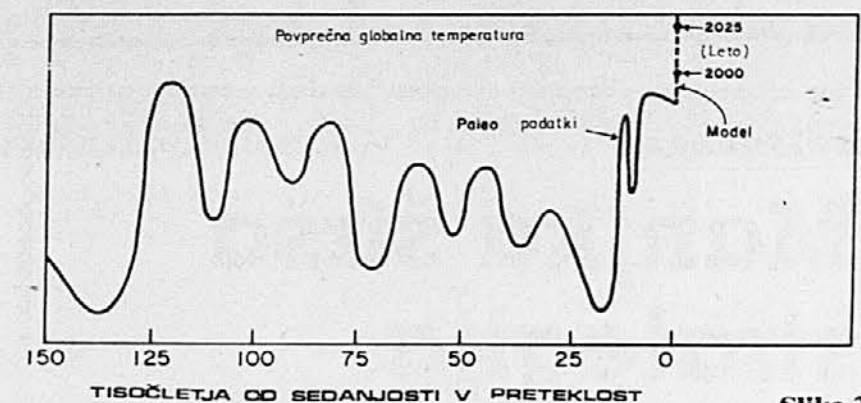
Številni modeli (7 priznanih) so si edini, da lahko pričakujemo, dvig globalne temperature zraka pri tleh, tudi če upoštevamo feedback oceanov za 1,2 do 1,3°C, ko se bo koncentracija CO₂ podvojila. Če pa ne upoštevamo povratnih vplivov (spremembe oblaka, vpliv oceanov in podobno) dajo modeli še znatno večje razlike: največje 4,5, najbolj verjetno 2,5 in najmanjšo 1,5°C. Podvojitev koncentracije CO₂ oziroma ekvivalentnega vpliva vseh plinov tople grede v atmosferi je pričakovati med leti 2015 in 2050 največjejeje pa pred letom 2030 pri linearni in pri počasni eksponentni rasti.

Dvig temperature bo dvakrat večji v polarnih območjih kot v ekvatorialnih pozimi in znatni manjši v nižjih geografskih širinah v topli polovici leta. Pozimi je pričakovati leta 2050 dvig povprečne globalne temperature za 1,7 do 2,8, poleti pa do 1,7°C.

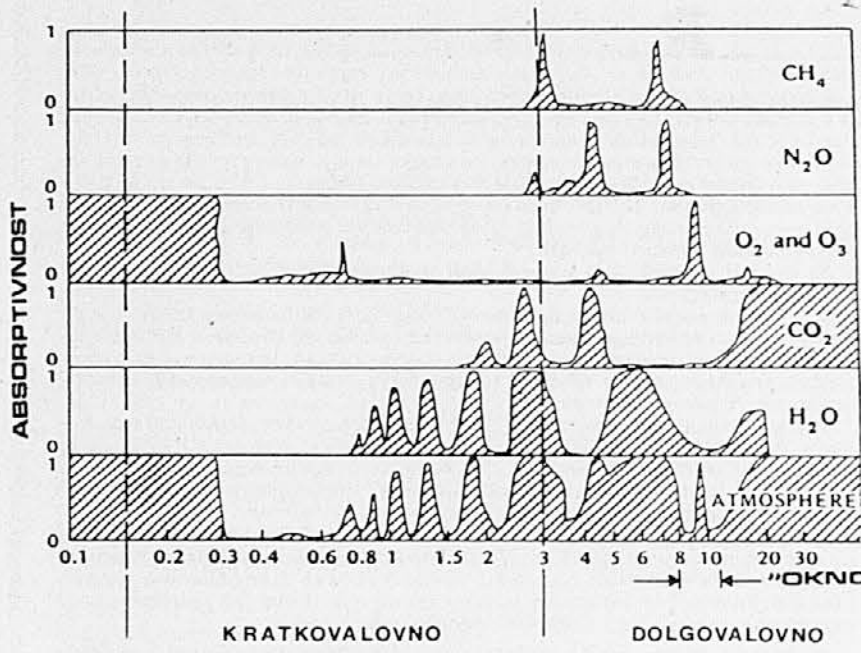
Spremenjene bodo tudi padavinske razmere. Ocenjujejo, da se bo količina padavin na Zemlji v povprečju dvignila za 7 do 11 odstotkov. Vendar raziskovalci o tem niso tako enotni kot so pri oceni temperature. Številni modeli predvidevajo, da bo do žitnice severne hemisfere kot so Ukrajina in Slovija »Corn belt« v Severni Ameriki, bolj suhe kot sedaj zlasti spomladi in poleti.

● **Kratka ocena klimatskih razmer severne hemisfere za obdobje, ko bo učinek plinastih primesi zraka enak tistemu dvakratne količine ogljikove dioksida glede na predindustrijsko ero, kot jo dajejo svetovni klimatski modeli.**

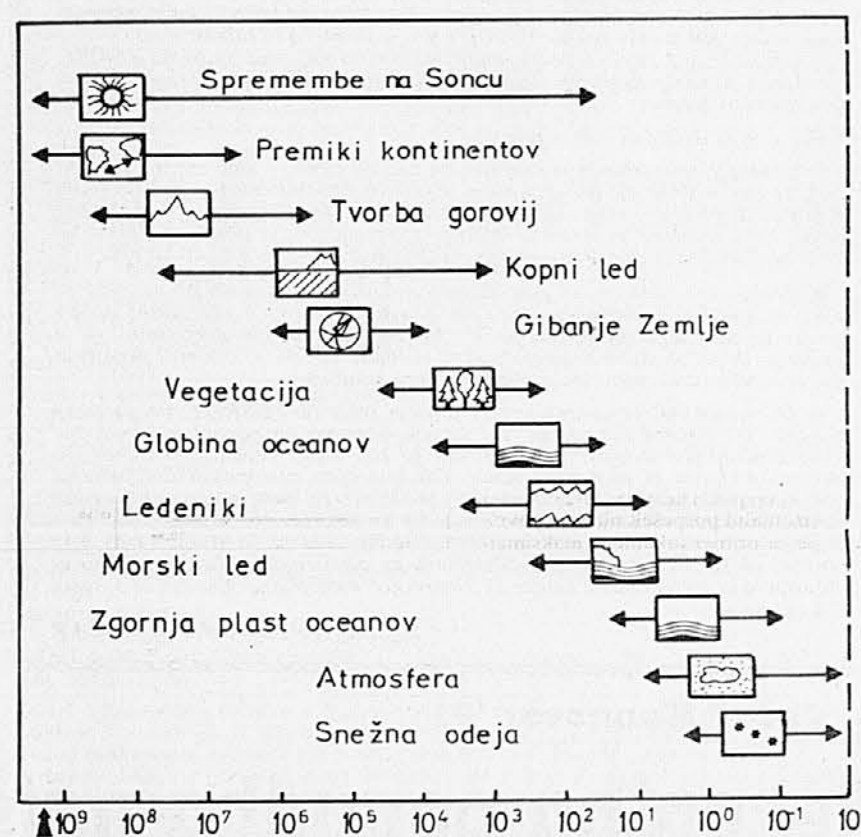
KLIMA 2 x CO ₂ obdobje 2040–2060	Temperatura:
zima topleje	+5–10°C
sever	+4–5
jug	+2–5
poletje	+2–5
sever	+2–5
jug	+2–6
padavine:	
poletje	ni soglasja med modeli
zima	povečanje v mnogih modelih
Vodna vsebina tal poleti:	verjetno znatna znižanja
Velika razlika med rezultati različnih modelov	
Variabilnost – ekstremi	
Več nevihtnih pojavov	
Več ekstremno vročih dni	
(Verjetno) več suš poleti	
(Verjetno) več poplav pozimi in spomladi	

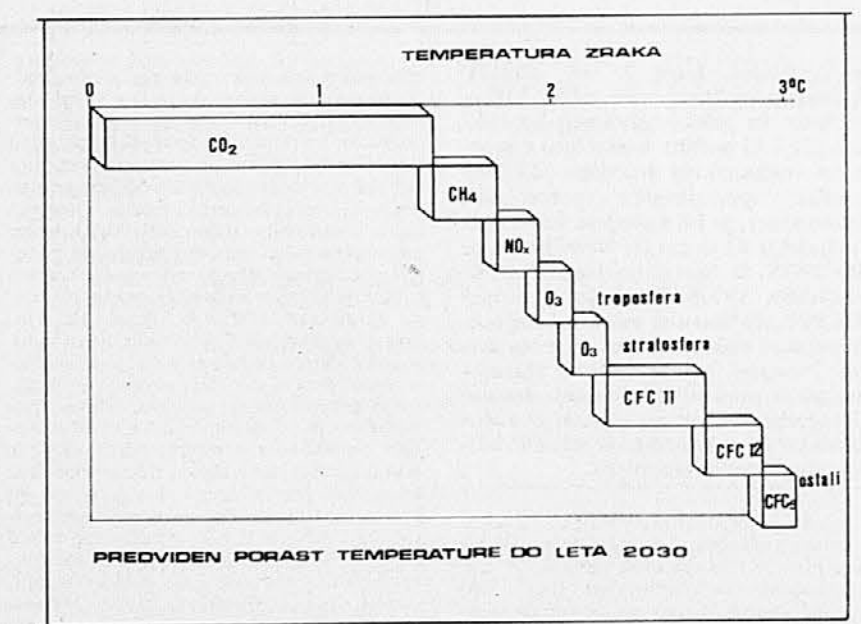
Slika 2

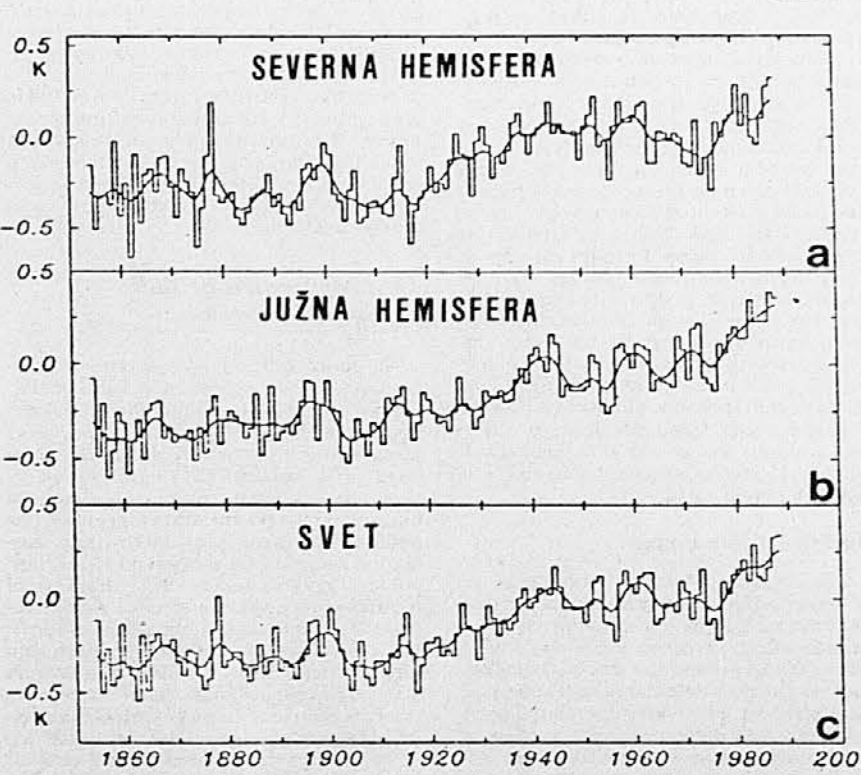
Slika 3

Slika 4

Slika 6

Slika 7

SHEMATSKI PRIKAZ KOMPONENT KLIMATSKEGA SISTEMA S SPREMEMBAMI ZUNANJIH (→) IN NOTRANJNJIH PROCESOV (←) (US GARP Comitty, 1974)

Nov elektronski mikroskop

Z novim elektronskim mikroskopom CETEM, ki so ga izdelali v Veliki Britaniji, je mogoče opazovati predmete, velike le 0,3 nanometra. Novo tehnologijo za mikroskopsko opazovanje je odkril dr. Gordon Parkinson iz raziskovalnega centra družbe British Petroleum iz Sunburyja pri Londonu.

Prvega izmed 400-kilovoltov elektronskih mikroskopov so izdelali na oxfordski univerzi. Znanstveniki bodo z njim proučevali vzorce, katerih premer je manjši od milijardinke metra. Čeprav instrument še izpopolnjujejo, je povečava že zdaj tolikšna, kot če bi teniško žogico spremenili v zemeljsko kroglo. Dr. Parkinson je prepričan, da je že zdaj rekordno povečavo mogoče še izboljšati.

Druga prednost Parkinsonovega mikroskopa je možnost proučevanja in analiziranja vzorcev v plinskem okolju. Pri opazovanju z drugimi elektronskimi mikroskopi morajo biti primerki v vakuumu.

me pa je pri prehodu skozi atmosfero močno absorbirano. V vesolje odhaja le del sevanja zemeljske površine skozi »okno« v atmosferi in sevanje zgornjih plasti stratosfere. Pri tem je potrebno poudariti, da se spektri posameznih plinov povsod ne prekrivajo in so zato tudi plini, ki jih je znatno manj kot je CO₂, za absorpcijo dolgovalovnega sevanja zelo pomembni; ena molekula metana ima na primer tak učinek kot ga ima 25 molekul CO₂!

Klimatske spremembe

Vprašanje klimatskih sprememb se v zadnjem času veče predvsem na spremenjene transmissijske lastnosti atmosfere, ki so posledica porasta koncentracij teh plinov v atmosferi. Ta porast pa je vsaj deloma tudi posledica človekove aktivnosti. Ta se odraža predvsem v vedno večjih potrebah po energiji, ki jo večinoma pridobivamo z zgorevanjem fosilnih goriv, v povečani rastlinosti in živalski proizvodnji ter v spreminjanju lastnosti zemeljske površine.

Na energijsko bilanco Zemlje pa vplivajo tudi številni naravni procesi, ki so v dol-

narastala na dvakratno vrednost. Ocena izhaja iz porabe energije iz fosilnih goriv. V letu 1985 naj bi bila ta poraba 190 EJ (10¹⁸ J) v letu 2025 pa naj bi po enem od scenarijev EPA narasla na 585 EJ! Ta porast naj bi prispevali predvsem nerazviti, kjer naj bi se poraba energije kot osnova razvoja počelotno (Kahn 1990), v razvitem svetu pa naj bi nadaljnji razvoj temeljil predvsem na povečani učinkovitosti njene izrabe.

Kljub povečanju učinkovitosti izrabe energije pa porasta njene porabe ni mogoče ustaviti. V deželah tretjega sveta bo število prebivalstva od leta 1985 do leta 2025 naraslo skoraj za 90 odstotkov. Porasla bo tudi poraba energija in emisija CO₂. Klasičen primer za to je Kitajska. Sedaj prispeva 550 milijonov ton ogljika v obliki CO₂ oziroma 10 odstotkov letne emisije v atmosfero iz fosilnih goriv. V letu 2025 naj bi se ta količina počelotno. Povečevanje števila ljudi je torej največkrat povezano s povečano porabo energije oziroma s povečanjem emisij CO₂.

Na drugi strani moramo oceniti tudi ponore CO₂. Te predstavljata rastlinstvo in oceani. Glede na spremembe pri rabi tal in spremenjene lastnosti površine oceanov je očitno, da med viri in ponori CO₂ ni ravnovesja. Trenutna emisija ogljika v atmosfero je 6 Gt na leto, 36 odstotkov te količine se kaže kot

● Slovensko industrijsko oblikovanje

Društvo oblikovalcev Slovenije med hotenji in možnostmi

V sklop predstavitev slovenskega industrijskega oblikovanja uvrščamo pisanje o Društvu oblikovalcev Slovenije, združenju, ki si že po svoji nara- vi prizadeva za razvoj oblikovalske stroke in njeno vlogo v kulturnih, go- spodarskih tokovih. O tem smo se pogovarjali z industrijsko oblikovalko Biba Bertok, ki je od lani njegova predsednica.

■ Društvo oblikovalcev Slovenije bo letos praznovalo štirideseto obletnico. Kljub tej častitljivi starosti je slusati, da je edini resni- ni in velik uspeh društva ustanovitve oddelka za oblikovanje na ALU. Kako vi ocenjujete delo DOS in kako bo v prihodnje?

Morda se bodo zdale besede, da je dru- štvo v razsulu, marsikomu preostre, ven- dar je DOS kot celota v zadnjih letih zapa- del v pasivnost. Večina dela je spona na posameznikih; tem gre zasluga za ustano- vitev visokošolskega študija oblikovanja, ki ste ga omenili, tako smo dobili v Ljub- ljano kongres ICSID. O povezanosti član- ov oziroma o timskem delu v društvu bi bilo težko govoriti. Vsekakor računam v prihodnje na večjo pomoč.

Trenutno nas zaposluje priprava kon- cepta nove davčne zakonodaje, ki bi po- menila boljši status oblikovalcev, saj smo vsi samostojni kulturni delavci z zakoni, sprejetimi decembra lani, izenačeni z obrt- niki. Trudimo se, da bi v povezavi z obli- kovalskimi društvimi poiskali dialog in uskladili poglede med specifičnostjo avtor- skega dela, obrtjo in zakonodajo.

Povezovanje oblikovalcev in industrije

Pomemben del programa so naša priza- devanja za čim večji prodor oblikovalcev v industrijo oziroma da bi vzbudilo potre- bo industrije po oblikovalskih stvaritvah. Določeni sekcijski uspehi, drugi manj. V ta namen smo pripravili kataloge, v pripravi so novi ceniki, dopolnjeni za tista področja, ki so bila do zdaj slabo obdelana. Pripravljamo tudi novo grafično podobo, ki naj bi bila izdelana v mesecu dni. Šele tako nam lahko uspe animirati industrijo ter povezati oblikovalce z njo v trden, kakovosten, produktiven in uspe- šen tim. S tem bi mogli vzpostaviti višjo stopnjo strokovnosti na tem področju.

Društvo se širši javnosti predstavlja z vsa- koletnimi preglednimi razstavami. Se vam zdi smiselno, da so te razstave kot prikaz celotne bere, ne glede na raven in ali ne razmišljate o selekciji?

Selekcija bi bila potrebna, vendar je pri tem težava, da je društvo razdeljeno na devet sekcij, ki zajemajo tako različna po- dročja, kot so industrijsko grafično pro- storstvo in unikatno oblikovanje, oblikova- nje oblačil, kostumografija, scenografija, vizualne komunikacije, fotografija, publi-

cistika in likovna teorija ter sekcija moj- strov obrti. Skupna tema je v bistvu nemo- goča, razpis oziroma natečaj za društveno razstavo prevelik zalogaj za vse, predvsem finančno, zato je novoletna društvena raz- stava prikaz delovanja članov čez vse leto. Kljub vsem pomislekom bodo omenjene razstave ostale nespremenjene, čeprav bo- mo znotraj sekcij poskrbeli za izbor in predstavili le kvalitetnejšo produkcijo. Eden od načrtov so tudi avtorske razstave posameznih oblikovalcev. To bi lahko po- stal mesečni društveni dogodek.

■ Ena od uspešnih akcij DOS je bilo »gra- fično delo meseca«. Se ne bi dalo kaj podob- nega narediti tudi za industrijski dizajn?

Zaradi daljšega ciklusa nastajanja indu- strijskega izdelka bi lahko izbirali delo leta

Biba Bertok

ali celo za daljše obdobje. Lansko leto je društvo sodelovalo na sejmu pohišta v Ljubljani in podelilo priznanje za naj- boljšo oblikovalsko stvaritev na tem sej- mu. Če bi ta salon postal tradicionalen bi lahko poiskali možnosti za podelitev letne- ga oblikovalskega priznanja.

Menda je ena od največjih težav in razlog za slabo aktivnost društva pomanjkanje de- narja. Vendar je DOS eden redkih, ki je uspel svojim članom izboriti dokaj realen cenik in ali ni to stalen vir denarja?

Ceniki obstajajo, kot sem že prej pove- dala, tudi dopolnjujemo jih. Vendar je to cenik za storitve oblikovalcev. Res pa je, da smo začeli prek društva voditi račune naših članov. To je vir dohodkov, ki pa se zelo počasi vpletajo in s tem si društvo za zdaj še ne more pomagati. Doslej je tudi prihajala pomoč iz kulturne skupnosti in nekaj iz mesta Ljubljane. Vendar prav go- tovo ne bomo obogatili.

Torej ne podpirate teze Janeza Suhadolca, pred časom objavljene v časopisju, da je vsaka dotacija, subvencija vsaj miloščina, če že ne sredstvo duhovne okupacije?

Osebnost ne smatram teh dotacij niti za miloščino niti za prosjačenje. Društvo je bilo ustanovljeno pred skoraj štiridesetimi leti in te relacije pač obstajajo, dogovorje- ne so bile mnogo prej kot smo se vključili vanj. Strokovnost društva potrjujejo spre- jeti člani, ki morajo to dokazati s svojimi deli. Seveda pa so mnenja, kaj je industrijs- ko oblikovanje, deljena. Eni ga pojmuje- jo kot čisto umetniško stvaritev, čemur sama pravim unikatno oblikovanje. Me- nim, da mora industrijsko oblikovanje upoštevati tudi elemente kot so tehnologi- ja, material, ergonomičnost, ekonomič- nost, trg in še bi lahko naštevala.

DOS, privilegiji, denar, stroka

Na prejšnje vprašanje se navezuje, ali niso morda privilegiji, ki jih ima oblikovalec, vključeni v društvo, edini motiv za to. Se vam ne zdi simptomatično, da večina najuspeš- nejših oblikovalcev noče imeti z društvom nič?

Društvo ne daje nobenih posebnih privi- legijev; takšna predstava je zelo poceno- stavljena. Je strokovno in tistemu, ki v njem ni strokovno aktiven, ne more na- diti ugodnosti. Ravno zato skušamo aktivir- ati čim več članov, da bi na ta način pritegnili tudi ostale.

S problemi stroke se DOS doslej ni pretira- no ukvarjal. Imate zdaj kakšne načrte?

V program imamo vključena strokovna posvetovanja, natečaji v organizaciji dru- štva tečejo že vrsto let. Načrtujemo tudi delavnice na temo za določene naročni- ka, pri katerih bi sodelovali člani društva sami ali s povabljenimi oblikovalci iz dru- gih dežel. To je oblika sodelovanja z go- spodarstvom. Hkrati pa bomo s promoci- jami takih delavnic tudi izobraževali, omo- gočili delo našim članom in prispevali k boljši kakovosti oblikovanja in kulturi bivanja ter širili spoznanje, da je oblikova- nje pomemben element bivanja.

Na splošno velja, da društvo pomeni toliko, kolikor ugleda ima njegov predsed- nik. Ta skrb za generalno politiko društva, je njegov reprezentant, medtem ko se ne ukvarja s prav vsemi banalnimi podrobnost- mi. Kako vidite vi svojo vlogo?

Predsednik je nedvoumno gonilna sila, tisti človek, ki naj skrbi za animacijo član- ov in povezovalno navzven. Vendar igra po- menljivo vlogo v društvu celoten izvršilni odbor, predsednik strokovnega sveta in s svojimi člani – predsednik sekcij. Šele usklajenost celotnega tima lahko počne delovanje društva. Iluzorno si je pri nas predstavljati predsednika strokovnega društva takoj, kot ste ga opisali.

Kako se namerava društvo vključiti v kon- gres ICSID?

Kongres ICSID je srečanje oblikovalcev iz vsega sveta. Tudi razstave, ki bodo v ok- viru kongresa, bodo od vsepovsod. Več naših članov pripravljata avtorske razstave,

na katerih bodo prikazana dela ali celo življenjski opusi posameznih avtorjev. Sekcija za industrijsko oblikovanje bo pri- pravila razstavo stolov s pregledom ustvar- jenega in mislim, da bomo lahko ta artikel kakovostno predstavili.

Doslej je bilo zelo malo izkoriščeno pove- zovanje z arhitekturno stroko oziroma njih- vim društvom.

Oblikovalci in arhitekti

To sodelovanje je bilo od nekdaj slabo. Čeprav je veliko oblikovalcev arhitektov, torej smo izšli iz iste šole, imamo včasih vtis, kot bi ne želeli imeti iste skupnega. Razen nekaj arhitektov, ki se ukvarjajo z obema področjema, jih velik del tretjira arhitekturo kot nekaj vzvišenega, obliko- vanje kot profano. Ne vem, ali je razlog za takšno razmišljanje miselnost, da je obli- kovanje predmetov nekaj nepomembne- ga, je za to kriva šola, ki je premalo pouči- la o pomembnosti vsega, kar nas obdaja, je razlog preobremenjenost s delom. Ven- dar bi se morali zavedati, da arhitektura

■ Društvo oblikovalcev Slovenije (DOS) je nastalo iz Društva dekorativnih umetnosti Slovenije, ustanov- ljenega leta 1951 z namenom gojiti izvirnost in ustvarjalnost v vseh vr- stah dekorativne umetnosti. V skoraj- stih desetletjih obstoja je DOS pre- rasel v združenje, odprto za vsakršne oblikovalce, ki se ukvarjajo z indus- trijskim, grafičnim, prostorskim, unikatnim, modnim oblikovanjem, pa fotografijo, kostumografijo, sce- nografijo, vizualnimi komunikaci- jami, umetno obrtjo, publicistiko.

brez opreme prostora, pojmovane v prav- nem pomenu besede, izgublja vrednost. Kljub vsemu upam na boljše sodelovanje v prihodnje.

In kakšne so vaše osebne oblikovalske izkušnje? Kot pohištvena oblikovalka ste do- bili vrsto priznanj, od zlate medalje BIO leta 1977 do nagrade Prešernovega sklada. Iz razvojnega biroja slovenskega pohištvenega koncerna ste se umaknili in zdaj delate kot samostojna oblikovalka. Kako gledate na re- lacije znotraj industrijskega oblikovanja? Pri tem imam v mislih prilaganje oblikovanja estetskim nazorom potrošnika, razmerje in- dustrijskega oblikovalca.

Za nastanek novega proizvoda potrebuj- emo poleg celotnega tima zunaj, od teh- nologije, materiala, do trga in potrošnika, tudi vztrajnost, in sicer tako pri nastajanju kot pri promoviranju novega izdelka. Po- djetja pa običajno hočejo takojšen efekt, kar ni dosegljivo niti v zelo razvitih deže- lah. Pristop z dolgoročno izdelanim kon- ceptom programske usmeritve, posluh za trg in potrošnika, vztrajnost in naposled tudi strokovnost so garancija za počasn, toda gotov vzpon in uspeh izdelkov in podjetja, s tem pa tudi oblikovalske stroke in potrebe po njej.

SAŠA VIDMAJER

V današnji prilogi Znanje za razvoj poleg novinarjev Dela sodelujejo še: prof. dr. Andrej Hočevar, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani; doc. dr. Borka Jerman Blažič, YUNAC, EUREKA – 8/ YUMETICOSINE, Institut Jožef Stefan, Ljubljana; dr. Janez Lapajne, Seizmološki zavod R Slovenije; dr. Tine Velikonja, Ljubljana in inž. Marko Vrančar, Institut Zoran Rand, p.o. Škofja Loka.

● Kaj (ne) vedo mladi o spolnosti in aidsu (1)

Zgodnje spolne izkušnje ne spremlja ustrezna informacija

Zdravstvena statistika ugotavlja, da je petina bolnikov z aidsom starih od dvajset do trideset let. Če vemo, da inkubacijska doba lahko traja več let, to pomeni, da se je večina danes bol- nih okužila z virusom HIV v zgod- njem mladostniškem obdobju. Mar- šičke po svetu zato veliko časa posve- čajo raziskavam o spolnem vedenju mladih generacij, da bi jih poučili o nevarnostih in seveda predvsem o aidsu.

Ameriški raziskovalci so tako ugotovili, da je dobra polovica (57 odstotkov) mladost- nikov pri prvih spolnih odnosih starih se- demnajst let: 17 do 37 odstotkov fantov ima v teh letih tudi homoseksualne odno- se, v povprečju pa je starost fantov pri prvih spolnih odnosih 15 do 19 let.

Podobne raziskave, seveda v skromnej-šem obsegu, so bile v zadnjem obdobju opravljene tudi pri nas. Skupina strokov- njakov dr. Katja Straziščar in Milena Sku- bica iz Šolskega dispanzerja Zdravstvenega doma Ljubljane in dr. Dobrovoje Stojanovi- čič iz Zagreba je v obeh mestih anketirala več kot tisoč srednješolcev, v povprečju starih 18 let; o informiranosti o spolnosti (starost in izvor informacij), o prvem spol- nem odnosu (starost, motiv, občutki, obli- ka kontracepcije) in o nadaljnjem spolnem življenju, (menjavi partnerjev, obliki kon- tracepcije) ...

Temeljni sklep anonimne ankete med več kot tisoč ljubljanskimi in zagrebškimi mladostniki je, da so pomanjkljivo infor- mirani o spolnosti, o tem, kje in kako so dobili prve tovrstne informacije, pa obsta- ja precejšnja razlika med spoloma.

Z dekleti se pogovori mama ...

Kot ugotavljajo avtorji ankete, dobijo fantje prve informacije o spolnosti v naj- večjem odstotku od vrstnikov (36 odstot- kov), nato iz knjig in revij (20 odstotkov), nekoliko manj od mame (17 odstotkov) in od očeta komaj 5 odstotkov! Pri dekletih je glavni vir informacij mama (40 odstot- kov), prijatelji in vrstniki se med seboj pogovarjajo o tem vprašanju v 23 odstotkih, knjige in revije so vir informacij v 11 odstotkih, ... Fantje in dekleta dobijo prva znanja o spolnosti v starosti med enajstim in dvajstim letom (40 odstotkov), okoli 20 odstotkov vprašanih je dobilo prve in- formacije o spolnosti pred desetim letom.

Precejšen delež – 35 odstotkov anketira- nih fantov in skoraj polovica (48 odstot- kov) deklet je menilo, da bi pri posredova- nju teh informacij morali imeti večjo vlogo starši in šola (32 odstotkov fantov in 24 odstotkov deklet).

Ob vprašanju spolnosti so očitno v pre- cejšanji zadregi otroci in starši. O spolnosti se namreč nikoli ne pogovarja s starši 12 odstotkov fantov in 11 odstotkov deklet; in nasprotno – pogosto se pogovarja o tem 16 odstotkov fantov in 38 odstotkov deklet. V anketirani skupini osemnajstlet- nikov še ni imelo spolnih izkušenj 44 odstotkov fantov in 45 odstotkov deklet; sa- mo pet odstotkov fantov je imelo spolni odnos pred 14. letom in 11 odstotkov

nosu skoraj polovica (49 odstotkov) fantov in 35 odstotkov deklet, pogosta metoda kontracepcije je bil prekinjen spolni od- nos. Uporabo kondoma je kot obliko kon- tracepcije navedlo 15 odstotkov vprašanih fantov in 13 odstotkov deklet.

Odnos do kontracepcije se tudi pozneje bistveno ne spremeni: 63 odstotkov fantov in 56 odstotkov deklet še naprej ne upo- rablja nobene oblike kontracepcije, 22 odstotkov fantov ima odnose samo z eno partnerko, 32 odstotkov deklet je poveda- lo, da ima samo enega partnerja; več kot dva partnerja je imelo 34 odstotkov fantov in 18 odstotkov deklet.

V omenjeni anketi v večini odgovorov ni bistvene razlike med ljubljanskimi in za- grebškimi učenci in tudi vpliv socialne sre- dine in tradicionalnih norm obnašanja je manjši, kot bi sicer pričakovali.

Otroci potrebujejo informacije o spolnosti prej, kot jih dobijo

Podatki kažejo, da je danes meja prvih spolnih izkušenj pomaknjena proti nižji starosti. In če odrasli (starši, učitelji ...) vedo, da 90 odstotkov dečkov doživlja prvo poljuzo v povprečju s 13,10 leti oziroma med 11 in 15 letom, da dobijo dekleta menstruacije v povprečju z 12,6 leti je jasno, opozarjajo strokovnjaki, ki so zbira- li in analizirali te podatke, »v katerem starostnem obdobju je že očitna potreba po prvih informacijah o spolnosti.« Vse pa tako kaže, »dodajajo, »da je komunika- cija mladostnikov s starši v zvezi s spolnim življenjem pomanjkljiva, te vloge pa ni prevzela ne šola in ne zdravstvena služba. Tako stopajo mladi v spolnost nepravil- njeni, nezaščiteni, pogosto s strahom in občutkom krivde. ... Strokovnjake tudi preseneča dejstvo, da mladi ne uporabljajo kontracepcije v visokem odstotku niti po prvih spolnih izkušnjah.

s petnajstim letom, enako je pri šestnaj- stih, na 21. odstotkov se poveča ta številka, ko na to odgovarjajo sedemnajstletniki. Pred štirinajstim letom je imelo samo 1 od- stotek deklet spolne odnose, 10 odstotkov pred petnajstim letom, 17 odstotkov pred 16. letom in prav toliko pred 17. letom.

Dekleta vodi ljubezen, fante želja in radovednost ...

Dekleta se, kot pravijo v anketi, največ-krat (68 odstotkov) odločijo za prvi spolni odnos zaradi ljubezni, potem (v 25 odstot- kih) iz radovednosti in v 8 odstotkih zaradi spolne želje. Pri fantih je vrstni red obrn- jen: na prvem mestu (31 odstotkov) je spolna želja, sledi (29 odstotkov) radoved- nost in nato, na 3. mestu (28 odstotkov) je – ljubezen.

Podobno se razlikujejo po spolu podatki o občutkih (ne)zadovoljstva, strahu in bo- lečine, ugotovitve o (ne)uporabi kontrace- pcije pri prvem spolnem odnosu pa so taki: brez zaščite je bilo ob prvem spolnem od-

(Prihodnje: Mladi in aids)
DRAGIČA BOŠNJAČ

PRIMEX
IN
AUTOCOMMERCE

v četrtek, 21. marca 1991
odpirata nov prodajni salon v poslovni stavbi Primexa
v Novi Gorici, na Vipavski cesti 13, kjer si boste lahko
ogledali in izbrali:

avtomobile znamk:

MERCEDES BENZ • HONDA • VOLKSWAGEN – AUDI • RENAULT • CITROËN •

teniško opremo znamk:

PRINCE • EUROMEC • TRETORN •

• kajake in kompletno kajakaško opremo PRIJON • jadralne deske HIFLY • čelade in očala NOLAN
• avtoradio – kasetofone znamke SUNKYONG

AUTOCOMMERCE IN KMETIJSTVO VIPAVA
istega dne odpirata nov servis za osebna vozila HONDA
v mehanični delavnici Kmetijstva Vipava v Vrtojbi.

INFORMACIJE: PRODAJNI SALON PRIMEX – AUTOCOMMERCE, telefon 065/23 277
AVTOSERVIS HONDA, telefon 065/31 311, 31 158

LASER

Personal Computer

Prodaja in zaloge:

LASER AT/2 286/12 MHz
1 MS-RAM, 1.44 FD, 45 MB HD,
Hercules/VGA, Monokrom 14",
tipkovnica, kabel za tiskalnik,
priročnik, software: MS DOS, MS DOS
SHELL,
MS GW BASIC, PCTOOLS.

TRI LETA GARANCIJE.

Cena 29.990,00

Nudimo tudi ostale vrste sistemov:

BASE STATION
AT 286/12,16,20 MHz
AT 386 SX/16,20 MHz
AT 386 Tower/25 MHz
AT 386 Tower/33 MHz
AT 486 Tower/25 MHz

Prodaja in informacije:

CAT, Igriška 10, Ljubljana,
tel.: 221-013,
223-949 (FAX)

Vabimo vas na sejem CeBIT v Hannoveru,
hala 6, stojnica D-05/F-15.

CAT

ČE STE PODJETNI IN VAS ZANIMA MOŽNOST
INVESTIRANJA V ZDRAVILSKI TURIZEM,
VAS VABIMO K SODELOVANJU

Smo zdravilišče z dolgoletno tradicijo in želimo obogatiti
ponudbo. Zato vabimo vse, ki imajo znanje in pogum, da
skupaj z nami oblikujemo program, ki bo ustrezal željam in
potrebam zdraviliških gostov danes in tudi jutri.
V okviru objavljenega natečaja želimo usposobiti zgradbo
Vrelec (okoli 600 m²), ki je v neposredni bližini hotela
Vesna. V njem so glede na obstoječe pogoje ugodne
možnosti za naslednje storitve:

1. program fitnes
2. medicinske storitve
3. gostinske storitve
4. igralnica
5. butična prodaja

Program bomo določili skupaj, pri tem pa so seveda
dobrodošle tudi druge ideje.
Podrobnejše informacije lahko dobite osebno v hotelu
VESNA vsak dan, razen sobote in nedelje, od 8. do
16. ure, ali po telefonu (063) 891-120, interna 20 ali
16.
Prijava pošljite v 15 dneh po objavi na naslov:
Gorenje Terme, d. o. o., Topolišča 77.

EUROBIT

Proizvodno trgovsko podjetje Eurobit d.o.o.
Računalniška oprema • Razvoj • Svetovanje

Computer hardware and Software Research and Consultancy
65270 AJDOVŠČINA, Goriska cesta 25c, Tel. 065/62-455, 62-477, Fax. 065/62/733

PONUDBA MESECA

IZJEMNA PONUDBA

OSEBNI RAČUNALNIK PC 100

Sistem 286/16 MHz, 1 MB RAM,
HD 40 MB, FD 5,25", 2 HD+2FD,
HGC 720x348, MONOCHROM MONITOR 14",
2XRS232+1XC, TIPKOVNICA Z YU ZNAKI,
MINI BABY OHIŠJE

Cena 25.900,00 DIN

OSEBNI RAČUNALNIK PC 150SX

Sistem 386 SX 16 MHz, 1 MB RAM,
HD 40 MB, FD 5,25", 2 HD+2FD,
HGC 720x348, MONOCHROM MONITOR 14",
2XRS232+1XC, TIPKOVNICA Z YU ZNAKI,
MINI BABY OHIŠJE

Cena 32.800,00 DIN

SEIKOSHA PRINTER SP-2000

A/4, 192 CPS, 9 PIN, PUSH

Cena 8.050,00 DIN

OSEBNI RAČUNALNIK PC 101 VGA BARVNI MONITOR

Sistem 286/16 MHz, 1 MB RAM,
HD 40 MB, FD 5,25", 2 HD+2FD,
VGA barvna kartica, VGA barvni monitor 14",
2XRS232+1XC, tipkovnica z YU znaki,
mini baby ohišje

Cena 32.500,00 din

DOBAVA TAKOJ, HITER SERVIS.
POKLIČITE!

EUROBIT

TELEVIZIJA

SLOVENIJA I

8.35-12.15 in 15.05-1.10 TELE-
TEKST TV SLOVENIJA
8.50 VIDEO STRANI
9.00 ŽIV ZAV
9.50 POLJUBI ME
(EMBRASSE-MOI - ponovitev
francoske drame)
11.15 VČERAŠNJE SANJE
(YESTERDAY'S DREAMS
- ponovitev 77. dela angleške
nadaljevanke)
12.05 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
HACORAJE, humoristične
nizanke, (1990)
KRIMINALNA ZGODBA
(9/21 del ameriške nadaljevanke,
1987)
16.55 POLJUBI ME
17.00 TV DNEVNIK I
17.05 SLOVENIJA
(2/6 del dokumentarne oddaje)
POMLAD
17.35 RISKANJE
17.50 KLUB KLOBUK, kontaktna od-
ključ
19.00 RISKANJE
19.15 TV OKNO
19.20 VIDEO JE VEDETI
19.30 TV DNEVNIK II
19.55 VREME
20.05 DANES V SKUPŠČINI
20.40 FILM TEDNA
20.45 ZADAJ SI ODRASEL FANT
21.00 VIDEO STRANI
21.15 TV DNEVNIK III, VREME
22.40 MARLBORO MUSIC SHOW
23.10 SOVA
ALF
(ALF - 29. del ameriške humo-
ristične nizanke, 1986)
KRIMINALNA ZGODBA
(10/22 del ameriške nizanke,
1987)
V ZNAMENJU VEZD: DE-
VICA
(DEIN STERNZEICHEN - 3/
12 del nemške dokumentarne se-
rije)
1.00 VIDEO STRANI

TELETEKSTVS
258 Gladišča - Ljubljana
259 Gladišča - drugi kraji
260 Razstave - Ljubljana
261 Razstave - drugi kraji
262 Muzeji
263 Koncerti
264 Festival Ljubljana
265 Cankarjev dom
266 Zložbe sporazog
267 Knjižnice
269 Prodaja vstopnic

SLOVENIJA II
16.00 SATELITSKI PROGRAMI
17.45 SVET POROČA
18.30 MOSTOVI
19.00 TV SLOVENIJA II -
STUDIO MARIBOR
POSLOVNA BORZA
TV RULETA
19.30 TV DNEVNIK
20.10 DRESDEN: CETRTINALE
EVROPSKEGA POKALA
V NOGOMETU: Dynamo
- Crvena zvezda, prenos
22.15 MEDNARODNO DELAVSKO
GIBANJE
NAROD SI BO PISAL SODBO
SAM
(7/8 del dokumentarne oddaje)
23.30 YUTEL

HRVAŠKA TV I

9.20 POROČILA
9.25 TV KOLEDAR
9.35 VRNITEV ANTILOPE
(THE RETURN OF ANTILOPE
- 12/13 del angleške na-
daljevanke)
10.00 SLOLSKI PROGRAM
10.05 BODITE Z NAMI
10.10 POŠTNI NABIRALNIK
10.25 ISAAC NEWTON
10.55 Z LAPONCI NA STREHI
EVROPE
11.25 MOJE TELO, francoska risana
serija
12.00 POROČILA
12.10 VIDEO STRANI
12.20 SATELITSKI PROGRAM:
STAVO ZA NOVO
OKNO: DIZZY GILLESPIE
16.30 VIDEO STRANI
16.45 POROČILA
16.50 TV KOLEDAR
17.00 VOJNA KRAJINA NA HRVA-
ŠKEM
17.30 HRVAŠKA DANES
18.15 VRNITEV ANTILOPE
(Ponovitev 12/13 dela angleške
nadaljevanke)
18.40 RISKANJE
18.45 BILAGORA, potopis
19.15 RISKANJE
19.30 DNEVNIK II
20.00 NEVARNOST POTEZE, švicarski
film
21.45 DNEVNIK II
22.05 POMINI NA XX. STOLETJE:
FILM 1945
23.05 YUTEL
0.00 POROČILA

HRVAŠKA TV II

15.45 VIDEO STRANI
15.55 DOBER DAN
SPREGLJALI STE - PO-
GLEJTE
16.00 ALF I DECKI VRBOVEČ-
KI, ponovitev
16.35 NA ZDRAVJE
(CHEERS - ponovitev ameri-
ške humoristične nizanke)
17.05 LUCKY CHANCES
(Ponovitev 6. zadnjega dela
ameriške nadaljevanke)
18.00 DOBER VEČER
18.05 KRŠFOBILA, v igra
18.50 DP V VATERPOLU: Mladost
- Jadran, prenos
20.05 ŠPORTNA SREDA
20.10 DRESDEN: CETRTINALE
EVROPSKEGA POKALA
V NOGOMETU: Dinamo Dres-
den - Crvena zvezda
22.00 POROČILA
22.20 ŠPORTNA SREDA, nadalje-
vanje
22.25 LIJON: NOGOMET ZA PO-
KAL: EVROPSKI PRVA-
KOV: Porto - Bayern, prenos
0.15 NALUŠI SIN
(FAVORITE SON - 1/6 del
ameriške nadaljevanke, 1988)

KOPER

16.00 ŠPORTNE ODDAJE
18.30 PROGRAM V SLOVENSKEM
JEZIKU
18.45 ODRPTA MEJA
19.00 TV DNEVNIK
19.20 VIDEOAGENDA
19.25 CAROBNA SVETILKA
- OTROŠKI PROGRAM
19.30 KRALJ DŽUNGLE
- Risanka
GIANNI IN PIONOTTO - Ri-
sanka
20.30 TELEFILM
21.00 KLIC GLOBINE - dokumen-

tarna oddaja

21.30 LETEČI ZDRAVNIKI - serija
22.20 TV DNEVNIK
22.30 ŠPORTNA RUBRIKA

AVSTRJA I

9.00 ČAS V SLIKI
in
PRAVICA DO LJUBEZNI, po-
novitev 23. dela
9.30 FRANCOŠČINA
10.00 SLOLSKA TV
10.30 V PRIJETNI DRUŽBI, pono-
vitev
12.20 KOMEDIJA OPERA. Prva po-
moč za ljubitelje opere - Čarob-
na piškal, risanka
12.30 MI, ponovitev
13.00 ČAS V SLIKI
13.10 REPORTAŽE IZ TUJINE, po-
novitev
14.00 GLASBENA SKRINJA, Zvezde
iz Avstrije
14.20 ZAHODNO OD SANTA FE-
JA, Gavora
14.45 ANGELO NA ZEMLJI, Tudi lju-
bezen je treba negovati
15.30 Otroški program
15.35 DUCK TALES, risanka
16.00 KRAVJI ZVONČEK, lutkovna
igrica
16.30 GLASBENA DELAVNICA
16.55 MI ČAS V SLIKI
17.05 KOT PES IN MAČKA, Zasačeni
pri goljufiji
17.30 MINI KLUB
17.55 V 80 DNEH OKOLI SVETA,
risanka
18.00 MI
18.30 FALCON CREST, Globoki vo-
dnjak
19.22 ZNANJE DANES
19.30 ČAS V SLIKI/VREME
20.00 ŠPORT
20.15 ZADNJA LJUBEZEN GOSPO-
DA JOZEFA
21.40 POGLEDI S STRANI
21.50 NOVO V KINU, filmi in njihove
zvezde
22.00 NOBENE DROGE ZA SHER-
LOCKA HOLMESA
23.50 HUNTER, Zamenjava part-
nerjev
0.35 ČAS V SLIKI

AVSTRJA II

8.30 VREMENSKA PANORAMA
16.50 LEKSIKON UMETNIKOV, si-
li-
kar Hermann Nitsch
17.00 FREDBACK: KOMUNIKACI-
JSKA MREŽA, 3. zadnji del
Brez tehnike ne gre
17.30 ZEMLJA IN LJUDJE
18.00 PRAMICA DO LJUBEZNI, 24.
18.30 WURLITZER
19.00 LOKALNI PROGRAM
19.30 ČAS V SLIKI/VREME
20.00 KULTURA
20.15 INVOLINE SO UTHINILE, 1.
del filma
22.00 ČAS V SLIKI
22.25 SPORT
NOGOMET - EVROPSKI PO-
KAL, četrtfinale povratne
tekme
ČAS V SLIKI

RAI I

55 JUTRANJI PROGRAM, vodita
Livia Azzarini in Puccio Corona
10.15 NADALJEVANJE
11.00 POROČILA
11.05 NADALJEVANJE
11.40 PAZITE NA KARTICO
11.55 VREME
12.00 POROČILA
12.15 NA RAI UNO
13.30 TV DNEVNIK / TRI MINUTE
ZA

14.00 KVARKOV SVET
14.30 DOKUMENTARNA ODDAJA
15.00 KOLESTARSTVO
15.30 MODRO DREVO
16.00 BIG
17.55 DANES V PARLAMENTU
18.00 POROČILA
18.05 ITALIA OB SEŠTih
18.45 ODDAJA
19.40 ALMANAH
19.50 VREME
20.00 TV DNEVNIK
20.40 ODDAJA
21.00 TV DNEVNIK
22.10 ŠPORTNA SREDA
23.10 ZMEK V KINU
0.00 NOČNI TVD
0.20 DANES V PARLAMENTU
0.20 OPOLNOCI

RAI II

7.00 RISANJE
8.00 MODRO DREVO
8.30 NADALJEVANJE
9.30 TUDI JAZ
10.20 DOKUMENTARNA ODDAJA
10.50 USODE, nadaljevanje
11.55 V 80 DNEH OKOLI SVETA,
risanka
13.00 OTROŠKI PROGRAM
13.30 GOSPODARSTVO
14.35 BEAUTIFUL, serija
14.45 KADAR SE LJUBI, serija
15.10 MED NAMI REČENO
15.15 VSI ZA ENEGA, oddaja o ži-
valih
17.00 POROČILA
17.05 PROSTI ČAS
17.30 VIDEOAGENDA
17.45 NADALJEVANJE
18.10 CASABLANCA
18.30 ROCK CAFE
18.45 HUNTER, serija
19.45 TV DNEVNIK
20.10 ŠPORT
20.30 ODDAJA
MIXER O KULTURI
23.15 TV DNEVNIK
0.00 VREME / HOROSKOP
0.10 NOČNO KINO

MAĐARSKA I

9.00 VIDEO STRANI
9.05 TV TELOVADNJA, za invalide
1.00 TRETJI KANAL, 3. Skrivnost,
on
9.55 KLINIKA, nemška serija, 11.
Dan srečnih parov, pon.
10.40 STUDIO '91, kulturni TV tek-
nik, pon.
11.40 VIDEO STRANI, in ob 16.40
16.50 VIDEO SVOJICE, iz regionalne-
ga studia Szeged
17.00 SPRÁVY, poročila v srbohrvaš-
čini
17.05 MAGAZIN CULTURAL, ver-
sija iz Erdelja
17.30 BODITE MOJ GOST, spored
Roberta Rátónyaia
18.05 BILANCA, četrt ure za gospo-
darstvo
18.20 POKLAJINE, MESTA,
LJUDJE
19.00 VEČERNA PRAVLJICA
19.10 CIMBORIA, telefonska igra za
otroke
20.05 KRITA ROMANCA, sovjetski
film (1975)
22.25 IMATE 5 MINUT ČASA? Deli-
bese: Coppelia, odlomek
22.30 PORTRETI IZ XX. STOLET-
ja
22.30 TV DNEVNIK
23.35 DNEVNIK ZDF

MAĐARSKA II

17.00 TV 2 - Video strani - Reporta-
že - Vreme - Glasba - Vpraša-
nja in odgovori
18.00 TELESPORT

18.25 ZA OTROKE, Safari, češka se-
rija
18.53 TV 2 - Poročila - Najava pro-
grama
19.00 VSE NA ENO KARTO, nemski
TV film
20.37 TV 2
21.00 TV DNEVNIK
21.20 TV 2 - vmes Spomladanski fe-
stival
21.30 SIMULTAN, notranja politika
22.15 TV 2 - Palesen in Pilmark show
22.55 TV 2 - ZAKLUČKE DNEVA

SATELITSKA TV

SUPER CHANNEL

7.00 Ob zori: 8.30 Zdravo Avstria,
zdravo Dunaj; 9.10 The Mix; 13.00 Ju-
panske poslovne novice; 13.30 The
Mix; 16.00 Vročina ljubljane; 17.00 V etru;
18.30 Modra noč; 19.30 Poročila; 19.45
Nit časa; 20.00 Inside View; 20.30 Azia
zda; 21.00 Russia Eleven; 21.30 Po-
slovni tednik; 22.00 Poročila; 22.15
Sportna poročila; 22.20 Inside View;
23.20 Poslovni tednik; 23.50 Azia
zda; 0.20 Poročila; 0.30 Modra noč;
1.35 Time Warp; 1.50 Late Night Mix

3SAT

14.35 Glasba prihaja; 15.15 Lestvica
doma; 16.00 Planinske pesmi; 16.45
Evropske folklorne skupine v ZRN;
17.20 Mini čas v sliki; 17.30 Mauly in
Ratty ob Veliki reki; 18.05 Štike iz Sv-
eta; 19.00 Dances; 19.20 Okrogla stvar iz
Odenvalda, tv igra; 21.00 Živeti brez
nečimrnosti - Sabine Sinjen, portret
igralkice; 21.45 Kultura in sport; 22.00
Čas v sliki; 22.25 Spektrum; 23.20 Du-
naj ob Gurltu; 0.00 Poročila

SAT I

6.00 Dobro jutro; 8.35 Sosed; 9.05
Splošna bolnišnica; 9.50 Teleshop;
10.10 Bingo; 10.35 Tenis; Kri Bi-
sca; 12.20 Kolo sreče; 13.00 TV borza;
14.00 Sosed; 14.25 Splošna bolnišni-
ca; 15.10 Olliejeva farma; 15.52 delom-
risane serije; 16.35 Teleshop; 16.50 No-
vi divji zidoh; 16.45 Pod soncem Kali-
formije; 17.45 Pregled programa; 17.50
Mr. Belvedere; 18.15 Bingo, nagr. igra;
18.45 Dobro jutro; Nemčija; 19.15 Ko-
lo sreče; 20.00 Booker; 21.00 Sosed, a
film; 22.00 Poročila; 22.55 Dedič
prekleta; 23.45 Reportaža kanal 4;
0.10 Tenis, turnir v Kri Biscayne, četrt-
finale

SAT II

6.00 Halo, Evropa; 9.25 Samo ti in jaz,
am. film; 11.00 Tveganje; 12.00 Cena je
vroča; 12.35 Odelček M. am. serija,
igra Lee Marvin; 13.00 Hart in Hart;
13.20 Kalifornijski klan; 14.05 Spring-
caldova zgodba; 14.50 Tajna roba; 15.30
Neto; 15.50 Chips; 16.40 Tveganje;
17.05 Cena je vroča; 17.45 Sterlaler;
18.00 Mož za šest milijonov dolarjev;
18.45 Poročila; 19.15 Anglosava vrnitev;
20.15 Gottschalk; 21.15 Narodnoz-
bavni napet; 22.10 TV Stern; 22.50
Primarij dr. Westphal; 23.45 Poročila;
23.50 Borba proti mafiji; 0.45 Equi-
tizer; 1.30 Primarij dr. Westphal, pon.

TVS

16.05 Poročila; 16.15 Posebna pošiljka;
17.15 O ženskah; 17.45 Kulinarija ang-
lijska; 18.15 Tveganje; 18.45 Poročila;
19.00 Mladinska oddaja; 18.20
Gore; 18.50 Bons Basiers des Francos;
19.00 Poročila; 19.30 Le 19/20;
20.00 Teleshop; 21.35 Komedijska večer-
a; 23.30 Poročila; 23.45 Ex Libris

EUROSPORT

6.00 Poslovna poročila; 6.30 Evropski
poslovni kanal; 7.00 D. J. Kat Show, za
otroke; 8.30 Evrobika; 9.00 Motorsport,
formula 3; 9.30 SP - Darts; 10.30 Te-
nis, turnir; 9.05 Glasbena, pon. fina-
la; 11.30 Evrobika; 12.00 Ameriški no-
gomet; 13.30 Smučarski skoki, sv. po-
kal; 14.00 Golf, Hongkong; 15.00 SP
v sankanju; 15.30 Namizni tenis, ZDA;
16.30 US College Basketball; 17.30 SP
v atletiki; 18.00 SP v nordijskih discipli-
nah, Oslo; 18.30 Transworld Sport;
19.30 Poročila; 20.00 Powerboats;
21.00 Ford Ski Report; 22.00 Boks,
profesionalci; 23.00 Nogomet, evropski
pokal; 0.00 Rokomet; Pariz; 1.00 Poro-
čila; 1.30 Krikel, Karibski otoki

RADIO

PRVI PROGRAM

(Krvavec stereo 91.8 MHz)
4.30 Jutranji program; 5.50 Jutranja
gimnastika; 6.50 Dobro jutro, otroci;
8.05 Za knjižnice; 8.30 Instrumenti
se slišajo; 9.05 Glasbena matineja;
10.00 Dopoldanski dnevnik, informaci-
je, gospodarstvo; 11.05 Oddaja o SLO;
11.30 Dances smo izbrali; 12.10 Pojemo
in godelimo; 12.30 Kmetijski nasveti;
13.00 Dances, no trinitastih; 13.38 Do
štrinjastih; 14.05 Mehurčki; 14.20
Mladi mladim; 14.40 Radijski mehur-
ček; 15.30 Događki in odmevi; 16.00
Od melodije do melodije; 17.00 Studio
ob sedmih; 18.05 Minute za jazz;
18.30 Na ljudsko temo; 19.00 Radijski
dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci;
19.45 Glasba iz studija 26; 20.00 Zbo-
rovska glasba po želji poslušalcev; 20.35
Z našimi interpreti; 21.05 S knjižnega
trga; 21.30 Odločki iz oper Lepa Vida
in Matija Gubec Rista Savina; 22.00
Zrčalo dneva; 22.30 Znanje melodije;
23.05 Literarni nokturno - Lajos Kos-
saki; Pesmi; 23.15 Nočni program

DRUGI PROGRAM

(Krvavec stereo 98.9 MHz, Krim stereo
93.5 MHz)
5.30 Val 202 - jutro; 8.00 Val 202
- dopoldan; 13.00 Val 202 - popo-
dan; 13.00 Dances do 13.00; 15.30 Do-
gađki in odmevi; 19.00 Radijski dnev-
nik; 19.30 Melodije po pošti; 22.00 Zr-
čalo dneva; 22.20 Duga godba

TRETJI PROGRAM

(Krim stereo 96.5 MHz)
16.00 Dobro jutro; 16.05 Pol ure za san-
on; 16.40 Književnost jugoslovanskih
narodov; 17.00 Najlepši glasovi: sopra-
nistka Karita Matila; 17.45 iz opernega
sveta; 19.30 Predstavitelji večernega
programa; 19.32 Pozicija sklozi ča-
s; 19.45 Pregled; Romantika; 19.47 Glas-
bene miniaturre; 20.00 Pota naše glasbe
- Primož Ramovš; 20.10 letnik; 21.30 Ars
Antiqua - koncert članov Akademije za
stara glasba iz Berlina v okviru festivala
Pro musica antiqua; 22.00 Okrogla
miza tretjega programa; 23.00 Glasba
pripravljuje... V posladnem tonu...
(Smetana, Stravinski); 23.50 Predstava
teve sporeda za četrti; 23.55 Lirični
utrdi

RADIO GLAS LJUBLJANA

(Krim stereo 100.2 MHz, Grad stereo
102.4 MHz)
16.00 Dobro jutro, Ljubljana; 16.15 Pr-
lov; 18.00 Mladinska oddaja; 18.20
Gore; 18.50 Bons Basiers des Francos;
19.00 Poročila; 19.30 Le 19/20;
20.00 Teleshop; 21.35 Komedijska večer-
a; 23.30 Poročila; 23.45 Ex Libris

SOS telefon za
ŽENSKO IN
OTROKE - ŽRTVE
NASILJA
VSAK DAN od 18. do 23.
ure na št. (061) 441-993.

Novice; 11.20 Power play; 12.00 BBC
poročila; 12.15 RGL novinarska odda-
ja; 12.40 Za barikadami; 13.15 Novice;
14.00 Pasji radio; 14.15 Novice; 14.30
Novinarski termin; 15.15 RGL kome-
ntira in obvešča; 15.35 Power play; 16.10
Spoznajmo se; 16.30 Nagrada uganka;
17.10 Novice; 18.00 Izbor finalistov
Naj, naj, naj; 18.55 Izbor naj naj pesmi;
19.15 Novice; 19.25 Vremenska napo-
ved; 19.30 Poslušate vas izbor; 20.00
Glasba do jutra

RADIO KOPER

(SV 549 KHz, UKV 88.6-93.8-100.3-
100.6-104.3-107.6 MHz)
6.00 Glasba za dobro jutro; 6.05 Na
današnji dan; 6.30 Jutranjik in cestne
informacije; 7.00 Druga jutranja kromi-
ka; 7.30 Poročila in pregled tiska; 7.35
Kulturni servis; 8.00 Prenos II. progra-
ma radia Ljubljana; 13.00 Dances na
valu Radia Koper; 13.15 Od enih do
treh; 13.30 Dnevnik Radia Koper;
14.35 Pesem tedna; 15.30 Događki in
odmevi; 16.00 Glasba po željah; 17.30
Primorski dnevnik (aktualna tema);
18.00 Melodije morja in sonca; 18.35
Glasbene želje po telefonu; 19.00 Ra-
dijski dnevnik

RADIO MARIBOR

(UKV 93.1 in 90.4 KHz, SV 558 KHz)
4.30 Prenos sporeda RTV Ljubljana;
7.15 Dobro jutro; 9.00 Izbramo za vas;
10.05 Mavrica; 12.05 Naši zbori; 12.30
Mavrica; 13.00 Jaz sem si pa nekaj zmi-
slil (kontaktna oddaja); 14.30 Poročila;
osmrtnice, obvestila, zabavna glasba;
15.30 Događki in odmevi; 16.00 Želji
ste, poslušajte; 16.30 Dnevnik radia
Maribor; 17.00 Prijubljeno; 17.30 Por-
tret - reportaža; 18.00 Literarna odda-
ja; 18.15 S koncertnih odrov; 19.00 Ve-
cerni radijski dnevnik

RADIO ŠTUDENT

(89.3 in 104.3 MHz)
00.00 - 12.00 Radio-satelit (MTV/
RTL) 12.00 Vžig; 14.00 OF; 17.00 RS
12.00 Događki in odmevi; 17.30 Događki
in odmevi; 18.00 Polna maza; 18.30
Događki in odmevi; 19.00 Radijski dnev-
nik; 19.30 Melodije po pošti; 22.00 Zr-
čalo dneva; 22.20 Duga godba

V novi številki TRIBUNA:
- Intervju s predsednikom BiH
- Alijo Izetbegovićem
- Ekstremna reportaža iz Beo-
grade; krvava sobota
- Puc Dvaokot; za TRUNO:
Korektno, tako gnusno
- Poiskovnik Aleksander Fran-
covič; Vse stranke nabora
je poravnala ZLSO
- Demokracija pozablja na
delavce, Grubičič kot meta-
fora za slovensko državo

V Stikov časopisni kiosk lahko od-
date napoved po telefonu: (061)
329-559 ali telefaksu (061) 302-414
ali teleprinterju 31 633 in na naslov
CGP Delo Stik, Ljubljana, Titova
35. Kiosk je odprt vsak dan do 11.
ure za objavo naslednjega dne.

STIKOV
ČASOPISNI
KIOSK
Utrip
današnjega
tiska

AVTO MAGAZIN

Vodilna tema Šeste letošnje številke
Avto magazina je avtomobilski salon
v Zenevi in ugotovitev: razvajni
evropski zahod je zasut z novostmi!
Test: audi coupe S2.
Nova vozila: mercedes-benz razre-
da S.
Sport: prvi ton - Ayrtton.

KIHOVA
SLIKOVNA
KRIZANKA

Nova številka med ugankari pri-
jubljene zloženke slikovnih krizank.
Za kratak čas... preverjanje zna-
nja in... za nagrade.

MEDIA MARKETING

marc, št. 119:
● PRVI PRAVI JUGOSLOVAN-
SKI PROPAGANDNI KOLACI:
Šladkor, laži in marketing
● NAVJEČJI EVROPSKI OGLA-
ŠEVALCI
● SVETOVNE ZNAMKE
● EURO PAGES - 1.000 evropskih
adresarjev zastopni
● ESOMAR V LJUBLJANI: Nove
naloge, nove metode, novi scenariji
● DOSSIER MARKETINGA
kdo je kdo v 2. del
● VARNOST POTROŠNIKOV IN
PREPREČEVANJE KONKUREN-
CE NA TRGU
● TRI ODOBJA SLOVENSKE
FOTOGRAFIJE
● EKOLOŠKI KONCEPT OBLI-
KOVANJA - zeleni MM
● ZLATI MM ZA KOLEDARJE
IN TISKANE KOMUNIKACIJE
● 2.000 strokovnjakov ICISD v Lju-
bljani
● Svetovne borze, univerza MM, so-
cialni marketing, tvevmetar MM, te-
stiranje za šolstvo...

V Stikov časopisni kiosk lahko od-
date napoved po telefonu: (061)
329-559 ali telefaksu (061) 302-414
ali teleprinterju 31 633 in na naslov
CGP Delo Stik, Ljubljana, Titova
35. Kiosk je odprt vsak dan do 11.
ure za objavo naslednjega dne.

Trgovina v zelenem.
NOVO. NAKUPOVANJE V KÜHNSDORF.

Country
MARKET

Izberite
Mikrohit.
in izbirajte

Mikrohit 386 SX Mikrohit 386/33

osnovna plošča: AMI -
American Megatrends, Inc.
80386SX/20 MHz, 8/16/32
bit ISA, 32 KB cache
memory, 2-32 MB ramka,
disk: 40-136 MB, disketa,
1.2 MB, 2S + 1P

Za uporabnika, ki teli pro-
cesorsko moč in razširjenost.
Primeren tudi za manj zahtevne
grafične aplikacije.

Uporabljajmo računalnike

Mikrohit.
Podjetje za proizvodnjo strojne in programske računalniške opreme
61000 Ljubljana, Titova 6
Tel.: 215-042, 215-062, 215-087
Telefax: 31360 HTTU
Telefax: 31360 HTTU

FORD eskord, nov, 1.6 CLX, pocni
prodan. ☎ 051 38-340.
AUDI 80, letnik 1978, prodan.
☎ 0608 67-136.
WARTBURG, dobro ohranjen,
star 8 let, ugodno prodan. ☎ 061
446-147.
SKODO 120 L, letnik 1989, ugodno
prodan. ☎ 0601 82-177, ☎ 04134-80
TRABANT KARANAV, letnik
88, prodan za 25.000 din. Bucar
Feliks, Zavrtnik 45, 61275 Šmarino
☎ 040412-80
AUDI 100 LS, model 1978, prvi
lastnik, garaziran, dodatna oprema,
prodan. ☎ 061 314 357, ☎ 04149-80
PEUGEOT 405 BREAK,
star 15 mesecev in peugeot 405 turbo
diesel, nov, prodan. ☎ 061 571-651.
peugeot 309 GL profil, letnik
88, januar 88, rdeč, prodan. ☎ 067
81-882, po 15. uri. ☎ 04165-80
SK

TENIŠKI CENTER DOMŽALE

Odločite se uspeti!

Imamo dober poslovni program, imamo pester program športnih in kulturnih prireditev, imamo zanimiv program aktivnosti okoli Centra in imamo pridne ljudi, team, ki delajo, delajo ... Skratka vse kar Centru zagotavlja živhen vsakodnevni utrip! In? ... Vi! Se Vas, poslovneže, organizatorje, businessmane in sploh podjetneže rabimo! Dobrodošli, pridružite se nam! Prodali, nekaj tudi oddali, Vam bomo poslovne, trgovske, gostinske, športne, rekreativne in zabavno razvedrilne prostore! Z vašimi idejami in ustvarjalnostjo boste zagotovo uspeli!

Inženiring
61000 Ljubljana, Emonska 8
Telefon: 061/221 083, 221 004

POSEBNA PONUDBA

KOMPLETNA REŠITEV RAČUNALNIŠKEGA VODENJA
POSLOVANJA OBRTI MALEGA PODJETJA
IN TRGOVINE

OSEBNI RAČUNALNIK PC 286-12/42

Suntac 286/12, 1MB RAM, HD WESTERN DIGITAL 42MB/28ms,
2HD+2FD, Hercules 720x348, monochrome monitor 14" 2xRS232,
1X Centronics, tipkovnica z YU znaki, mini baby ohišje, napajalnik
200W

Cena 29.400,00 DIN

MATRIČNI TISKALNIK

EPSON LX-400,
9-iglični, A4 format,
180 znakov/sek,
YU znaki,
priključni kabel

Cena 7.990,00 DIN

- ZA TRGOVINO:

računovodsko poslovanje
materialno in blagovno poslovanje
kalkulacije z obračunom P. D.
blagajniško poslovanje

Cena 49.900,00 DIN

- ZA MALA PODJETJA

računovodsko poslovanje
fakturiranje
glavna knjiga
saldakonti
materialno in blagovno poslovanje
prodaja

Cena 49.900,00 DIN

PROGRAMSKI PAKET:

- ZA OBRT
knjiga prometa
materialno poslovanje

Cena 27.900,00 DIN

MOŽNOST NAKUPA CELOTNEGA PAKETA
ALI POSAMEZNIH PROGRAMSKIH REŠITEV
MOŽNOST NAJEMA ALI OBROČNEGA
ODPLAČEVANJA PROGRAMSKE OPREME
ŠIROKA PONUDBA STROJNE IN
PROGRAMSKE OPREME

d. o. o. • računalniški inženiring YU 63000 Celje, Cankarjeva 1
• razvoj, proizvodnja, vzdrževanje tel.: 063/26-606
• alarmnovarnostnih in drugih elektronskih naprav 063/29-201
• marketing fax: 063/27-107

PRI NAS LAHKO
DOBITE VSE
MODELE VOZILA

CITROËN XM
VPLAČATE IN
ODPELJETE
TAKOJ

PRODAJA TUDI PO
SISTEMU »STARO
ZA NOVO«.

EME Engineering,
Borisa Kraigherja
3, 62310 Slovenska
Bistrica, telefon
(062) 811-555,
812-054,
(062) 813-029. 2283

Neži razgledi,
vam v premislek

Splošna
finomehanika
Ljubljana,
Gubčeva 23

objavlja prosto delovno
mesto

direktorja

Kandidati morajo poleg
splošnih izpolnjevati še
naslednje pogoje:
- vsja ali visoka stro-
kovna izobrazba eko-
nomske ali strojne
smeri
- najmanj 3-5-letne
delovne izkušnje pri vo-
dilnih delih in nalogah
- da predložijo delovni
program, iz katerega je
razviden vsebinski in
organizacijski pristop
k vodenju poslovanja.
Pisne prijave z dokazili
naj kandidati pošljejo
v 8 dneh na naslov po-
djetja. 2285

Zveza društev računovodskih in
finančnih delavcev Slovenije
PROMETNI DAVEK V SLOVENIJI

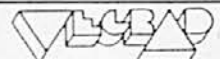
Vabimo vas na dvodnevna posvetovanja, kjer
bomo obravnavali
prvi dan: splošno, vrste, stopnje in oprostitve;
drugi dan: evidence, akontacije, obračune,
plačila in trimesečni obračun ter odgovarjali na
vprašanja.
Posvetovanja bodo v
Ljubljani 25. in 26. 3. 1991, ob 9. uri v kinu
Union, Nazorjeva 2 (za Ljubljancane in
okolice).
Mariboru 27. in 28. 3. 1991, ob 9. uri v kinu
Union, Prešernova 2.
Zaluzi 29. 3. in 1. 4. 1991, ob 9. uri v dvorani KUD
Svoboda, Kardeljeva ploščad in
Ljubljani 2. in 3. 4. 1991, ob 9. uri v kinu Union,
Nazorjeva 2 (za Gorenjce, Dolenjce, Notranjce,
Primorce in Gorice).
Za udeležnino in gradivo plačate 1.100 din
z gotovino ali nakažete na ŽR 50105-678-50288
Zveza društev računovodskih in finančnih
delavcev Slovenije, Ljubljana, Titova 118,
z oznako 5-91 in pri blagajni oddate pri SDK
potrjen tretji del prenosnega naloga. 700

Tržno uspešna in
perspektivna firma

vam ponuja možnost dela v zastopni-
ški dejavnosti. Profesionalno nastopa-
nje na trgu z vpeljanim projektom je
garancija velikemu zaslužku.
Informacije po telefonu (061) 371-534,
po 15. uri. 2157

Ekskluzivno zastopniško
delo

nudimo pridnim osebam, ki si želijo
več kot samo povprečen zaslužek.
Zaželen lasten prevoz. Ob vsestranski
strokovni pomoči zagotavljamo
finančni uspeh. Informacije po
telefonu: (061) 455-371. 2159

PO ZELO UGODNI CENI PRODAJAMO
ŠE NEKAJ PREOSTALIH
POSLOVNIH PROSTOROV V I.O.C.
TRZIN,

zgrajenih do III. gradbene faze
- V Obseku 3, in 4 imamo na voljo poslovne prostore, velike 58 m² do
141 m² in več, po ceni od 12.080,00 do 13.910,00 din.
Informacije: GIP VEGRAD VELENJE, Prešernova 9a,
telefon 063 855-933 in
063 856-712, int. 36

IN APARTMAJEV V DOBRNI

- V Dobni pri Celju, znanem zdraviliško-turističnem kraju gradimo
apartmaje, velike od 17 m² do 39,20 m².
Apartmaje je mogoče po dogovoru z upravo Zdravilišča oddajati v prostih
terminih.
Informacije: GIP VEGRAD VELENJE,
telefon 063 856-712, int. 29 ali
063 855-917 ali
063 853-743
I.R.A. Ljubljana, telefon 061 212-917.

Sprejem osmrtnic:

ob delavnikih od 7. do 16. ure. Po telexu YU DELO ST
31633, s telegramom ali po tel. 318-866 (od 14. do 16.
ure) za naročnike izven Ljubljane. Ob nedeljah in praz-
nikih sprejema osmrtnice (do 16. ure) neposredno cen-
tralna redakcija »Dela«, Ljubljana, Titova 35 osebno ali
po telefonu 315-366 za naročnike izven Ljubljane. Roko-
pisov ne vračamo.

Sporočamo žalostno vest,
da nas je mnogo prezgodaj zapustila

MINE SMAJIĆ
dovrševalka površin

Od nje smo se poslovili 19. marca 1991
v Zgonu pri Ključu

Vestno delavko in dobro prijateljico bomo ohranili
v trajnem spominu

Sodelavci Hoja Stavbno pohištvo, Koprška 92,
Ljubljana 476

Dotrpela je naša draga mama

JULIJANA SEVER
iz Trnovega

Pokopali smo jo v družinskem krogu v torek,
19. marca 1991, na ljubljanskih Žalah

Žalujoci: sin Adolf, hčerki Joži
in Brigita z družinami

Ljubljana, Verona, Rovinj, 17. marca 1991 429

Najina ljuba oma

SILVA BEZJAK
profesorica

je tiho odšla od naju
Spremimo jo v petek, 22. marca 1991, ob 14. uri
iz štirinajste mrliske vežice na ljubljanskih Žalah

Pogrešava te Aleks in Branka
Ljubljana, 17. marca 1991 428

ZAHVALA

Veliko prezgodaj nas je zapustil naš dragi

DUŠAN ČOK
dipl. inž. gradbeništva v pokoju

Ob težki izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znanec, sostanovalec in sosedom za izrečena usta in pisna sožalja, spremstvo na njegovi zadnji poti, za darovano cvetje in sočustvovanje ob naši žalosti. Posebna zahvala prim. dr. Andreju Kitku, zlasti pa dr. Viljemu Rutaru in medicinskemu osebju kardiološkega oddelka UKC za prizadevanje pri zdravljenju. Hvala tudi gospodu župniku za lepo opravljen obred in gospodu Zupancu za ganljivi Ave Marijo in Tišino.

Žalujoci: žena Vida in hčerka Nevenka z družino 427

V SPOMIN

Mineva peto leto, kar smo izgubili našega dragega

SAŠA GVARDJANČIČA

S ponosom in ljubeznijo hranimo spomin nate, še naprej boš ostal med nami in v mislih smo vedno s teboj. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Žena Irena, sin Dušan, hči Saša z možem Bojanom
in vnukinjo Nino ter drugo sorodstvo 418

V globoki žalosti sporočamo, da nas je po kratkotrajni in hudi bolezni
v 74. letu starosti zapustila naša draga mama, babica, svakinja in teta

JOŽEFA JERE

roj. MEHLE

Od nje se bomo poslovili v petek, 22. marca 1991, ob 13. uri
izpred trinajste mrliske vežice na ljubljanskih Žalah

Žalujoci: hčerka Marinka, sinova Milan in Stanko z družinami ter drugo sorodstvo
Ljubljana, Zbilje, Grosuplje, Višnja Gora, Maribor, Iška Loka,
Ottenbach, 19. marca 1991 901037

Sporočamo žalostno vest, da je umrla

JULIJANA ČUFUROVIČ

ptt upokojenka

Pogreb pokojnice bo v sredo, 20. marca 1991, ob 11. uri
iz enajste mrliske vežice na ljubljanskih Žalah

Ohranili jo bomo v trajnem spominu

PTT podjetje Ljubljana PE za PTT promet Ljubljana 474

PRETRESENI SPOROČAMO, DA JE UMRL
NAŠ DOLGOLETNI SODELAVEC

**prof. dr. JOŽE
KOLAR**

CENILI BOMO NJEGOVO DELO
IN GA OHRANILI V LEPEM SPOMINU

DELA VCI VODOVOD-KANALIZACIJA, LJUBLJANA 473

Nenadoma in mnogo prezgodaj je umrla

TATJANA KOŽUH

dipl. ing. kemije

Od nje se bomo poslovili v sredo, 20. marca 1991, ob 16. uri
izpred hiše žalosti na pokopališče Dobrova

Delavci Ljubljanske banke d.d., Ljubljana 475

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš upokojenec

JOŽE TEPEJ

Pogrebni obred bo opravljen danes, dne 20. marca 1991,
na celjskem mestnem pokopališču v ožjem družinskem krogu

Ohranili ga bomo v lepem spominu

Kolektiv Kovinotehne Celje 1

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanec sporočamo žalostno vest,
da nas je v 80. letu življenja zapustil naš dragi mož, oče in dedek

KAROL KAČAR

upokojenec ZGP Ljubljana

Od njega se bomo poslovili v petek, 22. marca 1991, ob 16. uri
na pokopališču v Polju

Na dan pogreba bo ležal v mrliski vežici Polje

Žalujoci: žena Katarina, hčerka Romana, sin Karel z družino ter drugo sorodstvo
Sp. Kašelj, Ljubljana, Merlebach, Ohio, 18. marca 1991 427

Umrl je naš ljubi očka

RUDOLF VRAČKO

Pogreb bo v četrtek, 21. marca 1991, ob 14.30,
na mestnem pokopališču v Celju

Žalujoci: sinova dr. Jože in dr. Rudolf ter hčerki dipl. inž. arh. Nada
ter prof. Nuša z družinami

Celje, Ljubljana, Seattle, Caracas, 18. marca 1991 419

Po dolgi in mučni bolezni je umrl

ZDRAVKO TURK

prof. gozdarstva v pokoju

Najbližji sorodniki smo ga pospremili na zadnjo pot v torek, 19. marca 1991,
na ljubljanskih Žalah
Za nesebično in požrtvovalno nego pokojnika v njegovih najtežjih trenutkih se
iskreno zahvaljujemo dr. Gorenšku z Gastroenterološke klinike in prof. dr. Budihni
z Onkološkega inštituta ter osebju obeh bolnišnic
Prosimo za tiho sožalje

Žena Ruža, hči Nada z družino in brat Milko z družino
Ljubljana, Celje, 15. marca 1991 426

Za vedno se je poslovil naš dolgoletni sodelavec

STANKO KOCJAN

upokojeni urar

Dragega nam sodelavca bomo ohranili v lepem spominu

Delavci trgovskega podjetja Centromerur, Ljubljana 417

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše dobre mame

LJUDMILE GRDEN

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znanec in sosedom, ki so
v težkih trenutkih sočustvovali z nami in izrazili ustno in pisno sožalje, darovali
cvetje in jo spremlili k zadnjemu počitku. Posebno zahvalo dolgujemo zdravniškemu
osebju Zdravstvenega doma Trebnje za vso nego in skrb med njeno boleznijo,
Gasilskemu društvu Šentlovrenc, pevcem, kolektivom Mladinska knjiga Ljubljana,
PTT Ljubljana in Osnovni šoli Veliki Gaber. Hvala tudi gospodu župniku za lepo
opravljen obred.
Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci vsi njeni 422

ŽIVLJENJSKO POT JE SKLENILA NAŠA UPKOJENKA

OLGA ILIJA

POGREB BO V ČETRTEK, 21. MARCA 1991, OB 16. URI
IZ ŠESTNAJSTE MRLISKE VEŽICE NA LJUBLJANSKIH ŽALAH

DELA VCI UNIVERZITETNE GINEKOLOŠKE KLINIKE

V ljubljanskih Križankah razstava »Opojnost tobaka«

Tobačna iz Ljubljane jo bo
odprla v četrtek, 21. marca,
govornik pa bo Milan Kučan

LJUBLJANA, 19. marca - V sodelovanju z Mestnim muzejem bo Tobačna iz Ljubljane ob svoji 120-letnici v četrtek, 21. marca, v Kulturnoinformacijskem centru Križanke odprla razstavo na slovo »Opojnost tobaka«. Slavnostni govornik na otvoritvi, ki bo ob 12. uri, bo predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan.

Na današnji tiskovni konferenci, ki jo so v ta namen pripravili v Tobačni, je ravnatelj Mestnega muzeja Gregor Moder dejal, da bo razstava, ki jo bodo kasneje preselili v Tobačno, velik prispevek k ohranjanju tehnične dediščine Slovenecov. Razstava bo odprta do 17. aprila, in sicer vsak delavnik od 10. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure, ob nedeljah pa bo zaprta. Organizatorji bodo tudi vodstvo po razstavi (vsak torek in četrtek od 11. do 12. ure), predavanj o ljubljanskem delavstvu pred sto leti in okroglo mizo z naslovom »Opojnost tobaka«. Vsa točka in četrtek pa bo od 11. do 12. ure in od 16. do 17. ure prikaz ročne izdelave cigar. J. B.

Mestni IS proti monopolom javnih podjetij

Na trg je dal dimnikarske storitve,
denar za razširjeno re-
produkcijo pa na poseben račun

LJUBLJANA, 19. marca - Mestni minister za komunale in javne službe, J. B. Janc, je danes objavil nekaj zadev, ki naj bi po njegovih besedah pripomogle k postopnemu odpravljanju monopolov javnih podjetij v Ljubljani.

Mestni IS je namreč sprejel sklep, da lahko dimnikarske dejavnosti na območju ljubljanskih občin poleg dimnikarskega podjetja Ljubljana opravljajo tudi drugi izvajalci. Izvajalec bodo izbrali na podlagi javnega natečaja. Člani so sprejeli tudi sklep o tem, da morajo javna podjetja in mesta naj bi pri Stanovanjsko komunalni banki odprli skupen račun, podjetja pa bodo denar lahko porabljala le s soglasjem mestnih organov. J. B.

Sivi panterji dobili svoje prostore

LJUBLJANA, 19. marca - Območna organizacija Sivi panterjev iz Ljubljane se je te dni preselila na Gregorčičevo ulico 15, kjer bodo po besedah njene predsednice Miklavž, imeli normalne možnosti za delo. Imajo organizirane tudi komisije (stanovanjsko, premoženjsko ipd.), ki se ukvarjajo s problemi članov. Teh je v Ljubljani prek 500. Sicer pa po besedah Miklavž, Mušiča pripravljajo lastno različico pokojniškega zakona, ki ga bodo predstavili republikski skupščini. J. B.

Predavanje za vrtničarje

LJUBLJANA, 19. marca - Vrtničarska univerza iz Ljubljane bo v četrtek, 21. marca, ob 17. uri v dvorani KS Prule organizirala predavanje o biološki zaščiti vinske trte, sadnega drevja in v jagodičevju brez uporabe kemičnih zaščitnih sredstev. Vrtničarjem bo predaval znani strokovnjak Darko Znaor, pred predavanjem pa bodo lahko obiskovalci kupili obrezovalno orodje, cepilne nože, gnoj čeževnikov in vrtničarsko literaturo. J. B.

V mestnem proračunu bo letos za vse manj denarja

Po odločitvi republike je obseg sredstev za javno porabo namreč
zmanjšan za deset odstotkov - Družbene dejavnosti bodo v težavah

LJUBLJANA, 19. marca - Člani mestnega izvršnega sveta so danes sprejeli za območje usklajen predlog dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev javne porabe v občinah in mestu, predlog odloka o proračunu mesta ter predlog programa razvojnih nalog Ljubljane za letošnje leto. Vsi trije dokumenti so v znamenju za deset odstotkov zmanjšanja obsega denarja za javno porabo, kar je v skladu z odločitvijo Republike sekretariata za finance.

Do hudih zapletov in nasprotovanj je prišlo že pri pripravi osnutka dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev za financiranje javne porabe, nanašali pa so se predvsem na različna tolmačenja zakona o javni porabi in različnih pojmovanjih delitve pristojnosti in funkcij med mestom in občinami.

V predlogu dogovora so posev na novo opredeljena sredstva za razvoj drobnega gospodarstva, kmetijske in geodetske uprave, občutno so nižja sredstva za stanovanjsko gospodarstvo, sredstva za priznavalne borcem so ostala na lanki ravni, povečala pa so se sredstva iz prispevka za zdravstveno varstvo. Za vse občinske programe, ki se bodo financirali iz mestnega proračuna, bo mesto denar nakazovalo direktno na občinske račune.

Obseg mestnega proračuna se je v predlogu, glede na desetodstotno znižanje obsega javne porabe, znižal iz prvotnih 4.126.457.380 na 3.672.422.900 dinarjev, od tega je nekaj več kot tri milijarde dinarjev predvidenih za uresničevanje programov družbenih dejavnosti. Proti takemu obsegu in predvideni razdelitvi denarja za družbene

dejavnosti je protestirala mestna sekretarka za izobraževanje, kulturo in šport Branka Lovričič. Poudarila je, da je denarja občutno premalo, posledica tega pa bo, da bo zavrt vsaj razvoj v družbenih dejavnostih, ponekod pa ne bo mogoče niti dosežati v Ljubljani že dosežene ravni v družbenih dejavnostih. V predlogu mestnega proračuna so znižana sredstva za mestni odbor Zveze rezervnih vojsk, sicer pa za sponzoriranje ljubljanskega gradu, za delo mestnih upravnih organov, za delo sodnika za prekrške in delo javnega pravobranilca. Za Zvezo prijateljev mladine, Medvojni aktiv OF, domoljubne vojaške enote in pohod po poteh svobodne Ljubljane pa v proračunu denarja sploh ni predvidenega. Program razvojnih nalog je usklajen s proračunom in predstavlja poleg znižanih sredstev za Ljubljano tudi nekaj programov mestnega izvršnega sveta.

MARKO JAKOPEC

PO SLOVENIJI

Parkiranje skoraj v križišču

LJUBLJANA, 19. marca - Na križišču Linhartove ceste s Titovo cesto pri Plavi laguni za Bežigradom nekateri parkirajo že skoraj v križišču, to pa močno ovira predvsem tiste vozilce, ki z Linhartovo zavijajo desno na Titovo. Tako je skoraj vsak dan. Ljubljanski pajkarji, ki se utapljajo v izgubah, bi ob pomoči prometne milice mogoče lahko izboljšali svoje poslovanje z rednim odvozom tako parkiranih vozil. (Besedilo in slika: Zdenko Matoz)

Pogrebi

LJUBLJANA, V sredo, 20. marca, se bodo na Žalah-Navju svoji poslovlili od 45-letnega uslužbenca Janeza Erjavca (ob 10. uri); 58-letne upokojenke Julijane Čufurovič (ob 11. uri); 67-letnega upokojenca Franca Woharja (ob 12. uri); 69-letne upokojenke Milice Šibenik (ob 14. uri); 92-letne upokojenke Olge Pogorelec (ob 15. uri) in 79-letnega upokojenca Dragana Stefanoviča (ob 16. uri).

POLJE: Na pokopališču v Polju bodo v sredo ob 13. uri pokopali 79-letno upokojenko Marijo Jurjevca. (R. D.)

Na kratko

Javna tribuna z Janezom Janšo

GROSLUPJE, 19. marca - Grosupeljski odbor Slovenske demokratske zveze bo v četrtek, 21. marca, ob 19. uri, v grosupeljskem Družbenem domu na Taborski 3 pripravil javno tribuno s slovenskim obrambnim ministrom Janezom Janšo. Udeleženci javne tribune se bodo z ministrom pogovarjali o aktualnih političnih razmerah v Jugoslaviji in Sloveniji. K. M.

Tečaj tehnike ozaveščanja

LJUBLJANA, 19. marca - Center za duhovno kulturo bo v četrtek, 21. marca, ob 18. uri na Srednji šoli za strojništvo organiziral tečaj tehnike ozaveščanja, ki je sestavljen iz treh delov: moč ozaveščanja, pot do notranjega jaza in umetnost življenja. Udeleženci se bodo pri tem seznanili z refleksivno meditacijo za boljše razumevanje lastnega življenja in spodbujanja skritih notranjih moči v človeku. Z njeno pomočjo naj bi človek vzpostavil notranji mir. J. B.

Vrhnški konec na starih razglednicah

VRHNICA, 19. marca - Vrhnjani so te dni dobili novo knjigo, ki je posvečena Vrhniki in okoliškim krajem. Skupščina

občine Vrhnika je izdala knjigo starih razglednic z naslovom »Vrhnika, prečuden kraj«. Knjigo je uredil Janez Šumrada, besedilo pa sta napisala z Milom Škrabom. Oba sta knjigo, ki je izšla v 3500 izvodih, tudi založila. Razglednice za knjigo »Vrhnika, prečuden kraj« so prispevali Janez Žitko, Mitja Brezovšek, Marko Korenčan, Iko Kraševac, Fran Okrajšek in Franc Zapet. Knjiga stane 450 dinarjev.

V knjigi je objavljenih sto starih razglednic krajev, ki spadajo v sedanjoro Vrhniko občino. Skoraj polovica razglednic obravnava Vrhniko, druge pa Močnik, Verd, Zaplano, Podlipo, Smrčje, Bevke, Breg pri Borovnici, Pekel pri Borovnici, Borovnica, nekoč slavni borovniški železniški viadukt in Bistvo, ter še nekaj manjših krajev v vrhnški občini. Z. M.

Srečanje mladih literatov

LJUBLJANA, 19. marca - V viski glasbeni šoli na Emonski 20 bo jutri, v sredo, 20. marca, ob 17. uri že 14. srečanje mladih literatov viske občine. Dan pozneje, torek v četrtek, 21. marca, prav tako ob 17. uri, pa bo v likovnem salonu na Tržaški 47a, v prostorih viske knjižnice Prežihove Voranec Prežihove kulturne prireditve z naslovom Glasba in mlada poezija. Sodelovali bodo skladatelji in pianisti Brina Jež Brezavšek, violonist Branko Brezavšek, igralca Mojca Partljič in Mare Mlačnik ter mladi pesniki. K. M.

Smlednicani grozijo z zaporo regionalke Valburga - Zapoge

Ceste najbrž tudi letos ne bodo obnovili - Vse ostaja pri
obljubah republike - Cestariji imajo premalo denarja

SMLEDNIK, 19. marca - Krajani Smlednika in Hraša so te dni zelo razburjeni oziroma, bolje rečeno, prekipeli jim je. Izvedeli so, da republika uprava za ceste tudi letos ne bo obnovila regionalne ceste od Zapog do Valburga, ki je v izredno slabem stanju.

Svet KS Smlednik je zato na svoji nedavni izredni seji sklenil, da bodo prizadeti krajanji v soboto, 23. marca, protestno zaprla ceste za ves promet, in sicer od Hraša do križišča z Valburgjo, če seveda pristojni republiki in občinski organi ne bodo do četrta, 21. marca, našli vsaj kratkoročne rešitve za obnovo te ceste.

»Nočemo izsiljevati, toda dolgo časa smo bili strpni in smo razumeli težave cestarjev,« je dejal Roman Gantar, predsednik sveta KS Smlednik. Po njegovih besedah se obnova te regionalne ceste vleče že osem let. Ko so gradili gorensko avtocesto, so spornosti cestni voziči težki tovornjaki in jo uničevali. »Takrat so nam vsi obljubljali, da bodo ceste popravili,« je nadaljeval Roman Gantar in dodal, da je bila obnova načrtovana že za minulo leto, vendar je vse ostalo le pri obljubah. Če

krajanom z napovedano sobotno protestno zaporo ne bo uspelo »prebuditi odgovornosti,« bodo zahtevali, naj bo cesta odprta samo za lokalni promet.

Na šišenski občini nam je Ciril Hočevar iz sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora, ki je po obnovi omenjene ceste zapletla pri izdaji gradbenega dovoljenja, saj vodnogospodarstvo ne da potrebnega soglasja. Da pa je občina naredila vse, kar je bilo v njeni moči, saj je izdala lokacijsko odločbo in pridobila večino tamkajšnjih zemljišč.

Metod di Batista iz republike uprave za ceste nam je dejal, da z obnovo ceste od Zapog do Valburga »slabo kaže,« čeprav je bila to prednostna naloga cestarjev. Za zdaj še ne vedo, kaj bodo storili, saj čakajo na dokončno sprejeto republiškega proračuna. JOŽE BIŠČAK

Šišenska vlada podprla predlog financiranja javne porabe mesta

Šiskarji so menili, da je spremenjen predlog mestnega proračuna sprejemljiv - Kam je sel denar za Podutik? LJUBLJANA, 19. marca - Po hudih obtožbah Šiskarjev v minulem mesecu na račun osnutka dogovora o oblikovanju in razporejanju sredstev za financiranje javne porabe v občinah in mestu za letošnje leto, ki ga je pripravil mestni sekretariat za finance, so Šiskarji zdaj zadovoljni s predlogom omenjenega dogovora. Člani šišenske vlade so namreč na današnji seji ugotovili, da je mestna vlada upoštevala njihove pripombe k osnutku dogovora.

Predsednik šišenske vlade Peter Zule je dejal, da se iz spremenjenega dogovora oziroma mestnega proračuna zdaj »vsaj vidi, za kaj bo porabljen denar,« Kljub nekaterim napakam je zato po njegovem mnenju proračun za Šiskarje sprejemljiv. Občinski finančnik Dušan Krajnc je članom vlade povedal, da bo občina na ravni mesta zadrževala manj sredstev, kot je bilo predlagano v osnutku dogovora. Šiskarji pa so doslej tudi to, da je mesto iz skupnih nalog in obveznosti črtilo financiranje nakupa opreme za mestno javno pravobranilstvo, denar za storitve v penzionirani del ljubljanskega gradu, pohod po poteh svobodne Ljubljane, mestno geodetsko upravo in družbeno pravobranilca samoupravljanja.

Zaradi slednjega pa je bil na današnji seji navzoč tudi družbeni pravobranilec samoupravljanja Franc Skinder. Menil je, da njihove ustanove ne morejo preprosto razpustiti, temveč morajo zaposlene razrešiti občinske skupščine, ki so jih imenovali. Prav tako pa je financiranje družbenega pravobranilstva samoupravljanja stvar občin, in ne mesta. Zato je Franc Skinder predlagal, naj bodisi zaposleni, ki so zaposleni pripadajo razrešeni, ali pa bodo delovnega razrešena. Peter Zule je priznal, da postopek res ni bil pravičen zato je podprl drugi Skinderjev predlog.

Jože Grozde se je obregnil ob obtožbe mestne sekretarke Jasmine Držanič na račun občine, zanimalo pa ga je, kam je šlo 120 milijonov dinarjev, ki jih je mesto že vložilo v gradnjo stanovanj v Podutiku. »Podutik pustimo pri miru, Jasmina Držanič pa je problem mesta,« je ravednemu Grozdetu odgovoril Peter Zule. JOŽE BIŠČAK

V Rogovem servisu imajo že precej dela

Za zdaj je treba počakati na popravilo kolesa dva dni - Ura popravila stane 80 dinarjev LJUBLJANA, 19. marca - Začela se je kolesarska sezona. Predno se začne, so voziči z kolesi, ki jih je treba popraviti. Povpraševali smo, kako je s popravili koles pri Rogovem servisu.

Te dni imajo kar precej dela, vendar je čakalna doba le dva dni, pričakujejo pa, da bo v pravi sezoni čakalna doba tudi do deset dni. Največ dela imajo z menjavo zračnic, plaščev, ležajev in popravilom zavor. Cene popravil so različne, odvisno od časa, ki ga za to potrebujejo. Enournno popravilo stane 80 dinarjev. Na zalogi imajo vse delce za Rogova kolesa, saj so desna roka tovarne Rog. Tudi popravila vključno z Rogova kolesa, če je potrebno, pa jih tudi predelajo. Najbolje pa lahko poskrbijo za svoje kolo sami, če ga redno čistimo in vzdržujemo. S tem lahko preprečimo marsikatero okvaro in nesrečo. B. B., T. K.

PISMA BRALCEV

Zastava republike Slovenije

Prebral sem članek pod gornjim naslovom predsednika SDP Hrvatske Dragana Kopušarja. Predvnetil pravite, da je danes na Slovenskem veliko več bolj perečih vprašanj, kot je vprašanje slovenske nove državne zastave, mislim jaz nasprotno, pa z mano vedr vsaj 50 odstotkov Slovenecov. Med vojno in takoj po vojni smo vsi verjeli, da je rdeča zvezda znak svobode, danes pa mislim, da je toliko krvava, kot je rdeča, še najmanj pa, da je znak svobode. Zato je ne maramo videti na slovenski zastavi. Če ruski narod, ki so jo iznašli, je ne marajo več, da jo vzhodnih Nemci, Poljaki, Madžarji, Čehi, Romunji (ki so jo celo izžigali iz zastave) ne govorijo. Samo mi Slovenci in Srbi jo še imamo, o pardono JLA in Albanija tudi. Z vsako uro, ne z vsakim dnem damo, ko bo še ta znak na zastavi, bomo izgubili več prijateljev, denarja, posojil svobode, novega poleta itd. Takoj ko je nastopila nova oblast, bi morala zamenjati novo oblast, bi morala zamenjati zastavo. Zato jaz DEMOSA, ki mi tudi sam padam, ne razumim, da ne uvidi, kaj se nam dogaja, da ne uvidi, kako pomembna je zastava za novo državo, nepoznan narod v svetu in njegovo politiko ter ekonomijo.

Inšpekcija dela je nujna

Sindikati Neodvisnosti in Želaznišnice iz 4. januarja letos poslali pobudo na izvršni svet občin, zaradi splošnega nespo-

stojanja inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikati Neodvisnosti je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedešnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnosti odstopili v reševanje Republiškega inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije na inšpekcijske zakonodaje.

Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogoib. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zaradi izvršitve sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

Ljubljanski gimnazijci se povezujejo

Nezadovoljni s koordinaci-
jo slovenskih gimnazijcev,
so ustanovili regijsko zvezo

LJUBLJANA, 19. marca - Predstavniki gimnazijcev sedmih od enajstih gimnazij ljubljanske regije so se na današnjem ustanovnem sestanku Zveze gimnazijcev ljubljanske regije dogovorili, da bodo ustanovili tako organizacijo, ki bo skrbela predvsem za družbeno življenje gimnazijcev. Zveza gimnazijcev ljubljanske regije naj bi se ukvarjala s konkretnimi težavami gimnazijcev, organizacijo okroglih miz, plesov in podobnih dejavnosti. Delovala bo v okviru Zveze dijakov Slovenije, nikar pa ne bo sodelovala v koordinaciji slovenskih gimnazijcev, ki jo po njihovem mnenju nelegitimna.

Predstavniki gimnazijcev so se zavzeli za eno vseslovensko organizacijo dijakov, ki bo močna in resna sogovornica vlade in ministrstva za šolstvo. Javnosti, medijem in Petru Venciju pa so očitali, da jih ne zanimajo problemi ljubljanskih in slovenskih srednješolcev. Z. M.

Bivši nastanitveni center z obnovljenim pritličjem

Restavracija in bistro Krona presenečata in vračata
ugled stavbi - Kupca za objekt v celoti še ni

LJUBLJANA, 19. marca - Nastanitveni center v Šiški, samski hotel, nadarjen s močnim razkošjem, se počasi, a vztrajno stresla slabega slovesa. Gradbeno podjetje Grosuplje, ki ga je zgradilo v hotelske namene, ga je, ker ni bilo interese, ki bi bil pripravljen kupiti objekt v celoti, razprodalo tako rekoč po kosčkih podjetjem, firmam, zasebnikom, tako da je nabralo kar 37 lastnikov, v glavnem firm, ki se tepejajo s stečajem in bi zdaj lastnino z veseljem prodale.

Kupca za celoten hotelski objekt, ki stoji na idealni lokaciji na Celovški 264, z velikim parkirnim prostorom in zemljiškim zaledjem, kjer bi se dala dozditi velika kuhinja za potrebe hotela, žal še ni. Za zdaj je upravljavec stavbe Gostinski turistično podjetje A - Lipa. Dve nadstropji s 144 ležišči v eno in dvoposteljni sobi sedita v hotelska trakt, v vsiljavi nadstropji s 500 samcev. Ne da se pa reči, da stvari niso krenile na bolje.

V pritličju sta 420 kvadratnih metrov najela zasebnika Dimitar Dimitrovski in žena Ivanka. Pritličje sta spremenila v ekskluzivno restavracijo z uvoženim opremo, detajli in zelenjem, češar se ne bi sramoval noben hotel A-kategorije, in v bistro, kjer sta enaka hrana in pijska kot

restavraciji. Bistro je odprt od 6. do 22. Restavracija ima drugačen urnik, odprta je od enajste večer do ene zjutraj. Lokal so poimenovali Krona.

Jedilnik je bogat. Sladkovodne in morske ribe, potniški raki, polži, školjke, posebna ponudba so jelen, medved in divji prašič po slovensko. Poleg tega imajo na zalogi vsa naša vrhunška in originalna francoska vina. Vsa večer vzorno postreže spremlja nežna živa glasba za prijetno počutje v restavraciji.

Cene? Zgledovali so se po ekskluzivnih ljubljanskih lokalah in izbrali zlato sredino, ki je za ene druge, za druge ne.

Ko bo v sedanjih stavbi enkrat zaresen hotel, bo Ljubljana pridobila več kot 600 postelj.

MARINA UČAKAR

JANEZ PETKOVŠEK

inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikati Neodvisnosti je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedešnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnosti odstopili v reševanje Republiškega inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije na inšpekcijske zakonodaje.

Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogoib. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zaradi izvršitve sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

stojanja inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikati Neodvisnosti je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedešnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnosti odstopili v reševanje Republiškega inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije na inšpekcijske zakonodaje.

Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogoib. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zaradi izvršitve sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

stojanja inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikati Neodvisnosti je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedešnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnosti odstopili v reševanje Republiškega inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije na inšpekcijske zakonodaje.

Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogoib. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zaradi izvršitve sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

stojanja inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikati Neodvisnosti je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedešnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnosti odstopili v reševanje Republiškega inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije na inšpekcijske zakonodaje.

Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad izvajanjem kolektivnih pogoib. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zaradi izvršitve sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

Slovenija je pravsnja dežela

Slovenci so pridni, če niso leni; so pametni, če niso neumni; so legeva dežela, če niso zaniharni. K. Klemenca je črna beseda »Slovenija« za angleško govoreči svet. Vendar ne drži, da »sloven« v angleščini pomeni umazan, zaniharni. Mogoče je bilo to res v davnih časih, zdaj pa je to zastarelo. Angleška beseda za ta pojem je »slob« (izg. slab). Zato je ni nobene bojazni, da bi nas imeli za umazane, posebno še, če smo dobro opravljeni. Tudi pri izdelkih živilske industrije bo vse v redu z »made in Slovenia«, posebno še, če se bo jemalo s kakovostjo po evropskih standardih. Poleg tega ima

Konzervacija Rudnika urana v Žirovskem Vrhu bo draga

Direktor žirovskega rudnika Marjan Uršič je škofjelškemu IS zatrdil, da niso nikoli imeli namena skladiščiti posebne odpadke

ŠKOFJA LOKA, 19. marca – Stroka bo povedala, če je program za izvedbo trajnega prenehanja izkoriščanja uranove rude v Rudniku urana Žirovski Vrh ustrezen. Že danes pa so člani škofjelške vlade dodali programu dvanajst pripomb. Obsejni material so sprejeli, obravnavali pa bodo ponovno dopolnjevanje.

Na »zatožni« klopki se je znašel direktor Rudnika Marjan Uršič, ki je skušal Marjjo Pogacnik odgovoriti na večino postavljenih vprašanj. S kopanjem so morali prenehati lani julija in začeli s pripravi za konzervacijo. Direktor je skušal prepričati članne izvršnega sveta, da so edino merilo strokovne odločitve, ki se opirajo na zakonodajo. Posebej je zatrdil, da RUZV ni nikoli predlagal morebitnega skladiščenja posebnih odpadkov. Imeli so v mislih recikliranje določenih snovi, ki so v Žirovskem Vrhu in jih po predelavi prodajo industriji in skladiščijo le odpadke, ki pri tem recikliranju nastanejo. Vodstvo rudnika lahko brani trditve, da geološke hribine in okolica niso primerne po mednarodnih merilih za skladiščenje radioaktivnih odpadkov.

»Naš program ni tako skladiščenje,« je zatrdil direktor Rudnika pred člani škofjelškega IS, člani pa je še obvestil, da se zastopniki Fischerja, ki bi sodelovali pri izvedbi programa in s tem omogočili nekdanjim rudarjem delo, »ohlajajo« zaradi vseh zapletov.

Na seji smo slišali, da bi celotni stroški zaradi prenehanja izkoriščanja uranove rude presegli vsoto 572 milijonov dinarjev. Na seji je bil tudi vloga republiške skupine Slavko Erzar, ki zbira pripombe na ponujen program. Skupina osmih članov, ki zastopajo energetiko, turizem, sekre-

DELO plus

tariat za delo, industrijo in drobovo gospodarstvo, občino Škofjo Loko ter rudnik, bo na republiški ravni odločala o tem, za škofjelško občino tako po-membnem dokumentu.

MIRKO KUNŠIČ

Popravilo magistralke

NOVO MESTO – Delavci novomeškega cestnega podjetja so se lotili obnove dela na magistralni cesti Ljubljana – Zagreb, in sicer na odseku Karteljevo – Mačkovci, ki ga je letošnja zima najbolj obdelala.

»Čeprav nismo dobili denarja za obnovo dela, smo se vsekakor lotili popravila cestišča, ki je v kritičnem stanju. Nismo mogli več čakati, ker bi lahko prišlo do popolne prekinitve prometa na »dolenjski«. Dela bodo potekala kake tri tedne, delno bo moten promet, kar pa bodo vzorni razumeli,« pravi direktor novomeškega cestnega podjetja France Gole.

Protest brežiških šolnikov

Na Srednji šoli Brežice bodo v četrtek, 21. marca, pripravili opozorilno stavko BREŽICE, 19. marca – Delavci Srednje šole Brežice so se odločili za opozorilno stavko. Napovedali so jo za četrtek, 21. marca, trajala pa bo od 11.30 do 14. ure, torej od četrte šolske ure naprej. Za opozorilno stavko so se, kot pravijo Brežičani, odločili tudi na krški in sevnški srednji šoli.

Zahteve vseh treh šol so si zelo podobne: izpolnjene naj bi bile zahteve Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije, takoj bi bilo treba začeti sanirati »krogične razmere« v srednjem šolstvu in takoj bi morali biti osebni dohodki v srednjem šolstvu usklajeni s plačili v gospodarstvu. Tej tretji točki je brežiška šola v sporočilu, ki nam ga je poslala, posvetila največ pozornosti. Šolniki pravijo, da so stavko pripravili preklicati le v primeru, če bodo ustrezne oblasti pripravile ugoditi njihovim zahtevam. Če pa se oblasti sploh ne bodo odzvale, bodo na šolah prisiljeni poseči po ostrejših oblikah protesta, pravijo v Brežicah.

K. M.

Obupani kočevski obrtniki vračajo obrtna dovoljenja

Prenekatim obrtnikom se zdijo obveznosti prevelike, kupcev pa ne morejo pripraviti tega, da bi bili dobri plačniki – Težave s posojili

KOČEVJE, 19. marca – Na kočevsko občino je danes prinesel svoje obrtno dovoljenje neki kočevski obrtnik. Pravi, da ne more več posloovati, ker so obveznosti prevelike, kupci pa ne plačujejo. Takšnih primerov je bilo v zadnjem času v kočevski občini več in zato so se v občinski upravi odločili, da bodo pregledali, koliko obrtnikov je obupalo.

»Na razmere, ko naročniki ne plačujejo, ne moremo vplivati. Tudi sicer na položaj obrtnikov nimamo omebe vrednega vpliva. To nam zbija skrb, saj tako izgubljamo še tista maloštevilna delovna mesta. Na razvoj obiti smo veliko stali, zato je zdaj toliko težje. Kakšno je naše gospodarstvo v občini, pa vsi dobro vemo. Resda imamo vsak dan nove podjetnike in skušamo jim pomagati po naših najboljših močeh, vendar se bojimo, da se bodo tudi ti znašli v podobnem položaju kot mnogi pred njimi,« je dejal član izvršnega sveta občine Kočevje, zadolžen za razvoj in revitalizacijo, Miro Rešetar.

Neurejena obrtniška politika ima zares pogubne posledice. Obrtniki in podjetniki tudi ne uspevajo dobiti tako zelenih premostitvenih posojil. Izdelkov tako ne morejo izgotoviti – tudi za izvoz ne.

Velika kočevska obrtnica se je pred časom znašla pred neprimostljivo težavo. Za dva tedna je potrebovala posojilo v vrednosti petsto tisočakov, pa ga ni mogla dobiti. Izvozni posel je šel za goz.

HOJA PO ŽERJAVCI

ZAGORJE – Kdor bi želel prisostvovati demokraciji hoje po žerjavci ali se je celo sam udeležil, se lahko oglasi v petek, 22. marca, ob 19. uri na medijem gradu, kjer liberalni demokrate Zgorja, zagorska ZKO, turistično društvo Izlake in Hotel Medijske tople pripravi drugo barokno večer. Program bo popeljal vlad Kreslin s predstavstvom največjih del. Vstopnina bo 50 dinarjev, udeležence pa čaka še presenečenje. (P. M.)

Strojna tovarna Trbovlje išče pot iz nakopičenih težav

Že od konca februarja brez glavnega direktorja – Rešitev: preoblikovanje v kapitalsko družbo in zmanjšanje števila delavcev

TRBOVLJE, 19. marca – Ugibanj, kaj da bo s 1042-članskim kolektivom Strojne tovarne Trbovlje, ki ga eni že odpisujejo, drugi pa vendar vidijo rešitev v eni od oblik kapitalske družbe, bo menda aprila konec. Do tedaj bi naj še namreč pokazali prvi učinki reorganizacije v delniško družbo, ki jo v teh dneh pripravljajo.

Kaj štirje veliki problemi so se v tem letu zgornji na tovarno: nelikvidnost in blokiran zbir račun v višini 84 milijonov dinarjev, zaradi česar imajo težave tudi pri nabavi materiala, nerentabilni izvoz, ki ga skušajo pokrivati s prodajo na domačem trgu ter kadrovske in vodstvene probleme. Glavni direktor je tovarno zapustil konec februarja. Do danes jim še ni uspelo najti drugega ustreznega človeka. Odhajajo tudi drugi delavci, kajti položaj, v kakršnem je se STT znašla, jim ne zagotavlja socialne varnosti. Menda je ostalo vsega skupaj le še pet strojnih inženjerjev. Vendar težave te vrste niso nič nove. Že leta 1988 so v podjetju ugotovili, da bo zaradi slabe sestave sredstev, velikih zalog, zastarele tehnologije in tudi slabe kadrovske sestave treba nekaj narediti. Marca tistega leta je občinska skupščina na predlog IS sprejela sklep o uvedbi druž-

benega varstva v STT za približno pol leta. Tudi v sanacijskem programu, ki so ga v tovarni tedaj izdelali in nikoli do konca uresničili (zaradi finančnih težav), je bila največja težava pomankanje strokovnih kadrov na eni in prevelika režija na drugi strani.

Od oktobra lani je stalno doma na čakanju od 80 do 120 ljudi, večina iz proizvodnje. Finančni položaj tovarne je kritičen, zadolženost je presegla vse meje. Zaoštritev na tem področju pa na beležijo zlasti od lanskega zadnjega četrtertja, ko so morali delavci plačevati iz obratnih sredstev. Še vedno gre približno 75 milijonov dinarjev od 84 milijonov, kolikor predstavlja blokada njihovega zbir računa, iz naslova akceptnih računov za kredite. Dolgov dolžniško-upniške narave torej le ni veliko. V lanskem letu so v STT plan uresničili 85- do 90-odstotno in dosegli za 22 milijonov evrov celotne realizacije. Za to leto računajo na približno 19 milijonov evrov realizacije – to pa ob zmanjšanju zaposlenih (ocenjujejo, da je v podjetju še vedno kakšnih 120 delavcev preveč) in na 40 do 50 odstotkov realizacije, uresničene na avstrijskem oziroma nemškem trgu. Tako avstrijska Voest Alpine ostaja njihov partner, obeta pa se jim nov, nemški MAN.

Izhod iz krize pa bo zahteval določen scenarij. Ta še ni dokončno oblikovan. Trenutno je jasno le dveje: »da je tovarni potrebna finančna sanacija (sami imajo prav malo lastnega kapitala) in pa reorganizacija v kapitalsko družbo z znanimi lastniki, z upravnim odborom in s prilagoditvijo trgu. Vse to pa bo uspešno le ob zmanjšanem obsegu tako poslovanja kot števila zaposlenih.

POLONA MALOVRH

Krkin mešani zbor slavi dvajseto obletnico

NOVO MESTO – Mešani pevski zbor Strojne tovarne Trbovlje, ki ga je ustanovil leta 1971, ob dvajsetletnici svoje ustanovitve proslavi s samostojnim koncertom, ki bo v novembru v domu kulture, v petek, 22. marca, ob 20. uri. Gostje večera bodo zborovodja prof. Radovan Gobec, prof. Miro Kofol in prof. Franci Možek. Ki sivo preteklih dvajsetih letih vodil krkin pevce. (S. D.)

V Šentrupertu podaljšali samoprispevek

Skoraj 90-odstotna udeležba na referendumu, večina je bila za

ŠENTRUPERT, 19. marca – Ob težkih gospodarskih razmerah in nihče pričakovanih, da bodo občani krajevnega skupnosti Šentrupert v nedeljo tako množično podprli vodstvo krajevnega skupnosti, ki je razpisalo referendum za podaljšanje krajevnega samoprispevka.

Na volitve je prišlo 89,23 odstotka volilcev, samoprispevek pa je podprlo 60,80 odstotka volilnih upravičencev.

Denar, ki ga bodo v petih letih zbrali s samoprispevkom, bodo uporabili za izgradnjo poslovalne veže v Šentrupertu, za modernizacijo in vzdrževanje lokalnih cest, nekaj pa ga bodo dobili tudi vsaki odbor, ki ga bodo pač uporabili za lokalne potrebe.

S. D.

Spomnili se bodo na Gallusa in Mozarta

NOVO MESTO – Zveza kulturnih organizacij Novo mesto in novomeška Glasbena šola Marjana Kozine bosta v sredo, 20. marca, ob 19.30 v Dolenjski galeriji pripravila koncert, s katerim bodo počastili 400-letnico smrti Gallusa – oziroma 200-letnico smrti Mozarta.

Program bodo pripravili: mlajši mladinski mešani mladinski pevski zbor glasbene šole, solista pa bosta Petra Gačnik (violeta) in Marjan Pač (klavir). (S. D.)

Novi predsednik

KRSKO – Na nedeljskem obnem zboru tukajšnje Kmečke zveze – Ljudske stranke je odstopil dosednji predsednik Tone Koršič. Na njegovo mesto je bil izvoljen Alojz Šuštar in imenstil župnika Milana Grdena.

Župnijski patron je sv. Modest, apostol Slovenec, ki je oznanjal evangelij o Karantanji. Župnika na Zlatem Polju, kaj bodo verjetno obsegali obseg, pa bomo kmalu po polje in sedanjo krajevno skupnost Vodovodni stolp. (M. K.)

V trboveljski občini čaka na službo vedno več izobražencev

Do konca leta brez službe že 2000 ljudi – Februarja je bilo v občini brez dela 718 ljudi, od tega skoraj polovica žensk

TRBOVLJE, 19. marca – Glede na število brezposelnih ob koncu lanskega leta trboveljska občina med 19 občinskimi ljubljanske regije res ni odstopala, ima pa med vsemi najslabšo napoved: do konca leta bo ostalo brez dela trikrat toliko ljudi, kot jih je bilo konec februarja, to je približno 2000.

Med 718 iskalec zaposlitve je po zadnjih podatkih (za februar) trboveljske izpostave Republiškega zavoda za zaposlovanje kar 338 žensk. Od vseh je 316 iskalec brez poklica (med njimi 139 žensk). Kar nas najbolj skrbi, je število tistih z višjo (24) in visoko (13) izobrazbo, ki ostajajo brez dela, pa število mladih do 26 let (302) ter iskalec prve zaposlitve (165), sta povedala svetovalka zaposlitve Tatjana Hočevar in vodja izpostave Janez Venc.

Med brezposelnimi je tudi že okrog 370 takih, ki so brez dela ostali zaradi stečaja svoje delovne organizacije od teh jih približno 174 živi v Trbovljah, drugi pa v občinah drugih republik.

Ce bo število brezposelnih še naprej naraslo tako hitro kot od leta 1989 do leta 1990 – v tem letu se je namreč povečalo za trikrat, kar je toliko kot prej v treh letih – se bo po besedah magistra Janeza Vence tisto, kar se za Slovenijo napoveduje za leto 1993, v Trbovljah zgodilo že konec tega leta: 718 ljudem brez dela se bo pridružilo še dvakrat toliko ljudi – tudi izobraženci. Zanimivo je, da je že zdaj (po januarskih podatkih) med prijavljenimi iskalec za skoraj cel letnik gimnazijskih maturantov (22) in za dva letnika ekonomskih tehnikov (58).

Janez Venc pravi: »Preveč napak je bilo storjenih v preteklosti, ko je bilo potrebno šele poplavljanje, v skladu z njihovimi potrebami« in to je imela glavno besedo v stroki politika.

POLONA MALOVRH

Izgub kar desetkrat več od akumulacije

Lansko poslovno leto je 210 gorenjskih podjetij končalo z izgubo

KRANJ, 19. marca – Lani je 210 gorenjskih kolektivov »pridelalo« za milijardo 914 milijonov dinarjev izgub. Po podatkih krajskega podjetniškega SDK so v »zdravih« podjetjih utržili le 175 milijonov dinarjev akumulacije.

Direktor SDK Kranj Franc Podjed pravi, da je bilo v let 210 neuspešnih kolektivih zaposlenih kar 45.912 delavcev. Največ izgub je v krajski občini (790 milijonov), na drugem mestu je jeseniška (680), nato škofjelška (234) ter še radovljška (155) in tržaška (5,2 milijona dinarjev).

Med zgubarji so tudi zasebne firme: kar 135 jih ima simbolizacijo izgube. Vsi njihovi zneski predstavljajo komaj 8,9 milijona dinarjev ali slabih pol odstotka vseh gorenjskih izgub. Po podatkih SDK je imelo do danes 35 podjetij blokiran zbir računa, skupna izguba pa seže do vsote 311 milijonov dinarjev. Pet podjetij se blizu šestdesetemu mestu dnevu blokade in s tem uvedbi stečajnega postopka.

M. K.

Učenci bodo sami počistili šolsko okolico

STOPIČE, 19. marca – Šolarji na osnovni šoli Janeza Trdine v Stopičah pri Novem mestu ne čakajo na komunalne delavce. Kar sami so se lotili urejanja šolskega okolja in prav je tako. Na sliki: učenci drugega razreda stopičke šole so nam povedali, da bodo očistevali okolico nadaljevali tudi v domačem okolju. (Besedilo in slika: Slavko Dokl)

PISMA BRALCEV

Zastava republike Slovenije

Prebral sem članek pod gornjim naslovom predsednika SDP Hrastnik Draga Kopušarja. Prenovljeni pravite, da je danes na Slovenskem veliko več bolj pereh vprašanj, kot je vprašanje slovenske nove državne zastave, mišlim jaz nasprotno, pa z mano vred vsaj 50 odstotkov Slovencev. Med vojno in takoj po vojni smo vsi verjeli, da je rdeča zvezda znak svobode, danes pa mišlim, da je toliko krvava, kot je rdeča, še najmanj pa, da je znak svobode. Zato je ne maramo več videti na slovenski zastavi. Še ruški narodi, ki so jo iznašli, je ne marajo več, da o vzhodnih Nemcih, Poljakih, Madžarih, Čehih, Romunih (ki so jo celo izgažili iz zastave) ne govorimo. Samo mi Slovenci in Srbi jo imamo, o pardon JLA in Albanija tudi. Z vsako uro, ne z vsakim dnem dalje, ko bo se ta znak na zastavi, bomo izgubili več prijateljev, denarja, posojil svobode, novega poletja itd. Takoj ko je nastopila nova oblast, bi morala zamenjati zastavo. Zato jaz DEMOSA, ki mu tudi sam pripadam, ne razumem, da ne uvidi, kako pomembna je zastava za novo državo, nepoznan narod v svetu in njegovo politiko ter ekonomijo.

Za SKD Litija član odbora Adolf Berložnik

Inšpekcija dela je nujna

Sindikata Neodvisnost v Železnici Jesenice je 4. januarja letos poslali pobudo na izvršni svet občine Jesenice za ustanovitev nad-

zorno inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da je inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijske službe za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško občino.

Sindikata Neodvisnost je potem na naslov Uprave inšpekcijske službe za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijske službe je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo zasedenih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vloga sindikata Neodvisnost odstopili v rečevanje Republiškem inšpektoratu za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije o kriterijah delavske zakonodaje. Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih dolžna, da izvaja nadzor nad uporabo zakonov iz delovnih razmerij ter kolektivnih pogodb. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zadrži izvršitev sklepa o pravih, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

štovanja kolektivnih pogodb, zaradi nenehnega šikaniranja sindikalnih zaupnikov Neodvisnosti s strani samoiniciativnih sindikalnih neupoštevanih sindikalnih svobod in proste izbire sindikata s strani poslovalnih struktur ter zaradi neupoštevanja sindikalnih organizacij, se mora ustanoviti v vseh gorenjskih občinah inšpekcija dela ali pa naj se zaposli ustrezno število inšpektorjev za področje delovnih razmerij v Upravi inšpekcijske službe za Gorenjsko. Ker vemo, da prihajajo težki časi, posebno za delavstvo, naj se ta posthuda sprejme in čimprej udeleži. Na primer, kje smo z našo delavsko zakonodajo, čeprav smo bili država delavcev, naj navedemo del Zakona o inšpekcijski deli, ki je bil izdan leta 1921 še pod kraljem Aleksandrom: »za neposrednejše nadzorstvo o izvrševanju zakonov, uredb, pravilnikov, ki se tičejo delavskega socialnega in življenjskega varstva v industrijskih, obrtnih, trgovskih in prometnih obratih in podjetjih, bodisi da so zasebna ali državna, kjer so zaposleni civilni delavci, se osniva inšpekcija dela (to je bilo 21. maja 1921. leta)!!!

Inšpekcija dela nadzira, ali so delavci pravilno zaposleni, nadzira delovni čas, daje dovolitve za nadurno delo ter nadzoruje in preprečuje kršitve delavskih pravic. Inšpekcija dela nadzira, ali so delavci pravilno zaposleni, nadzira delovni čas, daje dovolitve za nadurno delo ter nadzoruje in preprečuje kršitve delavskih pravic. Inšpekcija dela nadzira, ali so delavci pravilno zaposleni, nadzira delovni čas, daje dovolitve za nadurno delo ter nadzoruje in preprečuje kršitve delavskih pravic.

Števanje kolektivnih pogodb, zaradi nenehnega šikaniranja sindikalnih zaupnikov Neodvisnosti s strani samoiniciativnih sindikalnih neupoštevanih sindikalnih svobod in proste izbire sindikata s strani poslovalnih struktur ter zaradi neupoštevanja sindikalnih organizacij, se mora ustanoviti v vseh gorenjskih občinah inšpekcija dela ali pa naj se zaposli ustrezno število inšpektorjev za področje delovnih razmerij v Upravi inšpekcijske službe za Gorenjsko. Ker vemo, da prihajajo težki časi, posebno za delavstvo, naj se ta posthuda sprejme in čimprej udeleži. Na primer, kje smo z našo delavsko zakonodajo, čeprav smo bili država delavcev, naj navedemo del Zakona o inšpekcijski deli, ki je bil izdan leta 1921 še pod kraljem Aleksandrom: »za neposrednejše nadzorstvo o izvrševanju zakonov, uredb, pravilnikov, ki se tičejo delavskega socialnega in življenjskega varstva v industrijskih, obrtnih, trgovskih in prometnih obratih in podjetjih, bodisi da so zasebna ali državna, kjer so zaposleni civilni delavci, se osniva inšpekcija dela (to je bilo 21. maja 1921. leta)!!!

Staviti ograjo ali kako drugače preprečiti obiske muflonov na pokopališču

Kakor sem zvedel, tudi svezve vence takoj drugi dan po pogrebu pokopajoče mufloni. Kje je pieteta uprave pokopališča, čeprav je drugače to eno najbolj urejenih in lepih pokopališč v Sloveniji. Naj lovsko društvo priskrbi dovolj kakovostne hrane za muflone v bližini njihovih prebivališč, da se ne bodo hodili hraniti na cveje, nasade in vence na grobovih.

JOŽA PRETNAR, Povštevca 104/D, Ljubljana

Preprečiti bodo beg muflonov

Povsem neopazno je šla mimo slovenske javnosti na videz skromna, pa vsebinsko bogata brošurica Zavoda RS za šolstvo z naslovom Gimnazijski program (Ljubljana 1990, predstavnik dr. Strečko Zakrajšek). V poglavju »Obvezne izbirne vsebine, ki jih mora učence absolvirati do zaključka šolanja«, prinaša drobna knjižica učinkovit načrt, kako preprečiti, da bi gimnazijski maturanti odhajali v tujino. Zaradi tehničnih besedila navajam načrt dobesedno. Naj opozorim na izvirno lep in razumljiv slog jezika, kajti velika škoda bi bila, če ga javnost ne bi razumela.

V gimnaziji je treba zagotoviti povezavo z drugimi ustanovami, ki so pomembne za nadaljnje

stavi ograjo ali kako drugače preprečiti obiske muflonov na pokopališču. Kako sem zvedel, tudi svezve vence takoj drugi dan po pogrebu pokopajoče mufloni. Kje je pieteta uprave pokopališča, čeprav je drugače to eno najbolj urejenih in lepih pokopališč v Sloveniji. Naj lovsko društvo priskrbi dovolj kakovostne hrane za muflone v bližini njihovih prebivališč, da se ne bodo hodili hraniti na cveje, nasade in vence na grobovih.

JOŽA PRETNAR, Povštevca 104/D, Ljubljana

Preprečiti bodo beg muflonov

Povsem neopazno je šla mimo slovenske javnosti na videz skromna, pa vsebinsko bogata brošurica Zavoda RS za šolstvo z naslovom Gimnazijski program (Ljubljana 1990, predstavnik dr. Strečko Zakrajšek). V poglavju »Obvezne izbirne vsebine, ki jih mora učence absolvirati do zaključka šolanja«, prinaša drobna knjižica učinkovit načrt, kako preprečiti, da bi gimnazijski maturanti odhajali v tujino. Zaradi tehničnih besedila navajam načrt dobesedno. Naj opozorim na izvirno lep in razumljiv slog jezika, kajti velika škoda bi bila, če ga javnost ne bi razumela.

V gimnaziji je treba zagotoviti povezavo z drugimi ustanovami, ki so pomembne za nadaljnje

PO SLOVENIJI

Hram zdravja odslej tudi kulturni hram

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Prijetna osvežitev kulturnega utripa je bilo odprtje slikarske razstave Bistričanke Jožice Tomazin in razstave cvetličnih šopkov domačega cvetličarja Viljama Zornana v avli bistrškega zdravstvenega doma – ob izteku minulega tedna. Po zgledu nekaterih kolektivov so zdaj še bistrški zdravstveni delavci v svojem novem domu ponudili gostoljubje likovnim in drugim umetnikom. Ti vedno dobro obiskani prostori po mnenju direktorja Zdravstvenega doma dr. Janka Predana kar kličejo tudi po taki dejavnosti. Akvaralne podobne cveje bodo na ogled tja do prvomajskih praznikov. (V. S.)

Z mamico na prvi pomladanski izlet

CELJE, 19. marca – Občinska zveza prijateljev mladine Celje, ki je velikim in majhnim Celjanom že lani ponudila nekaj novih oblik dela z otroki, je po dolgotrajni pripravi prvi pomladanski izlet. Gre za »troški zabavni avtobus«, ki bo najprej popeljal na izlet mamice in malčke. Seveda vabijo tudi očete, dedke in babice, vsi skupaj pa je bodo mahlni na Primorsko. V soboto, 23. marca ob osmih zjutraj se bodo s parkiršča na Glaziji odpeljali naravnost v Lipico, kjer si bodo ogledali kobilarino in predstavo dresiranih konj, nato pa v Škojanske jame. Domov se bodo vrnili zvečer. V ceno – 240 dinarjev za otroke in 320 dinarjev za odrasle – so poleg vožnje vsteli še vstopnino za kobilarino in Škojanske jame. Morebitno kosilo pa bodo izletniki morali plačati sami. (I. B.)

Pomoč prekmurskih kmetov poplavljenecem v Lučah

MURSKA SOBOTA, 19. marca – Prekmurski kmetje so za poplavljenecem v Gornjoposavski dolini zbrali skupaj kar 560 tisoč dinarjev. Z zbiranjem pomoči po vaseh so pobehili in so že po nekaj dneh petim družinam v Lučah izročili 350 tisoč dinarjev. Podatek o zbrani pomoči so kmetje »razkrili« šele na letnem občnem zboru murskoškoške SKZ-LS. (I. G.)

Brezposelni Sevnici čistijo mesto in gradijo nov vodovod

Za pomoč pri »javnih delih« se je odločilo 25 ljudi – Čiste ulice in rečni bregovi – Nadomestni vodovod do vasi Mrtovec

SEVNICA, MRTOVEC, 19. marca – V ponedeljek so se v krajevnih skupnostih Sevnica in Boštanj pričela tako imenovana javna dela. Morda zvenijo izraz malo preveč velikopotezno, saj gre vsaj v enem pogledu za dokaj banalno in za nič manj koristno stvar. Kakšnih 15 delavcev, in to tistih s seznama brezposelnih pri skupnosti za zaposlovanje, vihiti v robih metle in grublice, in po Sevnici čistijo pesek, ki je ostal ob robovih ulic in pločnikov od posipavanja. Drugi dan akcije sta obe »brigadi«, ena je začela v Šmarju, druga v starem delu mesta, že priliči skupaj, kar česarim v tako kratkem času ob občini drugega dela zlepa ni uspelo.

Vzpodbudne vesti prihajajo tudi iz hribov, iz nesrečne vasi Mrtovec, kjer so lani planinovdarji krajanom onesposobili vodovod. Sedaj deseterica najbolj žilavih ljudi z izetice seznama brezposelnih koplje traso za glavni vodovod iz nadomestnega vira na Zivi gori. Trasa je zahtevna, saj skoraj vse 1600 metrov poteka skozi gozd.

Sevniki brezposelni delavci torej ta čas nikakor niso brez dela. Ne čakajo več križem rok na redno mesečno nadomestilo. Ob delu imajo malico, iz občinskega proračuna pa jim bodo ob koncu meseca primaknili k običajni podpori še 1.500 dinarjev. Predsednik občinskega izvršnega sveta Marjan Kurnik pravi, da bi fante radi napotili tudi na čišče-

nje rečnih in potočnih obrežij posutih z znanim polivilnim »okrasjem« – predno ga skrije zelenjava. Če druga ne, bodo za prvi pomladni denarški udeleženci brez nevsenečnega peska, ki brez snega in ledu učinkuje vse prej kot varno. Z nekaj dobre volje in ne prav veliko denarja se torej da storiti tudi nekaj koristnega.</

Bodo združnim delavcem dali družbeno zemljo v zakup?

Sanacijski program Kmetijske zadruge »Goriška Brda« je povzročil polemike zaradi načrtovanega oddajanja zemlje v zakup odvečnim delavcem

DOBROVO, NOVA GORICA, 19. marca – V zadnjem mesecu so se v Brdih in tudi sirsom okoli novogoriške občine pojavile govorice, da Kmetijska zadruga »Goriška Brda« klnja svojo lastno pridelavo in zato deli ali vsaj načrtuje pridobitev družbene zemlje zaposlenim. V novogoriški skupščini sta bili postavljeni dve delegatki naj vprašajo o tem, poleg tega pa je skupščina sprejela tudi pobudo, naj novogoriško Javno pravobranilstvo ustavi sklepanje zakupnih pogodb med brskimi zadrugami in njenimi delavci in kooperanti. Govorice in delegatske vprašanja so, kot kaže, povezana predvsem s pričakovanjem zakona o denacionalizaciji.

Kaj je pravzaprav spodbudilo razburjenje v Brdih in novogoriških skupščinskih klopeh? Kmetijska zadruga »Goriška Brda« oziroma njen zdej bi vsi (od tega meseca) tozdr Kmetijska proizvodnja na Dobrovi v Brdih je letošnjojanu janarja naredil sanacijski program. Podatje tozdr je namreč lani močno poslabšalo, njegova zadolženost je dosegla, kot so ugotovili, kritično mejo, in sicer zaradi pomanjkanja lastnih obratnih sredstev in najemanja dragih posojil za obnovo dolgoletnih nasadov. Pridelava je bila v zadnjih treh letih pod povprečjem. Za slabe poslovne rezultate lanskega leta

V Luciji iščejo prostor za novo cerkev

Zavod za urbanizem je predlagal, naj bi razpisali natečaj za pridobitev lokacije

LUCIJA, 19. marca – Tukajšnji verniki in seveda tudi predstavniki cerkvenih oblasti si že vsaj deset let trudijo priti do lokacije za novo cerkev, vendar tega v dosedanjih številnih urbanističnih in srednjeročnih načrtih še niso predvideli. Cerkev Sv. Lucije je zrasla pred približno 350 leti. To je ocena, pravi župnik Jože Ipavec, saj obstaja približno toliko star dokument, s katerim so naročili pri slikarju Carpacci (domnevno bratu ali sorodniku velikega slikarja) sliko za to cerkev.

Lucijsko cerkev so zgradili ob solinskih poljih in jo namenili nekaj desetletim solinarjem in družinski članom, zato je bila seveda majhna, saj Lucija takrat še zaselek ni bila in so imeli maše le občasno. V zadnjih 25 letih pa je doživela pravi razcvet in po zadnjih podatkih živi v Luciji 7250 prebivalcev.

Delavci zavoda za urbanizem so piranskemu izvršnemu svetu zdaj predlagali, da bi v Luciji prišli do lokacije tudi za novo cerkev in sicer tako, da bi bila urbanistično arhitektonski natečaj za kar najbolj objektivno pridobitev primerne lokacije.

Natasa Umek s tega zavoda nam je povedala, da je bilo doslej za novo lucijsko cerkev že pet predlaganih lokacij. In sicer – na mestu, kjer je že zdaj majhna cerkev, ob magistralski cesti pri vrtinari Medved, ob vhodu v lucijsko klan, na mestu nekdanje železniške postaje (dajanja semenarja in ribarnice), ali pa ob novem lucijskem mandraču, nedaleč od zdajšnje cerkve, le na drugi strani ceste. Povsem mogoče je, da bi se ob morebitnem razpisu natečaja pojavil še kakšen predlog. Natasa Umek je prepričana, da bi do lokacije za cerkev v Luciji morali priti v nekaj mesecih po razpisu. Lucijski župnik Jože Ipavec pa nam je pojasnil, da je na mestu, kjer je sedaj cerkev, nemogoče graditi, ker so prostor zasedli z novo telefonsko centralo. Dodal je tudi, da se v župniškem uradu ogrevajo predvsem za dve možni lokaciji – na mestu zdajšnje semenarne in ribarnice, ali pa ob mandraču, streliju stran od obstoječe cerkve. Pri tem našteva več argumentov, ki podpirajo tako odločitev cerkve – gre najprej za zgodovinske razloge, od tega, da sta ti lokaciji blizu ljudem in tudi turistom. Bolj sta dostopni, hkrati pa bi tako namestitev lucijske cerkve pomagala obkrožiti središče nastajajočega mesta.

BORIS ŠULIGOJ

»Ob tem pa smo slišali, da vse to delamo v urbijskih kmetih. Vendar je bil predsednik brške podružnice Slovenske kmetke zveze – Ljudske stranke nazvo pri dogovorih in ni imel pripomb na program,« nam je povedal Ludvik Simič. Govorice, ki jih je mogoče zaznati tudi v enem izmed odborniških vprašanj v novogoriški skupščini, namreč, da je del brške kmetijske zadruge pred razpado in da so si delavci naredili seznam za razdelitev družbene zemlje, ki bi bili po načrtovani reorganizaciji kmetijske zadruge odvečni in bi bili seveda hkrati pripravljeni in sposobni obdelovati prevzeto zemljo.

V sanacijski program so potem vključili tudi predlog, da gram je zdaj delavski svet tozdr, zbrali delavci in združni svet Kmetijske zadruge. Med 54 zaposlenimi naj bi bilo, so ugotovili, 29 delavcev takih, ki bi lahko vzeli družbeno zemljo v zakup.

»Zanimiv pa je podatek, da je večina sedanje družbene (pa tudi precej zasebne) zemlje v Brdih bila nekdanji last tujih, predvsem seveda italijanskih veleposelstnikov. Veliko Bricev je bilo nekdanji kolonov. Kot je zatrdil Ludvik Simič, je v družbeni lasti le nekaj manj kot 29 hektarov zemlje, ki naj bi jih po doslej znanih določilih zakona o denacionalizaciji vrnilo nekdanjim lastnikom. Teh hektarov pa seveda

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Ureditev peš poti ob morju

V piranski občini je priobalni pas ozek, zaseden s kampom, marino in kopališči

PIRAN, 18. marca – Kaže, da bodo v piranski občini prvi sledili predlogu o tem, da bi vzpostavili celotne slovenske obale uredili peš poti. Naročili so že idejni projekt, s pomočjo katerega bodo skušali najprej urediti peš poti in sprejeli načrt, ki bo vključeval tudi drugega vrsta turizma, kot so smeti, itd. Določitev in ureditev poti v zaledju tega turističnega kraja morda ne bo tako problematična kot ureditev poti ob morju. Tudi v tej najbolj turistični občini je namreč ozek priobalni pas že zaseden, zaprt s ograjami in takšnimi ali drugačnimi ovirami. Peš pot se bo tako po vsej verjetnosti morala ogniti tako kampu pod Sočo, kot tudi lucijski marini. Naslednja ovira so kopališča, ki so seveda dodobra ograjena.

Oblikovalci zamisli o obmorski peš poti skozi Portorož predlagajo, da bi bila kopališča zaprta samo v poletnih mesecih do 16. ali 17. ure, v preostalem času bi morala biti obala dostopna za vse.

B. Š.

Kmalu še šest krajevnih samoprispevkov?

SEŽANA, 19. marca – Kaže, da je zamisel sežanskega občinskega vodstva, da se odpre predlogu za podajanje občinskega samoprispevka in podpre razpis referendumov za krajevne samoprispevke, padla na plodna tla.

Po opravljenem glasovanju v KS Slivje in začasno odloženem referendumu v KS Hrpelec, so se za tak način zbiranja denarja za lokalne komunalne programe odločili še v KS Gorjanki, Pretnici, Rodiku, Materiji, Lokve in Zazid. Glasovali bodo 31. marca ter 7. oziroma 28. aprila.

Prebivalci Lokve in Prelož so se odločili, da bodo s samoprispevkom zbrani denar namenili za gradnjo mlinskih ževic, sofinanciranje javne razsvetljave, asfaltiranje poti, vzdrževanje smetišča ter vzdrževanje objektov KS.

Ce bodo samoprispevek izglasovali, ga bodo povsod plačevali po štiri leta, zavezanci pa bodo morali za razvoj svojih krajev prispevati od enega (Gorjanka, Rodik, Lokve), enega in pol (Pretnica) do dveh (Materija, Zazid) odstotka od dohodka.

J. O.

Občina skrbi za srečo in kruh, za Kosmačevo hišo menda ne več

PORTOROŽ, 19. marca – Kulturniki iz piranske občine lahko na se nemer primeru občutijo, kako mačehovski je odnos do kulture. Kaj se bo zgodilo s spominsko hišo Cirila Kosmača v Portorožu? Kaže, da to najbolj skrbi delavce piranske Matične knjižnice, ki so zadovoljni za upravljanje te spominske hiše, vendar ob kopici neurjenih vprašanj.

Lastnik hiše je občina Piran, ki je knjižnico zadožila le za skrb nad spominsko zbirko pokojnega pisatelja. Vse ostalo je pravzaprav nedoločeno. Za delo, ki ga opravlja knjižnica, ne dobi niti dinarja. Iz občine svetujejo Matični knjižnici, naj ta podpreza pri republikih organih, v republiki pa pravijo, da je Kosmačeva hiša stvar občine, zdaj občinskega proračuna. Tu pa seveda vsi stiskajo. In tako ni denarja niti za polovico oskrbnika, kaj šele za celega. Spominska hiša je večji del leta zaprta in le redki vedo, da je ključ mogoče dobiti v piranski knjižnici. Poleti v tej stavbi prespi kakšen kulturni delavec, sicer pa so lani v njej imeli kar deset mednarodno pomembnih tečajev (delavci) keramike in arhitekture, nekaj podobnega naj bi izpeljali tudi letošni poleti. Seveda je z nekaj sto prenočitvami, ki so jih ustvarili, komaj mogoče pokriti najosnovnejše stroške. In tako so mnogi začeli vodstvu knjižnice očiti nemarnost pri vzdrževanju hiše, čeprav so v piranski matični knjižnici prepričani, da so (z razpoložljivim denarjem) naredili več, kot bi lahko. Imajo tudi vrsto zamisli, kako naj bi to organizacijo najrazličnejših prireditelj, dogodkov in tečajev (delavci) vdhallili takim hišam nekaj življenja, se zdaleč ni osamljen problematični primer.

Preplah, ki so ga sprožili v Matični knjižnici, je zdaj potrebno jemati zares. Toda tako vprašanja zelo redko zaido celo na dnevi red občinskih skupščin, saj imajo občine vendarle veliko »resnejših« tem.

BORIS ŠULIGOJ

Koper se kar duši v prometu

Premalo parkirnega prostora v mestu in na njegovem obrobju – Komisija za tehnično urejanje prometa pripravila 22 predlogov za odpravo težav

KOPER, 19. marca – Prometni (me)red v Koprju je bil pred nekaj dni na dnevnem redu občinskega IS, konec meseca pa bodo to problematiko obravnavali tudi poslanci v občinski skupščini. Ker se nad prometno ureditvijo v Koprju in Smedeli, Zusteri pa tudi v Olmu ljudje veliko pritožujejo, bo razprava o gradivu, ki ga je pripravila komisija za tehnično urejanje prometa, bržčas zelo živahna.

V oceni trenutnega stanja je komisija ponovila nekaj starih ugotovitev in sicer, da so mestne ulice v Smedeli in Zusteri nastajale brez prave perspektive urbanistične zasnove, da je v mestnem jedru največ težav s mirujočim prometom, saj v mestnem središču dnevno parkira več kot 1400 vozil, parkirnih mest je pa natanko 756. Tudi dovolilnic, ki omogočajo avtomobilistom parkiranje na tako imenovanih posebnih prometnih površinah, so v občini izdali preveč (trikrat več kot je parkirnih mest), na obrobju mesta pa parkirše tudi ni dovolj, čeprav jih je nekaj več kot 2300. O zgodah in nezgodah z ureditvijo prometa v mestu bodo delegati torej kmalu temeljito razpravljali in upajamo, da razprave ne bodo šle v smer, kako je danes vse zanič, pač pa bodo opredelile potrebne naloge pri reševanju problema.

metnih zagat v mestu. Komisija za tehnično urejanje prometa je nekaj predlogov (natančno 22) že pripravila, pričakovati pa je še nove. Med predlogi, ki jih je obravnavala tudi občinska IS, gre zlasti omeniti to, da je treba čimprej (morda že na seji skupščine, ki bo konec meseca) ukiniti odluk o posebnih prometnih površinah v mestu Koper, da je treba napraviti študijo o prometnih tokovih v mestu in na osnovi tega določiti enosmerne ulice, da je treba semaforizirati nekatera nevarna križišča (pri blagovnici Soča, na Cesti na Murkovec v Olmu itn.), da je treba na mestnem obrobju zgraditi nova parkiršča (vsaj 500), dostavo prevopevati od 9. do 16. ure, komunalnim vozilom pa odvoz smeti v času od 6.30 do 7.30 ter od 14.30 do 15.30. V tem času naj na cesti ne bi bilo niti vozil avtošol. Seveda je v predlogu še

PO SLOVENIJI

Skozi Kosovela vidim čas

SEŽANA – Likovni klub Sežana bo v četrtek (21. marca) ob 18. uri v Mali galeriji odprl skupinsko razstavo na temo »Skozi Kosovela vidim čas«. Predstavili se bodo naslednji člani sežanskega likovnega kluba: Janko Kastelic, Rado Okeiti, Karin Pirjevec, Peter Rehar in Stojan Zalred. Na otvoritvi bodo sodelovali člani skupine za izrazni ples, in dijaki sežanske srednje šole. Otvoritev razstave bodo popopreli s projekcijo diapozitivov. Razstava bo na ogled do sredine aprila. (O. K. S.)

Študenti likovniki razstavljajo

MARIBOR, 19. marca – Danes so v Mariboru odprli kar dve razstavi, ki so jih pripravili študenti oddelka za likovno pedagogiko pedagoške fakultete. V razstavišče šole predstavljata študentka 4. letnika Rasta Vrečko svojo kolekcijo tridesetih fotografij, ki jih je lani posnela na svojem študijskem obisku v ZDA. V osnovni šoli Prežihov Voranc razstavljata svoja likovna dela študenta Aleš Hofman in David Vežjak. (B. Č.)

Farani zbrali denar za zvonove

GORNJA RADGONA, 19. marca – Cerkev Sv. Petra v Gornji Radgoni je utrpela v zadnjih 130 letih veliko škodo. Med drugo svetovno vojno je bila ob tri zvonove in farani so se odločili, da bodo zbrali zanj več kot 600.000 din. Učili so jih v žalskem Ferraltu. Vse tri zvonove, ki skupaj tehtajo 2.023 kilogramov, so farani sodelovali sprejeli minuli teden, 27. aprila pa jih bo blagoslovil mariborski pomožni škof dr. Jože Smej. (F. K.)

Na trgovino bo treba počakati do poletja

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Dom krajanov, ki so ga prebivalci Giconce, to je dela bistrske mestne KS dr. Jagodice, s samoprispevkom in obilico prostovoljstva dela lani spravili pod streho, napeljali instalacije in ometali zidove, naj bi letos začel služiti s svojo namenu. Kmalu bosta nared manjša dvorana in pisarna, ljudje nestrno pričakujejo tudi odprtje trgovine z živil in prtiličju, ki jo bo vodil zasebnik. Pred prvim julijem trgovine ne bodo odprli, nam je dejal predsednik sveta te KS Stanko Vehovar. (V. S.)

Razstava v Ilirski Bistrici

ILIRSKA BISTRICA – Voja Prinh, samostojni slikar iz Ilirske Bistrice, je svojim someščanom pripravila veliko presenečenje z otvoritvijo samostojne razstave. Razstava vsebuje slik, na kateri je na različne načine prikazana okolica, je odprta v domu JLA. Razstave se je udeležilo veliko ljudi, v menju ŽKO pa je slikarstvo predstavil Marjan Bonana, tajnik te kulturne organizacije. Razstava je dobro obiskana; to je tudi dokaz, da razstavljanja dela navdušujejo obiskovalce. (P. N.)

Koncert ob obletnici

ILIRSKA BISTRICA – Ob 40. letnici obstoja glasbene šole Ilirska Bistrica je svojimi someščanom pripravila koncert v veliki dvorani glasbene šole. Na koncertu, ki je zbudil med prebivalci Ilirske Bistrice veliko zanimanje, je nastopil violinist Miroslav Bogić, učence profesorja Dejana Mihaličevića na fakulteti glasbenih umetnosti v Beogradu, ob klavirski spremljavi profesorja Bojana Glavine. (P. N.)

Delo lks, druga stran iz prve roke!

Na Obali naj bi sezonsko delo omogočili predvsem domačinom

To je ena od odborniških pobud s piranskega skupščinskega zasedanja – Nadzor nad uporabo in kakovostjo morja naj ima javnost

PIRAN, 19. marca – Prav zanimivo bi bilo vedeti, kaj vse se zgodi z odborniški (nekdanji delegatski) pobudami in predlogi, ki na večini se občinskih skupščin kar dežujejo. Preletimo samo nekaj tistih, ki smo jih lahko slišali ali prebrali na seji občinske skupščine. Dr. Saša Zurek-Rešek (SKD) je tako piranski skupščini predlagala, da bi občina z denarjem in prostora pomagala Slovenski Karitas. Prizadevajo si namreč, da bi organizirali nekakšno okrevališče oziroma dom za tiste, ki se nameravajo ottrgati od zasvojenosti z mamili. Zamisel je vznikla v portoroškem župnišču, povezavi pa se nameravajo z vsemi ustreznimi strokovnimi institucijami.

Robert Turk (Zeleni Pirana) je opozoril na številne črne gradnje v krajinem parku Sežana in zahteval, da inspektorji takoj ukrepajo. Predlagal je tudi, da bi upravniki organi v skladu s prizadevanji za oblikovanje »zelenih« občine pri svojem delu uporabljali poseben, recikliran papir. Dušan Puh (Zeleni Pirana) je ponovno vprašal, kaj je z njegovo pobudo o plinifikaciji Obale in piranske občine. Dr. Boris Filli je predlagal, naj portoroška

Skromen prihodek iz zasebnih podjetij

Od 35 podjetij v postojnski občini jih le 13 zaposluje vsega skupaj 27 delavcev

POSTOJNA, 19. marca – Po izidu zakona o podjetjih se je lani v postojnski občini zasebno podjetništvo precej razmahnilo. Postojnska občina je zaključila račun za leto 1990 oddalo 35 zasebnih podjetij. Poleg njih je bilo 49 podjetnikov, ki glede na višino ustvarjenega prometa niso bili dolžni oddati zaključnih računov, 89 pa je bilo še podjetnikov z zastavljeno računi.

Med 35 zasebnimi podjetji, ki so oddala zaključne račune, jih je največ (11) za opravljanje finančnih in poslovnih storitev. Na področju trgovine je 12 zasebnih podjetij, industrije pet, ostala pa poslujejo na področjih turizma in gradbenarstva. Zasedbni posojilci v prihodkih postojnskega gospodarstva in odpiranju novih delovnih mest je še precej skromen. Tako so ustvarili 1,4 odstotka obhinskih prihodkov, 0,6 odstotka akumulacije, pridneli 2,2 odstotka iz celotnega skupnega podjetja pa jih samo 13 zaposluje vsega skupaj 27 delavcev. To pa je le 0,4 odstotka vseh zaposlenih v postojnskem gospodarstvu. M. T.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Sežanska ZPM se hoče utrditi tudi po krajevnih skupnostih

Izhodišči za delo sta utiranje poti za zdrav način preživljanja prostega časa otrok in uveljavitev vpliva staršev

SEŽANA, 19. marca – Čeprav Zveza prijateljev mladine Sežana deluje šele štiri leta, si je že izborila ugled in zaupanje mladih in njihovih staršev. Obe glavni programski izhodišči, utiranje poti in možnosti za zdrav način preživljanja prostega časa otrok in mladih ter uveljavljanje vpliva staršev na vse, kar lahko koristi ali škodi otroku, sta očitno dovolj uporabni smernici za nastajanje trajno privlačne dejavnosti.

Načrt letošnjega dela bi lahko strnili v devet vsebinskih skupin. Te so: izboljšanje turizma, da mlade ta problematika zanima, dokazujejo uspešni poskusi njihovega sodelovanja v Komposov enoto, pa turistične aktivnosti, ki omogočajo avtomobilistom parkiranje na tako imenovanih posebnih prometnih površinah, so v občini izdali preveč (trikrat več kot je parkirnih mest), na obrobju mesta pa parkirše tudi ni dovolj, čeprav jih je nekaj več kot 2300. O zgodah in nezgodah z ureditvijo prometa v mestu bodo delegati torej kmalu temeljito razpravljali in upajamo, da razprave ne bodo šle v smer, kako je danes vse zanič, pač pa bodo opredelile potrebne naloge pri reševanju problema.

Načrt letošnjega dela bi lahko strnili v devet vsebinskih skupin. Te so: izboljšanje turizma, da mlade ta problematika zanima, dokazujejo uspešni poskusi njihovega sodelovanja v Komposov enoto, pa turistične aktivnosti, ki omogočajo avtomobilistom parkiranje na tako imenovanih posebnih prometnih površinah, so v občini izdali preveč (trikrat več kot je parkirnih mest), na obrobju mesta pa parkirše tudi ni dovolj, čeprav jih je nekaj več kot 2300. O zgodah in nezgodah z ureditvijo prometa v mestu bodo delegati torej kmalu temeljito razpravljali in upajamo, da razprave ne bodo šle v smer, kako je danes vse zanič, pač pa bodo opredelile potrebne naloge pri reševanju problema.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

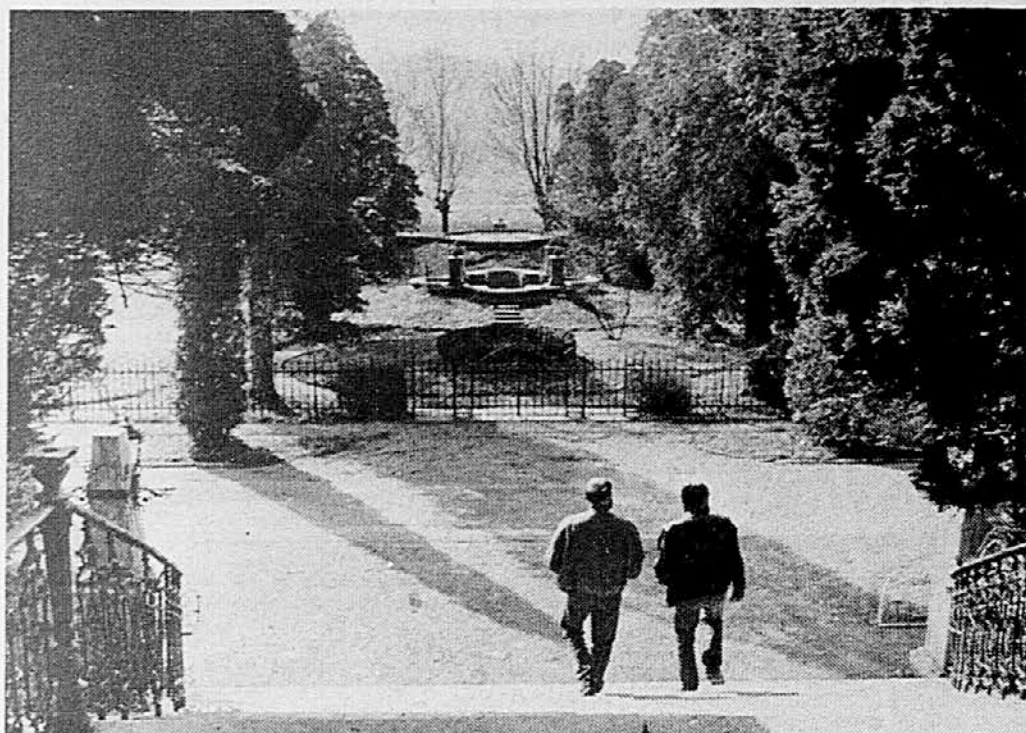
Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za PTT promet, ko so dali pobudo o tem, da bi postali obalni delničarji PTT. Pred časom so namreč predlagali, da bi delničarji pošte postali vsi, ki finančno gradijo PTT omrežja, odgovor poštenega podjetja pa se jim je zdel nesprejemljiv in posmehljiv, zato zahtevajo nov odgovor in preučitev vseh možnosti o tem delničarstvu.

Ce se bo uresničilo vsaj nekaj teh in vrste drugih pobud, bo uvrstitev te točke na skupščinski dnevi red dosegla svoj namen. B. Š.

Marina postane javno podjetje, ob tem pa naj bi javnost nadzirala uporabo in kakovost morja. Iztoz Soba (LDS) je predlagal naj bi občina dodelila sezonska delovna mesta (kot na primer številne stojnice) predvsem domaćim, kajti vse več je med njimi brezposelnih, občina pa bi morala tudi na tak način kazati svojo skrb za svoje občane. Zanimivo je bilo tudi, da so bili odborniki jezni na odgovor, ki so ga dobili od podjetja za

Park ob graščini Gutenbihl bodo zavarovali

RAVNE PRI ŠOŠTANJU, 19. marca – Med naravnimi znamenitostmi, ki jih bodo v velenjski občini kmalu zavarovali z odlokom, je tudi dragoceni park, ki sodi h graščini Gutenbihl v Ravni pri Šoštanju. Park je sestavljen iz dveh teras, spodnjo teraso pa pokrožno zaključujejo nekdanji strižni divji kostanj. Med večjimi parkovnimi drevesi je tudi nekaj eksotičnih. Po oceni celjskega zavoda za varstvo kulturne in naravne dediščine je park zadovoljivo ohranjen, z nekaj manjšimi posegi pa bi se lahko vvrstil med najbolj reprezentativne vrtnoarhitekturne objekte na Celjskem. (S. G., slika: Bogo Cerin)

Konec obnove za celjsko bolnišnico?

Družbeni dogovor o modernizaciji bolnišnice nehal veljati, samoprispevek le za to-mografijo

CELJE, 19. marca – Posodabljanje celjske bolnišnice je v tridesetih letih, kar traja, še nekajkrat viselo v zraku, še nikoli pa ni bilo nadaljevanje dela tako negotovo kot letos. Zgodilo se je namreč dvojice: hkrati z napovedano ustavitvijo vseh naložb v zdravstvo v republiki je na celjskem območju nehal veljati tudi družbeni dogovor o modernizaciji bolnišnice, ki je bil ves ta čas najpomembnejši vir denarja v ta namen. Kaj zdaj?

V velikem novem posloju celjske bolnišnice, ki so jo začeli graditi predvsem za potrebe poliklinične dejavnosti, je funkcionalno usposobljena komaj dobra tretjina prostorov, za kar je šlo doslej za okrog 80 milijonov mark denarja. Če bi hoteli končati delo, bi, tako vsaj napoveduje predsednik KPO Zdravstvenega centra Celje Alojz Zuntar, potrebovali še okrog sto milijonov dinarjev. Ker je v stavbi veliko infrastrukture že narejene, bo usposabljanje drugih prostorov namreč relativno cenejše.

Poplava je v novem objektu med drugim uničila tudi že opremljene nove prostore za transfuzijski oddelek. Tisti del celjskega samoprispevka, ki so ga zbirali in tu porabili v ta namen, je – skoraj dobesedno – odnesla voda, in ker bodo posledice samoprispevke dajali samo še za nakup naprave za računalniško tomografijo, na ta denarni vir transfuzijski oddelek ne more več računati. Iz česa naj bi torej – še v drugo – dobili denar za njegovo prepotrebno selitev? Zavarovalniškega denarja namreč tudi ne bo, ker bolnišnično poslovanje proti poplavi ni bilo zavarovano. Tudi najrazličnejše pomoči, ki ji je bolnišnica dobila po katastrofi, je bilo komaj za 6 odstotkov celotne škode. Pa še ta vir je letos naglo usahnil. In vendar je prav pomoč po poplavi pravzaprav največje upanje celjskega zdravstva. Zato je občinska skupščina že naprosila republiške poslance svojega območja, naj v skupščini spomnijo na obljube, ki jih je bilo takoj po poplavi slišati tudi od najvišjih slovenskih politikov in organov. Navsezadnje pa bi upravičenost naložb v celjsko bolnišnico vendarle lahko obravnavali kot izjemo. Kar ni storiš čes, je dokončala naravna nesreča.

IVICA BURNIK

OBNOVA NA POL POTI – Kako do denarja za dokončanje obnove celjske bolnišnice? (Slika: Bogo Cerin)

Podjetjem bodo denar vračali postopoma

RUŠE, 19. marca – Mariborska Služba družbenega knjigovodstva je obvestila izvršni svet občine Ruše, da mora nakazati 11.651 milijona dinarjev za vračilo prispevkov podjetjem po zaključnem računu. Ker pa ruška občina zaradi premajhnega zneska dovoljene porabe za leto 1991 tega zneska ne bo mogla nakazati naenkrat, njen izvršni svet predlaga, da bi denar postopoma vračali podjetjem.

Tako naj bi najprej poravnali zahteve za vračilo prispevkov za pospeševanje proizvodnje hrane, za blagovne rezerve in za intervencije v osnovni preskrbi z živilskimi dobrami. Vrednost prispevkov, ki jih podjetja vračajo, znaša 1,3 milijona dinarjev. Tako naj bi na primer Jeklu ob prvem delu vračila nakazila 383 tisoč dinarjev, ki jih je to podjetje prispevalo za komunalo in 192 tisoč iz naslova stanovanjske solidarnosti, za lovenščino 30 tisoč in s pravo pa bo do tisti 391 oziroma 196 tisoč dinarjev. Sorazmerno enake deleže pa bodo seveda vračali tudi Tovarni duška Ruše. Z. Š.

Bremena nevzdržna tudi za najboljše

Če ne bomo hitro česa ukrenili, dobrih firm sploh ne bo več, so ugotavljali bistriški direktorji

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Pridružujemo se predlogu gospodarske zbornice za 20-odstotno znižanje obremenitev gospodarstva. Tako je treba urediti lastninitenje, v davčno zakonodajo pa vgraditi stimulacijo za dobiček kot njen pozitivni del in njene olajšave usmeriti v razvoj in nova delovna mesta. Takoj je treba pretehtati posledice odločitev, da je osebni dohodek osnova za obdavčitev, saj ima tak način precej pomanjkljivosti.

Približno takole bi lahko strni li največkrat povedane misli bistriških direktorjev, katerih novoustanovljeni klub se je na pobudo vodstva Impola ob izteku minulega tedna sestel prvič. Kar po vrsti so direktorji Impola, Emmija, Kmetijskega kombinata, Tovarne olja, Granita, Planice, Preskrbe in še nekaterih delovnih okoliš pripovedovali, kolikšne so njihove sedanje obremenitve in s kakšnimi likvidnostnimi in drugimi težavami se zaradi tega srečujejo. Na najslabšem se delovno intenzivna okolja, saj so pri njih dajate letošnje višje tudi za 40 odstotkov, le nekaj na boljšem pa so oni, kjer se povečanje obremenitve suče med 20 in 30 odstotki. Če ne bomo v Sloveniji nekaj hitro ukrenili, se zna zgoditi, da dobrih firm

VLADO SMOLE

Tujci zaradi togih predpisov ne kupujejo v naših trgovinah

Trgovci severovzhodne Slovenije zahtevajo poenostavitve obračuna prometnega davka in plačevanje tudi v tujih valutah

MARIBOR, 19. marca – »Naš sistem za povračilo plačanega davka za predmete, ki jih tujci pri nas kupijo in odnesejo čez mejo, je tako zapleten, da ga je nemogoče izvajati, torej ni čudno, če je bilo v praksi le nekaj takšnih primerov,« je povedal Vlado Pušnik, predsednik koordinacijskega odbora za trgovino pri Območni zbornici za Podravje po problemem pogovoru o aktualnih vprašanjih trgovine, ki so se ga poleg predstavnikov trgovine s Podravja udeležili predstavniki območnih zbornic za Pomurje in Korosko.

Kljub celotnemu pripravljenosti na spremembe, se v obračunu temeljnega (veznega) in posebnega (republiškega) prometnega davka ni kaj bistveno spremenilo. Še vedno imamo osem zveznih in štiri republiške tarife. K temu je treba dodati še 30 različnih davčnih stopenj za zvezni prometni davek in zaradi neusklajenosti med republiško in zvezno zakonodajo upoštevati še 9 podskupin; da je račun popoln pa je treba pogledati še v pregled oprostitev bodisi zveznega ali republiškega davka. Težko bi bilo od našega trgovca zahtevati tako zapleteno izračunavanje potem, ko njegov kolega v Italiji ali Avstriji opravi to po treh tarifah.

Trgovci severovzhodne Slovenije po besedah Vlada Pušnika zahtevajo poenostavitve izračuna prometnega davka in predlagajo, da se temeljni in posebni davek združita in vse stopnje zvrstijo v največ tri do štiri skupine. »Le tako je možno, da se bodo trgovski tokovi obrnili tudi iz smeri Avstrije k nam,« meni predsednik koordinacijskega odbora za podravsko trgovino.

Trgovina severovzhodne Slovenije bi lahko bila pomemben izvozni, vendar bo za to treba storiti še marsikaj: trgovci tega območja postavljajo v ospredje zahtevo, da se čimprej uvede možnost plačevanja tudi v tujih valutah v vseh prodajalnah. Torej bi moral čimprej steči devizni trg, trgovskim organizacijam pa dati možnost, da odpro svojo devizno računo.

MAJDA STRUC

Mozirski turistični razvoj že dolga leta ubira rakovo pot

Iz leta v leto manj priložnosti – Naravne možnosti so za turizem izjemne – Kaj bo prinesla okrogla miza prihodnji teden?

MOZIRJE, 19. marca – V mozirski občini si o batoj, da bodo po dolgotrajnem nazadovanju tukajšnjega turizma končno našli odgovor na vprašanje o bodoči strategiji turističnega razvoja v Zgornji Savinjski dolini. Temu vprašanju bodo prihodnji teden namenili okroglo mizo, gradivo zanjo pa bo pripravila posebna skupina pri občinskem IS.

Na včerajšnji seji mozirskega IS so ugotovili, da dokler ne sprejmemo odločitve o tem, kakšno vrsto turizma bodo razvijali, ne bo nič pomagalo to, da je dejavnost v občinskih načrtih predeljena kot prednostna. Kljub izjemnim naravnim pogojem, ki jih ima Zgornja Savinjska dolina, v teh krajih že leta niso zgradili omejenega vrednega turističnega objekta, vse ambicije v občini pa so se omejile le na vzdrževanje piete turistične infrastrukture. Temu ustreznimi rezultati, kajti število turističnih priložnosti se je v poldruget desetletju zmanjšalo za polovico, vsako leto pa se zniža od tri do pet odstotkov.

Ob pomanjkanju denarja, kadrov in programov za razvoj turizma pa v tej občini tudi niso pripravili za tržni pristop k tej dejavnosti. Amaterizem krajevnih turističnih društev temu že

zdvajni ni kos, dodatni problem pa je piela in razdrobljena turistična ponudba. Kot so povedali na mozirskem IS, so lani v občini zmanjšali turizem za 10 odstotkov, kar je srbska politika naredila slabega slovenskemu in jugoslovanskim narodom, zavleči v najbolj črno luknjo in molče zardeti! Prav Marojevič in sodelavci branijo z ogledom in mečem velikega vojaka in JLA, katerih politika je svoj obraz pokazala tudi ob nedavnih dogodkih v Beogradu.

VITAN MAL, Gregorčičeva 15, Ljubljana

Tržiško pokopališče in mufloni

Te dni sem bil na našem grobu na tržiškem pokopališču. Na grobu je bila posajena prilična cipresa, roža in ob enem obisku tudi nagajali v vazi. Vse skupaj so obkoljali mufloni, na samem grobu pa so bili opodaki, bobki muflonov. To je velika sramota, kajti to se ni zgodilo samo na našem grobu, ampak tudi na mnogih drugih. Drago smo plačali vrtnarja, da mi je uredil grob, draga je najemina za grob in tudi sam pogreb veliko stane. Odgovornost za to nosi uprava pokopališča, pa občina Trzin, končno tudi lovsko društvo. To se dogaja vsako leto, samo bolj blago, če ni snega. Uprava pokopališča bi morala že zdavnaj po-

Mozirsko gospodarstvo je v razsulu

Na to kažejo težave največjih podjetij v občini, ki pa imajo še možnosti za obstoj

MOZIRJE, 19. marca – Kljub katastrofalnim razmeram v mozirskem gospodarstvu so na včerajšnji seji občinskega IS menili, da ob pravočasnih notranjih ukrepih največji mozirski izvajarji imajo možnosti za obstoj. Likvidnostne težave mozirskih podjetij se stopnjujejo, vsa podjetja v tej občini imajo blokirane žiro račune, 70 odstotkov vseh zaposlenih pa dela v podjetjih, kjer te blokade trajajo dlje časa.

Lani je mozirsko gospodarstvo imelo 120,3 milijona dinarjev izgube, 83,8 odstotka vseh zaposlenih iz te občine pa dela v izvajarskih podjetjih. Porazne razmere v tukajšnjem gospodarstvu pa razkriva podatek, da je lani imelo le simboličnih 279 dinarjev akumulacije na zaposlenega.

Tri najpomembnejša podjetja iz občine so lani pridela la 85,8 odstotka izgub mozirskega gospodarstva. V Elkorju so lani letošnje komercialne 42,9 milijona dinarjev izgub, v Gorenju Glini so imeli 39,9 milijona dinarjev izgube, izguba v Gorenju Mali gospodinjstvi aparati pa je bila 20,8 milijona dinarjev. Za mozirsko gospodarstvo pa je neugodno tudi to, da so največji izvajarji edini prispevali k lanskemu občutni rasti izvoza in fizičnega obsega proizvodnje. Tako je edina svetovna banka mozirskega gospodarstva lanske 52,8-odstotno zvišanje izvoza, zaradi česar so v tej občini dosegli za slovenske razmere izjemno ugodno pokritost izvoza z uvozom, ki je bila 169,3 odstotka.

Čeprav težave največjih podjetij iz občine kažejo na razsulo mozirskega gospodarstva, pa v tukajšnjem IS menijo, da ta podjetja imajo perspektivo, zato nam ni mogoče kar tako odpisati. Kot je povedal predsednik IS Alfred Božič, bo mogoče letos z nekaterimi spremembami v Elkorju odpraviti izgube iz tekočega poslovanja, v naslednjem letu pa naj bi poslovanje zaključili s t. i. pozitivno ničlo. Po njegovih besedah ni tako črno tudi v Gorenju Glini, kjer se bodo reorganizirali v pet do šest novih podjetij, računajo pa tudi na tuje naložbe. Težave v Gorenju Mali gospodinjstvi aparati, kjer izvažajo 60 odstotkov svojih izdelkov, pa so predvsem posledica neugodnega tečaja.

SILVO GRMOVŠEK

Se bo petkov sejem preselil h gradu?

Organizacijo edinega bistriškega sejma je pripravilvo sprejeti podjetje Pristava

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Blizu se četvi petek, z njim pa tudi edini sejem, ki so ga Bistričani še ohranili. Tudi letos pričakuje sejemsko ponudbo od vsehposod, ko bodo stojnice spet napolnile dobren del Slovenske Bistrice. Zadnja leta so domači sejarje usmerjali na srednji del Partizanske ceste, saj se jim je zdel to najbolj primeren kraj. Letos bo morda drugače.

Delavci mladejšega zasebnega podjetja Pristava, ki imajo v upravljanju zahodni grajski trakt, imenovani Pristava, so se ponudili, da prevzamejo organizacijo letošnjega sejma. Stojnice naj bi prodajalci postavljali le po ozki ulici in v neposredni okolici gradu ter na obeh grajskih dvoriščih. Izkupilek od najemnin so se delavci Pristave odločili v celoti nameniti za obnovo gradu, temu denarju pa bi dodali še petino petkovskega izkupila v grajski klet. Ponudba se zdi zanimiva, treba pa se bo še dogovoriti s kulturniki, ki pa za tako dejavnost v gradu, za katerega skrbijo niso najbolj navdušeni. V. S.

PO SLOVENIJI

Še sreča, da so nekoč imeli vlak

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Še sreča, da je nekoč v Slovensko Bistrico vozil vlak, saj Bistričani sicer na osrednjem avtobusnem postajališču niti poslopja ne bi imeli. Do danes v mestu še niso zgradili avtobusnih postajališč. Ob rekonstrukciji Partizanske ceste so nanje očitno pozabili. V mestu ni niti enega postajališča. Podobno je tudi na osrednjem avtobusnem postajališču ob Kolodvorski ulici. Le stari železniški peron daje nekaj zavetja. Zamisel o novem krajevnem samoprispevku je splavalo po vodi, od drugod pa denarja najbrž tudi ni pričakovati. (V. S., foto: Bogo Cerin)

Hram zdravja odslej tudi kulturni hram

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Prijetna osvežitev kulturnega utripa je bilo odprtje slikarske razstave Bistričaniške Jožice Tomkazi in razstave cvetličnih šopkov domačega cvetličarja Viljama Zormanca v avli bistriškega zdravstvenega doma – ob izteku minulega tedna. Po zgledu nekaterih kolektivov so zdaj še bistriški zdravstveni delavci v svojem novem domu ponudili gostoljubje likovnim in drugim umetnikom. Ti vedno dobro obiskani prostori po mnenju direktorja Zdravstvenega doma dr. Janka Predana kar kličejo tudi po taki dejavnosti. Akvarilne podobe cvetja bodo na ogled tja do prvomajskih praznikov. (V. S.)

Študenti likovniki razstavljajo

MARIBOR, 19. marca – Danes so v Mariboru odprli kar dve razstavi, ki so jih pripravili študenti oddelka za likovno pedagogiko pedagoške fakultete. V razstavišču šole predstavljata študentka 4. letnika Rasta Vrečko svojo kolekcijo tridesetih fotografij, ki jih je lani poslala na svojem študijskem obisku v ZDA. V osnovni šoli Prežihov Voranc razstavljata svoja likovna dela študenta Aleš Hofman in David Vežjak. (B. Č.)

Pomoč prekmurskih kmetov poplavljenjem v Lučah

MURSKA SOBOTA, 19. marca – Prekmurski kmetje so za poplavljenec v Gornjesavinski dolini zbrali skupaj kar 560 tisoč dinarjev. Z zbiranjem pomoči so valili so poohiteli in so že po nekaj dneh petim družinam v Lučah izročili 350 tisoč dinarjev. Podatek o zbrani pomoči so kmetje »razkrili« šele na letnem občnem zboru murskosobotske SKZ-LS. (I. G.)

Z mamico na prvi pomladanski izlet

CELJE, 19. marca – Občinska zveza prijateljev mladine Celje, ki je velikim in majhnim Celjanom že lani ponudila nekaj novih oblik dela z otroki, je po dolgotrajni zimi pripravila prvi pomladanski izlet. Gre za »otroški zabavni avtobus«, ki bo najprej popeljal na izlet mamic in mamek. Seveda vabijo tudi očete, dedke in babice, vsi skupaj pa bodo mahili na Primorsk. V soboto, 23. marca ob osmih zjutraj se bodo s parkirišča na Glaziji odpravili naravnost v Lipico, kjer si bodo ogledali kobilarino in predstavo dresiranih konj, nato pa v Skočjanske jame. Domov se bodo vrnili zvečer. V ceno – 240 dinarjev za otroke in 320 dinarjev za odrasle – so poleg vožnje vsteli še vstopnino za kobilarino in Skočjanske jame. Morebitno kosilo pa bodo izletniki morali plačati sami. (I. B.)

Farani zbrali denar za zvonove

GORNJA RADGONA, 19. marca – Cerkev Sv. Petra v Gornji Radgoni je utrpela v zadnjih 130 letih veliko škodo. Med drugo zbrali zanje več kot 600.000 mark. Učili so jih v žalskem Ferralitu. Vse tri zvonove, ki skupaj tehtajo 2.023 kilogramov, so farani slovenso sprejeli minuli teden, 27. aprila pa jih bo blagoslovil mariborski pomožni škof dr. Jože Smej. (F. K.)

Pomurka bo obnovila mesnico na soboški tržnici

MURSKA SOBOTA, 19. marca – Soboška mesna industrija bo do konca julija obnovila in delno tudi povečala mesnico na tržnici. Tibor Sapač je povedal, da se s Trgovskim podjetjem Potrošniški dogovorili za zamenjavo lokala v Cankarjevem naselju in na tržnici. S tem so mesarji pridobili nekaj dodatnega prostora za ureditev mesnice na tržnici, trgovci pa za posodobitev samopostrežnice v Cankarjevem naselju. Ob tem je bila posodobitev mesnice na tržnici še nujna, pa se prebivalci Cankarjevega in Tomičevega naselja ne strinjajo z ukinitvijo mesnice ob Potrošniškovi samopostrežnici. Tibor Sapač je pojasnil, da so se za takšno inoacijo urejanja trgovske mreže odločili samo na podlagi tržnih rezultatov, ob tem pa bo Potrošnik v preurejeni samopostrežbi v Cankarjevem naselju prodajal tudi vakuumsko pakirano sveže meso, vse druge mesnine pa tako in tako prodajajo v vseh Potrošniških in drugih trgovinah v Murski Soboti. (I. G.)

Na trgovino bo treba počakati do poletja

SLOVENSKA BISTRICA, 19. marca – Dom krajanov, ki so ga prebivalci Gignone, to je dela bistriškega mestne KS dr. Jagodič, s samoprispevom in obilico prostovoljnega dela lani spravili pod streho, napeljali instalacije in ometali zidove, naj bi letos začel služiti v svojem namenu. Kmalu bosta nared manjša dvorana in pisarna. Ljudje nestropro pričakujejo tudi odprtje trgovine z živili v pritličju, ki jo bo vodil zasebnik. Pred prvim julijem trgovine ne bodo odprli, nam je dejal predsednik sveta te KS Stanko Vehovar. (V. S.)

PREJELI SMO

O reorganizaciji pomurskega zdravstva

V prispevku Pomurci ne privolijo v krčenje števila zdravstvenih v zdravstvu, ki ga je novinar Ivan Gerencner objavil v vašem časopisu v petek, 15. marca, so v oklepanju zadnjega stavka navedene medicinske sestre. O njih na zasedanju občinske vlade nismo govorili, ampak v kontekstu razprave o racionalizaciji nove organiziranosti v zdravstvu postavila vprašanje razmerja zaposlenih v zdravstvu med zdravniškim in administrativnim ter tistim srednjim kadrom, ki ga je očitno več in je kakovost storitev v neskladju s številom.

BRIGITA BAVČAR, podpredsednica IS občine Murska Sobot

PISMA BRALCEV

Zastava republike Slovenije

Prebral sem članek pod gornjim naslovom predsednika SDP Hrastnik Draga Kopušarja. Prenoviteli pravite, da je danes na Slovenskem veliko več bolj perečih vprašanj, kot je vprašanje slovenske nove državne zastave, mislim jaz nasprotno, pa z mano vred vsaj 50 odstotkov Slovencev. Med vojno in takoj po vojni smo vsi verjeli, da je rdeča zvezda znak svobode, danes pa mi mislim, da je toliko krvava, da je rdeča, še najmanj pa, da je znak svobode. Zato je ne maramo več videti na slovenski zastavi. Še ruški narodi, ki so jo iznašli, je ne marajo več, da o vzhodnih Nemcih, Poljakih, Madžarjih, Čehih, Romunih (ki so jo celo izžgali iz zastave) ne govorim. Samo mi Slovenci in Srbi jo še imamo, o pardon JLA in Albanija tudi. Z vsako uro, ne z vsakim dnem dalj, ko bo še ta znak na zastavi, bomo izgubili več prijateljev, denarja, posojil svobode, novega poleta itd. Takoj ko je nastopila nova oblast, bi morala zamenjati zastavo. Zato jaz DEMOSA, ki mi tudi sam pripadam, ne razumem, da ne uvidi, kakšno pomembna je zastava za novo državo, nepoznan narod v svetu in njegovo politiko ter ekonomijo.

V tem pogledu so Hrvti dosti pametnejši. Slovenci se bomo tako dolgo prepirali o novi zastavi, grbu, ustavi, lastni vojski, lastnem denarju, samostojni državi, čemu hudeje le služijo slovenski referendum – plebiscit, ali mu že Slovenci ne verjememo več, tako kot v njegov pozitiven rezultat nočejo verjeti drugi narodi v Jugoslaviji in na svetu? Ali smo se sami sebe ustrašili? Da bomo naša zadnje pristali v Srbslaviji z rdečo zvezdo, neokomunizmom in hlapčevstvom in dvojno desetino vred, Gospod Drago Kopušar, pravite, da gospoda A. Tomažič in H. Maleškar, še vedno preganja strah boljševizma in komunizma in, da bosta s tem strahom morala že sama opraviti. Jaz se na vašem mestu iz tega ne bi norčeval, tak strah danes prevladuje milijoni. Tudi vi ne verjamete več v komunizem, zato ste pa danes prenoviteli. Zakaj je vaša zvezda sedaj rumena, če ste za rdečo?

Za SKD Litija član odbora Adolf Berložnik

Inspekcija dela je nujna

Sindikati Neodvisnost v Železnici Jesenice je 4. januarja letos poslali pismo na izvršni svet občine Jesenice za ustanovitev nadzora inšpekcijskega organa v občini Jesenice. Predsednica IS je odgovorila, da je inšpekcija dela organizirana v okviru Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko, kjer je tudi odgovorni inšpektor za jeseniško območje.

Sindikati Neodvisnost je potem na naslov Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko poslal dopis, v katerem je opozoril na številne nepravilnosti, ki se dogajajo po podjetjih po Gorenjskem. Odgovor načelnika Uprave inšpekcijskih služb je med drugim vseboval obvestilo, da nimajo sedežnih delovnih mest inšpektorjev dela, katerih pristojnost je nadzor nad izvajanjem predpisov s področja delovnih razmerij, predvsem zaradi zmanjšanja števila zaposlenih. Zato so vlogi sindikata Neodvisnost odstopili v reševanje Republiškega inšpektorata za delo, od koder se do sedaj ni bilo nobene reakcije o kršitvah delavske zakonodaje. Inšpekcija dela je po 131. členu Zakona o delovnih razmerjih določena, da izvaja nadzor nad uporabo zakonov iz delovnih razmerij ter kolektivnih pogodb. Inšpekcija dela je pristojna in pooblaščenca, da odpravlja kršitve pravic in ima možnost, da lahko zadrži izvršitev sklepa o pravicah, obveznostih in odgovornostih delavcev.

Zaradi vse pogostejših kršitev predpisov iz Zakona o delovnih razmerjih s strani vodilnih v podjetjih, zaradi splošnega nespo-

štovanja kolektivnih pogodb, zaradi nenehnega šikaniranja sindikalnih zaupnikov Neodvisnosti s strani samoumenovanih menedžerjev, zaradi neupoštevanja sindikalne svobode in proste izbire sindikata s strani poslovnih struktur ter zaradi neupoštevanja sindikalnih organizacij, se mora ustanoviti v vseh gorenjskih občinah inšpekcija dela ali pa naj se zaposli ustrezno število inšpektorjev za področje delovnih razmerij v Upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko. Ker vemo, da prihajajo težki časi, posebno pa ga je kralj Aleksander. Kljub temu, da smo imeli, kot so nam zatrjevali, »najboljši sistem na svetu« v delavskem samoupravljanju, še danes ne premoremo približno take zakonodaje, kot jo je imela zastavljena kraljevina pred 70. leti. Kje si, Evropa?

BOGOMIR LIČOF, Udanra 4, Jesenice

o njih mnenje, nadzira pravilno vodenje plačilnih knjig – preiskuje vzroke sporov med delodajalci in delavci, posreduje pri sporih ter vodi statistiko o stvarkah, medznih sporih in kolektivnih odpovedih dela delavcem nadzoruje delo delavskih zaupnikov ter varuje njihove pridobljene pravice. To je nekaj členov iz Zakona o inšpekciji dela, ki je bil sprejet, naj povem še enkrat: 21. maja 1921. leti v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, razglasil pa ga je kralj Aleksander. Kljub temu, da smo imeli, kot so nam zatrjevali, »najboljši sistem na svetu« v delavskem samoupravljanju, še danes ne premoremo približno take zakonodaje, kot jo je imela zastavljena kraljevina pred 70. leti. Kje si, Evropa?

BOGOMIR LIČOF, Udanra 4, Jesenice

Pismo tovarišu gospodu Ribičiču

Vašo neslanično izjavo na televiziji, da se boste udeležili pogovora z gospodom Marojevičem kljub povabilu, ki je žaljivo za vse Slovence, razumem kot nostalgijo za časi, ko je imela komunistična partija na Slovenskem neomejeno oblast, hkrati pa kot poskus nabiranja političnih točk na račun ljudi, ki bi morali biti veseli, da imajo pri nas

vsaj kruh, katerega primanjkuje že mnogim Slovincem. Predvsem pa je to razumeti kot popuščanje Marojeviču in njegovim pristašem, ki bi se morali zaradi tega, kar je srbska politika naredila slabega slovenskemu in jugoslovanskim narodom, zavleči v najbolj črno luknjo in molče zardeti! Prav Marojevič in sodelavci branijo z ogledom in mečem velikega vojaka in JLA, katerih politika je svoj obraz pokazala tudi ob nedavnih dogodkih v Beogradu.

VITAN MAL, Gregorčičeva 15, Ljubljana

Tržiško pokopališče in mufloni

Te dni sem bil na našem grobu na tržiškem pokopališču. Na grobu je bila posajena prilična cipresa, roža in ob enem obisku tudi nagajali v vazi. Vse skupaj so obkoljali mufloni, na samem grobu pa so bili opodaki, bobki muflonov. To je velika sramota, kajti to se ni zgodilo samo na našem grobu, ampak tudi na mnogih drugih. Drago smo plačali vrtnarja, da mi je uredil grob, draga je najemina za grob in tudi sam pogreb veliko stane. Odgovornost za to nosi uprava pokopališča, pa občina Trzin, končno tudi lovsko društvo. To se dogaja vsako leto, samo bolj blago, če ni snega. Uprava pokopališča bi morala že zdavnaj po-

svitvi ograjo ali kako drugače preprečiti obiske muflonov na pokopališču. Kakor sem zvedel, tudi sveže vence takoj drugi dan po pogrebu pošiljajo tujcem, kje je prejeta prava pokopališča, čeprav vsi drugače to eno najbolj urejenih in lepih pokopališč v Sloveniji. Naj lovsko društvo priskrbi dovolj kakovostne hrane za muflone v bližini njihovih prebivališč, da se ne bodo hodili hraniti na cvetje, nasade in vence na grobovih.

JOŽA PRETNAR, Povšetova 104/D, Ljubljana

Preprečili bodo beg možganov

Povsem neopazno je šla mimo slovenske javnosti na videz skromna, pa vsebinsko bogata brošurica Zavoda RS za šolstvo z naslovom Gimnazijski program (Ljubljana 1990, predstavnik dr. Srečko Zakrajšek). V poglavju »Obvezne izbirne vsebine, ki jih mora učencek absolvirati do zaključka šolanja«, prinaša drobna knjižica učinkovit načrt, kako preprečiti, da bi gimnazijski maturanti odhajali v tujino. Zanimati tebišteda navajam načrt dobesedno. Naj opozorim na izvirno lep in razumljiv slog jezika, kajti velika škoda bi bila, če ga javnost ne bi razumela.